T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Seksen ikinci Birleşim

6 . V . 1949 Cuma

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	200
2. — Havale edilen kâğıtlar	200
3. — Yoklama	200,222
4. — Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları	201
1. — İspirto ve İspirtolu İçkiler Tekeli hakkındaki 4250 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine ve 2460, 3828, 4040 ve 4226 sayılı Kanunların bâzı hükümlerinin kaldırılmasına dair Kanun tasarısının geri verilmesi hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/376)	201
5. — Görüşülen işler	201
1. — Vergi Usul Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/174)	201:221,221, 222:251,252:255

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci oturum

Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi ile,

Bu toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan Erzurum Milletvekili Raif Dinç,

Erzurum Milletvekili Nafiz Dumlu ve Zonguldak Milletvekili Nuri Tarhan'ın ödenekleri hakkındaki Başkanlık tezkereleri kabul edildi.

Dış memleketlerden getirilecek ahşap kurma evlerin Gümrük Resminden istisnası hakkındaki Kanun tasarısı ile,

İş kazalarının tazmini hakkındaki 17 numaralı Milletlerarası Sözleşmeye katılmaya dair tasarı Başbakanlığın isteği üzerine geri verildi.

Erzurum Milletvekili Gl. Vehbi Kocagüney'in, Jandarma Erat Kanununun değiştirilmesi hakkındaki Kanun teklifinin gündeme alınmasına dair önergesi okundu, Bütçe Komisyonunun açıklaması üzerine önergenin oya konulmasına lüzum görülmedi.

Yusuf Mungan hakkındaki Adalet Komisyonu raporu görüşüldü ve tevliyetinin geri verilmesine dair olan önerge kabul edildi.

Vergi Usul Kanunu tasarısının maddeleri üzerinde görüşüldü ve Birleşime ara verildi.

İkinci oturum

Vergi Usul Kanunu tasarısının maddelerinin görüşülmesine devam olundu ve 6 . V . 1949 Cuma günü saat 14,30 da toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili	Kâtip
Sinob Milletvekili	İsparta Milletvekili
C. K. İncedayı	*S. Köksal*

Kâtip
Çorum Milletvekili
N. Atalay

Soru

Bolu Milletvekili İhsan Yalçın'ın, tiftik mahsulümüzün durumu hakkındaki sözlü sorusu, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir.

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Raporlar

1. — New - York Lâke Success'de imzalanan (Kadın ve Çocuk ticaretinin kaldırılması) ve (Müstehcen neşriyatın tedavül ve ticaretinin kaldırılması) hakkındaki Protokollerin onanmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/362) (Gündeme);

2. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsviçre Federal Hükümeti arasında Hava Uulaştırmalarına dair imza edilmiş olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma Komisyonu raporu (1/522) (Gündeme);

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati - 14,30

BAŞKAN — Başkanvekili Feridun Fikri Düşünsel

KÂTİPLER : Necmeddin Sahir Sılan (Tunceli), Sait Köksal (İsparta).

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır (Yoklama yapıldı).

BAŞKAN — Oturum açılmıştır.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — İsprto ve İspirtolu İçkiler Tekeli hakkındaki 4250 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine ve 2460, 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunların bâzı hükümlerinin kaldırılmasına dair Kanun tasarısının geri verilmesi hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/376)

BAŞKAN — Başbakanlık tezkeresini okutuyorum.

B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

14 . II . 1948 tarihli ve 6/530 sayılı yazımızla sunulan «İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı hakkındaki 4250 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine ve 2460, 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunların bâzı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı» nın geri gönderilmesine müsaade buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

BAŞKAN — Geri verilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Vergi Usul Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/174)

Vergi Usul Kanununun görüşülmesine devam ediyoruz.

Geçen Birleşimde 132 nci madde Komisyona gitmişti. 133 ncü maddeye geçiyoruz.

Aramada bulunan defter ve vesikalar

YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Aramada bulunan ve tetkikına lüzum görülen defter ve vesikalar müfredatlı olarak bir tutanakla tesbit olunur.

Vesikaların dosya ve dosya içinde sayı itibariyle tesbit olunması müfredatlı tesbit demektir.

Arama kararında açıkca yazılmasa bile, aramada bulunan ve tetkikına lüzum görülen defter ve vesikalar aramayı yapan memur tarafından alınıp daireye götürülebilir ve tetkik olunabilir. Bu takdirde müfredatlı tutanağın bir örneği defter ve vesikaların sahibine veya adamına verilir.

Bu suretle alınan defter ve vesikaların iyi saklanması şarttır.

Defterlerin iyi saklanmamasından doğacak zararı idare tazmine mecburdur.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tetkikte usul

YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Arama yapılan hallerde tetkik çabukça ve her işten önce yapılır.

Tetkik sırasında vergi ile ilgisi olmıyan şahsi ve özel mektup ve diğer evrak makbuz mukabilinde sahiplerine geri verilir.

Mükellef, ilgili memurun huzuriyle, bu defterler ve vesikalar üzerinde tetkikler yapmaya ve bunlardan suret ve kayıtlar çıkarmaya yetkilidir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Mükellef orada olmayınca bilvekâle vekili de bu işi yapabilir mi?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Dâhildir efendim.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tetkikın bitmesi

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Arama neticesinde alınan defter ve vesikalar üzerindeki tetkikler en geç üç ay içinde bitirilerek sahibine bir tutanakla geri verilir.

Tetkikatın muhik sebeplere binaen üç ay içinde bitirilmesine imkân olmıyan hallerde sulh yargıcının vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

Defter ve vesikaların tetkiki sırasında kanuna aykırı görülen olaylar ve hesap durumları tutanakla tesbit olunur. Mükellef bu tutanakları imzadan çekindiği takdirde, bahis mevzuu olayları ve hesap durumlarını ihtiva eden defter veya vesikalar aramanın mevzuu ile ilgili vergi ve cezalar kesinleşinceye kadar kendisine geri verilmez.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Öteki maddelerde tutanaklar ilgililere veriliyordu. Bu maddede bildirilen tutanaklar da kendilerine verilecek mi?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Verilecektir.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — 135 nci maddenin 3 ncü fıkrasında defter ve vesikaların tasdiki sırasında kanuna aykırı görülen olaylar, bir tutanakla tesbit olunur, bu tutanağın bir sureti mükellefe verilir, denilmektedir. Bu tutanaklar yapıldığı zaman bâzı uzmanlar tutanağın altına mükellefe koymak istediği herhangi bir şerhi yaptırmak istemiyorlar. Bunun için bendeniz bu üçüncü fıkraya «mükellef» ten sonra, «mükellef istediği meşruhatı verebileceği» kaydının konulmasını sayın komisyondan rica ediyorum.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Çok doğru, çok lâzım.

FAİK YIŞLMAZİPEK (Devamla) — Bu ricamı komisyon kabul etmezse bir önerge vereceğim.

BAŞKAN — Komisyon kabul ediyor mu?

FAİK YILMAZİPEK (Devamla) — Mükellef (istediği meşruhatı verebilecek) kaydını koyacağız.

BAŞKAN — Komisyon bunu kabul ediyormu?

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — İzah edeceğim.

Efendim mükellef tutanağa imza eder veya etmez. İmza ettiği takdirde mesele yok, imza etmediği takdirde sebebini tutanağa yazacaktır. Kaldı ki başka sebep ve mülâhazalarla geri aldığımız 131 nci maddede bu vardır. 131 nci maddeyi okuyorum:

«Tetkik esnasında lüzum görülen hallerde, vergilendirme ile ilgili olaylar ve hesap durumları ayrıca tutanaklar ile tesbit ve tevsik olunabilir. İlgililerin itiraz ve mülâhazaları varsa bunlar da tutanağa geçirilir. Bu suretle düzenlenen tutanakların birer nüshasının mükellefe veya nezdinde tetkik yapılan kimseye bırakılması mecburidir.»

Görülüyor ki 131 nci maddede istenen hüküm var. Yalnız Yüksek Meclisin malûmudurki 131 nci maddeyi bu maddede yazılı tutanağa esas teşkil eden bâzı vesaikın mükellefe verilip verilmemesi meselesinden dolayı komisyona geri aldık; fakat halen istenen hüküm kalacaktır. Bununla beraber lüzum varsa maddeye ilâvesine bir itirazımız yoktur.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Efendim, sayın komisyonun geri aldığı maddede burada okuduğum meşruhat ipka edildiği takdirde bendeniz tatmin edilmiş olacağım.

Burada bir nokta daha var : Tabiî sayın arkadaşlar, bütün arkadaşlarımız, Kurdoğlu, Sarıdal, Uslu ve Adato ve şu anda isimleri hatırıma gelmiyen birçok arkadaşlarımız ile bendenizin uğraşmamız bu kanunun çok iyi bir surette çıkmasını temin içindir. Binaenaleyh biz tecrübelerimizin verdiği bilgilerle bu kanunun tekemmül etmesi için huzurunuzu işgal ediyoruz.

Kontrola gelen zat müessesede bir şey bulamadığı takdirde o müessesede bir iş yaptığını göstermek için falan müesseseye gittim, yevmiyesini ve diğer defterlerini, kontrol ettim, fakat esas defterinin şu sayfasındaki malûmat - eğer Muamele Vergisine tâbi ise - Muamele Vergisini mükellefin gösterdiği Muamele Vergisi defteri sayfasında görmedim diye rapor veriyor. Bursa'da böyle iki hâdise olmuştur. İpek fabrikalarında kozanın ilk istihsal çıkıntısı olan Kamçıyı dâhilde biz kullanmayız, bunu maatteessüf harice kilosunu altı liraya satıyoruz, Avrupa bundan metresi 100 - 120 gram ağırlığında kadife kumaş yapıyor ve bize 20 - 25 liraya satıyor.

Bu, kamçıyı dâhilde işliyemediğimiz için harice ihraç ederiz. Mükellef bu harice sattığı kamçıyı, yevmiye defterine yazıyor, aynı zamanda Muamele Vergisi Kanunu icabı Muamele Vergisi defterine de yazıyor, fakat uzman geliyor, icabederse sayın bakana defterlerini de gösterebilirim, tetkiki neticesinde filân müesseseye gittim, yevmiye defterinde, 20 bin liralık kamçı satışı yazılı olduğu halde, bu satış muamele defterine geçmesi lâzım gelirken geçirilmemiştir. diye hilâfı hakikat rapor veriyor. Bu rapor üzerine mükellef derecata kadar sevkedilmiştir. Derecat şudur arkadaşlar;

İş tetkiki ve temyiz komisyonlarında tetkik ediliyor Danıştaya gidiyor, mükellef bu derecatta kendisini müdafaa için vakit kaybediyor masraf ediyor, bir de itiraz ve temyiz komisyonlarında karar mükkellef aleyhine çıkarsa parayı ödemeye mecbur tutuluyor, Danıştaydan lehine karar çıktıktan sonra parasını alı-

yor, alıyor ama uzun süren bu para için mühim faiz veriyor, Maliye ne olursa olsun kendisinin de mükellefin haklı olduğuna kaani olduğu işleri de mutlaka derecata gönderiyor. Binaenaleyh bendenizce 135 nci maddenin 4 ncü fıkrasında; mükellefin defterinde kayıtlı bir muameleyi, defterinde tesadüf edemedim diye rapor vermek yasaktır, şeklinde bir kayıt konursa mesele kalmaz. Bunun yeri burası değilse yeri geldiği zaman oraya bu kaydın konmasına muvafakat ederim.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim, ben kendi anlayışıma göre bu maddeyi tetkik ve muhterem arkadaşımın buradaki sualini umumi hükümlere göre gayrivarit telâkki etmiştim. Fakat Mazbata Muharriri arkadaşımın «İmzaeder, veya etmez» diye verdiği izahatını maalesef komisyonun anlayışı şeklinde alamadım. Komisyon namına burada söz söyliyen arkadaşımın benim teklifim üzerine geri alınan madde ile alâkası olduğu iddiası yerinde değil. O bundan evvelki toplantıda da arzettiğim veçhile Hesap uzmanının veya tetkika salâhiyetli olan bir adamın bir ticari müessese veya mükellef hesaplarının tetkikatı neticesinde vermiş olduğu raporun, mahrem olan kısımları çıkarılmak suretiyle suretini alâkalıya da verilmesidir. Buradaki, bu kanunla tesis ettiğimiz fevkalâde ağır, ehemmiyetli bir kaçakçılık maddesinin ispatı için tevessül edilmiş aramaya mütaalliktir. Şimdi vaziyet ne olur? Bir arkadaşımın dediği gibi olur. Arama yapan adam zaptı yapar, imza eder. Mütaaddit Danıştay kararları vardır. Mükellef de kayıtsız şartsız imzaya mecbur edilirse, kaza mercii ikrarı tahririsi telâkki eden savunmasını reddeder. Böyle zaptı arama neticesinde alâkalının kendini müdafaa haklarını zabıttaki iddia veya görüşün doğru olmadığı yolundaki düşüncesini kayitten men suretiyle zedelemeye hakkımız yok. Alâkalının itiraz hakkını muhafaza ederek, veyahutta derhal sebeplerini gösterebilecek vaziyette ise o sebepleri tadat ederek imza edebilmesi gayet tabiî, mükellefin hakkını siyanet bakımından son derece lüzumlu bir şeydir. Onun için komisyonun buna imkân olduğunu teyit etmesi veyahutta buraya sarih bir fıkra ilâvesini ben de çok lüzumlu görmekteyim.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Efendim, benden evvel konuşmuş olan arkadaşların mülâhaza ve noktai nazarları yerindedir. Bu arama neticesinde yapılacak olan tetkik, nihayet cezai müeyyidelerle intaç edilecek bir muameledir. Cezayı müstelzim olan bir muamele ile ilgili herhangi bir tutanağın imzası sırasında sanık, haklarını mahfuz tutmak için mülâhaza ve şerhler vermek hakkını haizdir.

Binaenaleyh arama faslında bulunan bu tutanak muamelesinin ifası sırasında alâkadar olan mükellef tutanağı imza etmekle beraber haklarının mahfuz tutulması için mülâhazalar ve meşruhat vermek salâhiyetini muhafaza etmelidir. Komisyon Sözcüsünün mevzuubahis ettiği 131 nci maddedeki hükümler normal bir tetkikat sırasında tanzim edilecek bir tutanaktır. Bu suretle tanzim edilecek tutanakta mükellef kaydi itiraziler dermeyan etmek salâhiyetini esasen haizdir. Ağır müeyyidelerle teyit edilen bu yeni tetkik etmekte olduğumuz maddedeki tutanağın dahi böyle itirazi kayıtlar dermeyan etmek suretiyle mükellef tarafından imza edilmesini evleviyetle kabul etmek lâzımdır. Binaenaleyh mükellefe tutanağa kaydi itirazi kaydedebilmek hakkını tanımak lâzımdır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim; Yılmazipek arkadaşımızın tutanak hakkındaki ifadesine cevap verdim. kendisi tatmin edildim buyurdular.

Şimdi, ikinci mevzuubahis ettikleri defterler bahsindeki kısma gelince, bu hususlar defterler bahsinde görüşülecektir. Kendilerinin şikâyeti bugünkü tatbikat hakkındadır. Elimizdeki Usul Kanunu mümkün mertebe bu eksikleri düzeltmek cihetini istihdaf etmektedir. Ama kendilerini tatmin etmezse orada istedikleri mütalâayı dermeyan edebilirler. Meselâ elimizdeki tasarının 166 ncı maddesini okuyorum:

«Mükellefler bu kısımda yazılı maksat ve esaslara riayet etmek şartiyle, defterlerini ve muhasebelerini işlerinin bünyesine uygun olarak dileklerini usul ve tarzda tanzim etmekte serbesttirler.» Binaenaleyh buyurdukları mahzur bugün için artık vârit olmıyacaktır. Mamafih defterlerin tanzimi bahsinde bir itirazları varsa onu dinleriz.

Kurdoğlu ve Adato arkadaşımızın söyledileri, tutanağa mükellefin mülâhazasını yazması meselesine gelince : 131 nci maddede bu vardır. Eğer Yüksek Meclis lüzum

görürse burada da tasrih edebiliriz. 131 nci maddede mükellefin haiz olduğu hakkın burada da mevcut olduğunu görüyoruz. 131 nci madde bunu esas olarak kabul etmiştir. Zaten mükellefin itirazı varsa tutanağa yazacaktır, yoksa imza edecektir. kaidesi, 131 nci maddede konmuştur. Bu da onun aynıdır.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Arkadaşlar; Komisyon Sözcüsünün verdiği cevap bendenizi tatmin etmedi. Bir müessese kontrolden geçtikten sonra kontrolörün verdiği rapor, defter kuyudatına aykırı çıkarsa o, mesul olsun. Eğer bu sözümün bu teklifimin yeri bu madde değilse. lûtfetsinler, maddesini göstersinler.

G. K. SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Söyledim efendim, 166 ncı maddedir.

FAİK YILMAZİPEK (Devamla) — Bu kontrolör veya hesap uzmanının bu gibi hareketlerde göreceği ceza orada var mıdır ?

G. K. S. KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim; böyle birşey suç olur. Vazifesini ihmal veya suiistimale girer, bu ise umumi hükümlere göre cezayı muciptir. Burası yeri değildir.

FAİK YILMAZİPEK (Devamla) — Efendim; yeni bir usul kanunu yapıyoruz. Kuyudatta olmıyan bir şeyi yazarsa, bu suçtur diyelim. Bu gibi şeyler çok olmuştur ve bu suçu yapanlar bugün yine memurdur, iş yapmaktadırlar.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Af buyurun tekrar oluyor fakat izaha mecburum. Arkadaşımızın mevzuubahis ettiği husus, umumi hükümlere taallûk eder. Ceza kanununda, hilâfı hakikat zabıt tutan, şöyle veya böyle vazifesini kötüye kullananlar muayyen cezaları görür der. Bir memur elbette ki vazifesini suiistimal ederse ceza görecektir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim, bu kanunun heyeti umumiyesi tetkik edilirse, maliye kendisine her türlü emniyeti temin edebilmek için birçok salâhiyetler alıyor ve mükellefi, ilerde meselâ kaçakçılık kısmında, yani 324 ncü maddede göreceğimiz hükümler icabı da var. Memur hareketleri, nitekim şimdiye kadar Kazanç Vergisi tatbikatında olduğu gibi, memurun, kasta makrun olmaksızın vazife ifa ediyorum kanaati ile, yapmış olduğu hareketlerden olduğu için cezai takibata mâruz bırakılmasına imkân olmadığını Mazbata Muharririn de bilmesi tâyin ve tabiî ve şimdiye kadar tatbikat da bu.

Fakat sayın Faik Yılmazipek arkadaşım kabul ederlerse, biz düşündüğümüz bir maddeyi ilerde teklif etmek istiyoruz.

Kendi mâruzatıma gelince; esasını kabul buyurmuş olmalarından dolayı bilhassa teşekkür ederim. Çünkü fevkalâde mühim bir şeydir. Adato arkadaşımızın söylediği gibi; konumuza imza koymak suçu ikrar etmektir. Bu vatandaşın savunma ana hakkı bu derecede tahdit edilemez.

Bilhassa arkadaşların bir noktayı hatırlarında tutmalarını rica ederim, bâzı maliye memurları şimdiye kadar bu tazda mecburdurlar kanaati ile hareket ve imza ettirdikleri vesikaları, savunma safında vatandaşın kendi beyan ve ikrarı diye kullanmışlardır. Yukarda Şûrayı Devlet karar kolleksiyonları var. Vatandaşların savunma hukuku zayi olmamalı, zafa da düşürülmemeli.

BAŞKAN — Önergeleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebepler dolayısiyle 135 nci maddenin üçüncü fıkrasının ikinci satırının sonunaki mükelleften sonra «istediği meşruhatı verebileceği» nin ilâvesini teklif ederim.

Bursa Milletvekili
Faik Yilmazipek

Başkanlığa

Arzettiğim sebeplerden dolayı 135 nci maddenin sonuna şu fıkranın eklenmesini teklif ederim.

Fıkra : «Mükellef imzası altına dilediği itiraz ve mülâhazaları kaydedebilir.»

Manisa Milletvekili
Faik Kurdoğlu

Sayın Başkanlığa

135 nci maddenin son fıkrasına (İlgililerin itiraz ve mülâhazaları varsa bunlar da tutanağa geçirilir) ibaresinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

İstanbul
Salamon Adato

BAŞKAN — Üç önerge de aynı mânadadır.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Kurdoğlu'nun teklifini daha şümullü görüyoruz, maddenin sonuna eklemeyi kabul ediyoruz.

BAŞKAN — Adato muvafakat ediyor musunuz?

SALAMON ADATO (İstanbul) — Evet.

(Bursa Milletvekili Yılmazipek'in önergesi tekrar okundu)

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Zapta kayıt edebilir imzanın altına değil, üstüne kayıt edebilir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Mükellefin, bilvekâle veya bilasale bu salâhiyeti haiz olmasını ahkâmı umumiyenin tabiî bir neticesi telâkki ediyorum.

Mazbata muharirri de demin ifade buyurdular..

BAŞKAN — Bir kere daha okutacağım.

(Faik Kurdoğlu'nun önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — İmzası altına kabul etmiyor.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim bu arama her zaman mükellefin nezdinde olmaz. Başka yerde de olabilir. Bu itibarla «İlgililer» diyelim. İlgililer mevzuubahistir; binaenaleyh «İlgililer imzaları üstüne dilediği itiraz ve mülâhazaları yazabilirler» Tarzında ilâve yapalım.

KÂTİP NECMEDDİN SAHİR SILAN (Tunceli) Komisyonun teklifiyle okuyorum :

Tetkikın bitmesi

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Arama neticesinde alınan defter ve vesikalar üzerindeki tetkikler en geç üç ay içinde bitirilerek sahibine bir tutanakla geri verilir.

Tetkikatın muhik sebeplere binaen üç ay içinde bitirilmesine imkân olmıyan hallerde sulh yargıcının vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

Defter ve vesikaların tetkiki sırasında kanuna aykırı görülen olaylar ve hesap durumları tutanakla tesbit olunur. Mükellef ilgililer imzası üstüne dilediği itiraz ve mülâhazaları yazabilirler bu tutanakları imzadan çekindiği takdirde, bahis mevzuu olayları ve hesap durumlarını ihtiva eden defter veya vesikalar aramanın mevzuu ile ilgili vergi ve cezalar kesinleşinceye kadar kendisine geri verilmez.

BAŞKAN — Muvafık mı? Bunu dikkate alanlar.. Almıyanlar.. Dikkate alınmıştır.

Maddeyi bu şekilde oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul olunmuştur.

Sorumsuzluk

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Arama neticesinde bulunan defter ve vesikaların muhafaza altına alınması sebebiyle mükellefin:

a) Süre ile kayıtlı ödevleri hakkında 15 nci madde hükmü uygulanır;

b) 208 nci madde gereğince yapılamıyan kayıtlar, defterlerin geri verilmesinden sonra idare ilé mükellef arasında kararlaştırılan münasip bir süre zarfında ikmal edilir; uyuşulamaz ise mükellefin bağlı olduğu meslekî teşekkül, yoksa belediye encümeni bu süreyi tâyin eder.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Arkadaşlar, Maliye bir müesseseyi kontrol edebilir. Bu onun hakkıdır. Kabul ediyorum.

136 nci madenin b bendinde «208 nci madde gereğince yapılamıyan kayıtlar, defterlerin geri verilmesinden sonra..» Falan diyor. Hükümet her hangi bir müesseseyi kontrol etti, şüphelendi ,defterlerine vaziyet etti, defterlerini götürdü. Bu tasarıya göre vaziyet edilen defterlerin tetkiki için iki yahut üç ay müddeti veriliyor, üç ay bitince tetkikat ikmal edilemezse mahkemeden tetkikatın ikmali için tekrar müsaade istiyor, hâkimin kararı ile tekrar müddet temdit ediliyor. Bu hal devam ederse, tabiî tekrar temdit ettirecektir. Bunun böylece 5 - 6 ay sürmesi ihtimali vardır. Müessese mühimdir, işlemektedir, hele muhasebe hiç durmaz her an işler, gününde ve zamanında işlenmiyen hesaplar çok yanlışlığa sebep olur. Şimdi bu defterleri mükellefe lehte veya aleyhte neticelendikten sonra maliye getirip veriyor, fakat bu defterleri altı ay sonra verirken bir de 6 aylık muamelâtın deftere kaydı için mükellefle pazarlık yapılıyor, sen bu 6 aylık muamelâtını bu defterlere ne kadar zamanda intikal ettirirsin, diye soruyor, mükellef 2 ayda, diyor, maliye hayır bir ayda, diyor, olmadı ticaret odası hakem olsun, olmadı esnaf odası hakem olsun, belediye hakem olsun, bu böyle uzayıp gidecek. İşin maliye ile mükellef arasında mühim ihtilâfa meydan vermemesi için.

Şimdi sayın komisyondan ricam şudur, isterse bu (B) bendini kaldırsın, yahut da bunun sonuna şöyle bir fıkra ilâve etsin; «mükellef dilerse defterleri muhafaza altında olduğu müddetçe, muamelâtını yeniden tanzim ve tasdik ettireceği defterlere kaytı ve bu müddet zarfındaki kayıt ve muamelâtını iade edilen defterlere intikal ettirir.» diyelim.

Daha açık olarak izah edeyim; defterleri alındığı gün mükellef derhal maliyeye müracaat eder, benim defterim tetkika tâbidir, yeniden defter tutacağım, notere ve maliyeye tasdik ettireceğim ve bugünden itibaren, el konan defterlerim iade edilinceye kadar muamelâtı bu deftere işliyeceğim, der. Öteki defter iade edilinceye kadar bütün muamelâtı oraya intikal ettirir. Bunun birçok faydaları vardır. Bu defter tutma vaziyeti birçok müesseseleri günlerce işgal eder. Çünkü hesap bekliyemez. Ya muhasibi hasta olur, yahut askere gider. Şu olur, bu olur. Ya bu maddeyi buna göre tashih edelim, yahut da defter müsadere edilince mükellef yeniden tanzim edeceği defteri tasdik ettirerek, günlük muamelâtını o deftere işler, şeklinde olacaktır. Bunu ya ben bir önerge vereyim veyahut da maddenin ona göre tashih edilmesini rica ediyorum. Komisyon bunu kabul ederse tatmin edilmiş olurum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, maddenin (B) bendi, gerek mükellef ve gerek maliyenin takdirine mahal bırakmamıştır. Bunlar arasında ihtilâf vukuu halinde, meslekî teşekkül veya belediyelerin hakemliğini kabul etmiştir. Bununla beraber mükellefin defterleri uzun müddet muhafaza altında kalmasından dolayı ayrıca defter tasdik ve tanzim ettirmesini isterse buna mâni bir hüküm bulunmamaktadır. Eğer fayda mülâhaza ediyorlarsa ayrıca maddede tasrihini biz kabul ediyoruz. Ancak esas defterleri iade edilince hesabı muayyen müddet içinde bir araya toplamak lâzımdır. Müddet hususunda ihtilâf halinde meslekî teşekkül yoksa belediye hakem olacaktır.

FAİY YILMAZİPEK (Bursa) — Ben bir takrir vereyim de bulunsun.

BAŞKAN — O halde arkadaşımızın önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebepler dolayısiyle 136 ncı maddenin 8 nci fıkrasının sonuna:

(Mükellef dilerse defterlerini muhafaza altına alındığında muamelâtını yeniden tanzim ve tasdik ettireceği deftere kayıt ve iadesi halinde muamelâtını iade edilen defterlere intikal ettirebilir.)

Fıkrasının ilâvesini teklif ediyorum.

Bursa
F. Yılmazipek

EMİN HALİM ERGUN (Ankara) — Efendim, muhafaza altına alınan defterlerin iadesine kadar geçecek zaman zarfında mükellefin hesaplarını ne suretle yapması lâzımgeldiği yolundaki Faik Yılmazipek arkadaşımın, komisyonun da tasvibine uğrıyan mütalâası üzerine bendeniz şu mâruzatta bulunacağım. Bu maksat zaten hâsıldır. Faik Yılmazipek arkadaşım komisyonun âzasıdır ve mesaisine iştirak etmişlerdir. Tahmin ederim ki, komisyonda bu hususta yapılmış olan münakaşa hatırların dan çıkmış olsa gerektir.

Muhafaza altına alınan defter ve vesikalar, üzerindeki tetkikat bitinceye kadar şüphesiz mükellefin muamelesi durmıyacak yüriyecektir. Mükellef muamelâtını istediği şekilde yeniden tasdik ettireceği deftere işler ve esasen bu muamelâtın istinat edeceği birtakım vesika da vardır. Bunlar da elindedir, ama tetkikat bitip de esas defterler iade edilince ne olacak?.. Hesap ve muhasebe vaziyetini bilen arkadaşlarım pekalâ takdir ederler ki, o senei maliye sona ermeden defterleri muhafaza altına alınmış ve o tarihten sonra ikinci bir deftere başlamıştır. Fakat öteki defterin ikmali lâzımgelir. Bu ikmal hususu hakkında komisyonda şu münakaşa oldu: Daha evvel Hükümetin teklifinde Maliye ile mükellef bunu kararlaştırsın denmekte idi. Fakat Maliyenin sözünü mükellef kabul etmezse ve uyuşamazlarsa diye bir haylı münakaşa ettik. Nihayet, Maliye ile mükellef uyuşamadığı takdirde mükellefin mensup olduğu meslekî teşekkül bunu tâyin etsin neticesine varıldı. Mükellefin tâyin ettiği meslekî teşekkül bunu tâyin etmezse veya mükellefin mensup olduğu meslekî teşekkül mevcut değilse bunu da belediye tâyin etsin dedik. Binaenaleyh mükellefin ayrıca defter tutmasına mâni bir hüküm

yoktur. Fakat muayene altına alınan defterlerin iadesi halinde bunların ikmali de lâzımdır. Bunu da meslekî teşekkül veya olmadığı takdirde belediye tâyin edecektir. Binaenaleyh bendenizce maksat hâsıldır. Maddeye, kanunun umumi esasları ve nizamı bozacak şekilde mükellefe ikinci bir defter daha tutma imkânlarını veren kayıtların ilâvesinde tatbikat bakımından bâzı mahzurlar mütalâa ederim. Müsaade ederseniz madde bu maksatları hâsıl etme bakımından aynen kabulünüze mazhar olsun.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Efendim; Ticaret Kanununda defterlerin tutulması hakkında hükümler mevcuttur. Bu hükümler meyanında ticari muamelelerin günü gününe deftere kaydı mecburiyetinin bulunduğuna dair madde vardır. Binaenaleyh bu tetkik ettiğimiz madde Ticaret Kanunu hükümleriyle tezat halindedir. Çünkü defterlerin altı ay müddetle muhafaza altına alındığını kabul edecek olursak, bu altı ay zarfında Ticaret Kanunu hükümleri mucibince ticari muamelelerini günü gününe musaddak defterlere geçirmek mecburiyetindedir. Binaenaleyh bu bakımdan da Faik Yılmazipek arkadaşımızın mütalâası yerindedir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Ticaret Kanunu hükümlerinden bahis buyurdular. Filhakika defterleri müsadere edilen tüccar muamelesini muallâkta tutacak değildir. Yine günü gününe kaydedecektir. Zaten bu maddede de vardı. Arkadaşımızı tatmin etmek için ayrıca bir defter tasdik ettirip, kayıtlarına bu defterde devam etmesini kabul ediyoruz.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Arkadaşlar; Emin Halim arkadaşıma cevap vermek için huzurunuza geldim. Emin Halim arkadaşımız bendenizin Komisyonda üye bulunduğunu ifade buyurdular. Ben Komisyonda bir senedir üyeyim. Sair zamanlar da muhtelif komisyonlarda işlerimiz olduğu için gelir giderdim. Bu maddenin müzakeresinde bendeniz bulunmadım. Bendenizin bulunduğum ve unutmuş olduğum ifade buyuruldu. Her ne kadar kendim sakat isem de bütün kuvvetim kafamdadır, kolay kolay unutmam. (Gülüşmeler) Binaenaleyh zehabı tashih buyurmalarını rica ederim.

Sonra, ticaret odalarını hakem olarak gösteriyorlar. Demekki Komisyonu teşkil eden arkadaşların zararlı ve ihtilâflı gördükleri taraf var. Ticaret odalarını bu olmazsa sanayi odasını, belediyeyi hakem gösteriyorlar. Demekki ortada bir mühim ihtilâfı doğuracak bir hal var. Bunlara müracaata meydan vermemek için tutulan defterler muhafaza altına alındıktan sonra, tüccar başka bir defter tutacak, el konan defterleri iade edilince muameleleri bu defterlere intikal ettiren tüccar bu tuttuğu defteri maliyeye götürür ve iptal ediniz der, maliye de iptal eder. Bence hiçbir muamele yapılmasına da lüzum yoktur muvakkat tutulan defterler için.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Efendim; bu bahiste Komisyonun bizi bir daha aydınlatması lâzımgeliyor.

Yetkili uzmanlar, tetkik memurları defterleri incelediler ve yukarda geçen bir maddeye göre, defterlerdeki kayıtların karışık olduğunu, usulü dairesinde olmadığını gördüler ve re'sen takdire gittiler, muayyen bir takvim senesi içinde. Bu defterler artık, vergi bakımından noksan defterlerdir. Şimdi, bu defterleri muayyen bir zamandan sonra iade edince mükellef o defterlere işlerini kaydetmeye başlıyacak. Bu halde mükellef daima Maliye karşısında defterlerini noksan kaydetmiş vaziyette kalacaktır.

Yok, eğer o kayıtları tashih edecek olursa, mesele bertaraf edilmiş olur. Onun için Komisyon bizi tenvir etsin, yapılan arama neticesinde defterlerde noksan görülür ve re'sen takdire gidilir ve sonra bunlar sahibine iade edilirse ozaman nasıl bir muamele yapılacaktır. Yani sahibi noksan kayıtlı olan o defterlere devam mı edecektir, yoksa bunlar kendisine iade edildikten sonra düzeltilerek mi muameleye devam olunacaktır?

BAŞKAN — Ahmet Oğuz.

AHMET OĞUZ (Eskişehir) — Efendim, bu maddenin tümünün sebebi vücûdu hakkında tereddüdüm vardır.

Bir ticarethane veya şirket farzediniz ki, işlerini yürütmekte, günlük muamelelerini kaydetmektedir. Günün birinde bir ihbar vâki oluyor, veya tereddüde düşülüyor, hemen geliyorlar defterlerini topluyorlar ve götürüyorlar.

Bir kere işin seyri, işin icaplarına katiyen uymaz. Eğer bir ihbar yapılmışsa bir süiistimal mevcutsa, o adam onun cezasını çekmek zorundadır. Bunu tesbit lâzım gelir, Parprensip olarak

buna hayır diyen kimse yoktur. Ama mükellefin hesaplarını kitaplarını binbir türlü muamelâtını alıp götüremez. Burada yapılacak şey mükellefin bir ihbar üzerine yazıları, kuyudatını, defterlerini, kayıtlarını masanın gözüne koyar ve mühürler. Alâkadar memurlar bir, iki, üç günde üç, beş memur gelir bu işi hal ve fasleder. O iş adamı işin icaplarını muvazi olarak kayıt eder. Bana öyle geliyor ki Maliye her yerde olduğu gibi burada da kendi kolayına gelen ve işin icabını düşünmiyerek, memur arkadaşların kolaylıkla, rahatça istedikleri zaman, istediği dairede aklına geldikçe hesapları tetkik edip kanaat getirmeleri için tasarlanan ve hazırlanan bir maddeden başka birşey değildir.

Eğer biz mükellefin, tüccarın işini kolaylaştırmak ve bu adamların aynı zamanda suçunu tesbit etmek istiyorsak yapacağımız iş iki, üç memurun mahallinde bir, iki hafta çalıştırılması olmalıdır. Memur vesikaları akşam mühürler, sabah gelir açar işine devam eder ve bitirir.

Binaenaleyh maddenin lâğvını istiyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, Vehbi Sarıdal arkadaşımız diyor ki; daire hatayı ve muameleyi tesbit etmiş, zabıt varakasını tanzim etmiş, defterleri de mükellefe iade etmiş. Bu tashihler defter üzerinde yapılacak mı, yoksa defter hatalı kalacak mı? Elbette ki, mükellef bu hataları tashih edecektir.

Mütaakıp muamelelerde ne olacak?

Mütaakıp muamelelere gelince tesbit edilen noksanın mahiyetine göre bir cezası varsa, meselâ vergi ziyaına sebebiyet vermişse, kaçakçılık veya kusur cezasını görecektir. mütaakıben tashih edilen esas dairesinde mükellef işi ele alınacak.

Ahmet Ouğuz arkadaşımızın mevzuubahis ettiği noktai nazar 133 ncü maddeye taallûk ediyor. Onu kendilerine okuyayım:

(Lüzum yok sesleri) (Kabul edildi sesleri) Okumaya lüzum yoktur. Arkadaşımızın mütalâası o maddeye taallûk ediyor.

BAŞKAN — Yılmazipek'in önergesi komisyonca da aynen kabul olunuyor, değil mi efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Evet efendim.

BAŞKAN — Önergeyi tekrar okutuyorum.

(Faik Yılmazipek'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Önergeyi dikkate alanlar... Almıyanlar... Dikkate alınmıştır.

Komisyon da fıkrayı aynenn kabul ediyor.

(B) fıkrasının sonuna bu fıkranın ilâvesi ile maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Genel hükümlerin uygulanması

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Bu bölümde açıkça yazılı olmıyan hallerde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun aramaya taallûk eden hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm
Bilgi toplama

Bilgi verme

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişiler Maliye Bakanlığının veya vergi tetkiki yapmaya yetkili olanların istiyecekleri bilgileri vermeye mecburdurlar.

Bilgiler yazı veya sözle istenilir. Sözle istenilen bilgileri vermiyenlere keyfiyet yazı ile tekit ve cevap vermeleri için kendilerine münasip bir mühlet tâyin olunur.

Diplomat imtiyazlarından faydalanan yabancı devlet memurları bilgi verme mecburiyetine tâbi olamazlar.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim, komisyonun bir kere daha hakikaten tatmin edilmeye imkân verecek tarzda cevap vermesini rica ediyorum.

Ben böyle söyleyince arkadaşlarım müteessir oluyor ama ne yapayım, işin selâmeti, vatandaşın ve Hazinenin menfaati bakımından bu lâzım.

Nihayet böyle hitapları mazur görmeli, adaleti araştıran hâkim netekim, kendisinden adalet istenince kızmaz.

Biz maliyeye bu kanunun âdil bir şekilde temini, tatbiki için her türlü salâhiyeti veriyoruz. Bu da bu cümledendir.

Şimdi sözle birisinin malûmatına müracaat edilecek diyoruz. Her hangi bir vatandaşı, her hangi bir yere davet edebilmek ve sorguya çekmek şeklinde mi olacak, cevap vermezse veya gel-

mezse ne gibi hükümler tatbik edilecek ? Bunun izah edilmesini rica ediyorum. Çünkü bu o kadar geniş ve tatbiki şahsi tefsirlere o derecede müsait bir karardır ki, memleketin heyeti umumiyesini müteessir edebilir. Yazılıya cevap vermezse ne olacak o da meçhul.

İkincisi; diplomat imtiyazları diyor. Hariç ez memleket muafiyetinden şahsan ve yalnız sefirler istifade eder. Bunun yanında sefaret kâtibi, konsolos ve saire bundan istifade edemez. Bu mevcut bir hükümdür, buraya koymaya dahi lüzum yoktur. Bu kanunda o kadar fazla kelimeler, fıkralar var ki hocalar bunu tekrarın, çok kelime değil vuzuhun az kelime ve fikir disiplini ile kabil olduğunun misali diye göstermemelidirler. Bunu koymazsak ne olur ? İki esaslı şey olur. Mürettip bu satırları dizmekten kurtulur, okuyan adam da okumak için vakit kaybından kurtulur. Bu memlekette yaşıyan hüküm var ve bunu zaten âmirdir. Bu kaydın silinmesini Komisyon kabul ederse birşey eksilmez. Rica ediyorum, hiç olmazsa bu kayıt sefirlerin şahsına munhasır densin. Hulâsa (bilgiler yazı veya sözle istenilir) cümlesinin tatbikatta şekli ne olacaktır ? Meselâ Erzurum'daki adama, gel bana sözle malûmat ver, dedik bu adamın vaziyeti ne olacak ? Eğer denseydi ki : Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ahkâmına tâbidir, ceza usulüne tâbidir hulâsa ahkâmı umumiyeden birisinin esasını gösterseydi bir dereceye kadar.. Ama öyle de değil maliye memuruna her hakkı bahşediyoruz, arkadaşların şimdiden okumalarını rica ederim, kaçakçılık kısmında, 300 kaçıncı maddede namütenahi meseleler çıkabilir. Onun için hiç olmazsa sözcü arkadaşın geniş izahatiyle, memurun, vatandaşı çağıramıyacağını izah etsinler.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Efendim hukuku Hazineyi sıyanet iyi bir şeydir ama vatandaşı da izaç etmek doğru birşey olmasa gerektir. Sözle mükelleften malûmat istenecek. Vergi dairesi istediği zaman her hangi bir vatandaşı kendi dairesine celbedecek, bekletecek, vatandaş işinden gücünden olacaktır. Eğer bir malûmat alacak ve bu malûmat da muhafaza edilecekse mükellef buna tahriren cevap verebilmelidir. Esasen şifahi malûmatına da müracaat edilse mükellefin imzasını almak için bir zabıt tutulacaktır. Tevsik mükellefin imzasiyle olacağına göre keyfiyet bir zapta derç ve altına mükellefin imzası alınacaktır. Bu vesika çağırılarak memurun yanında tanzim edileceğine tahriren vâki olacak suale ilgilinin tahriren cevap vermesi suretiyle bu icabın yerine getirilmesinin daha doğru olacağına kaniim. (Takrir ver sesleri).

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Efendim, ben de Faik Kurdoğlu arkadaşımızın düşüncesine tamamen katılıyorum. (Diplomat imtiyazı) diye başlıyan fıkranın çıkması lâzımdır. Eğer burada kalacaksa adını verelim, bu, memleketi dışı imtiyazıdır.

G. K. S. KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim; bendeniz Faik Kurdoğlu arkadaşımızın maddenin ikinci fıkrasını okumadığını zannediyorum.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Okudum, hem de mükerrereren okudum.

BAŞKAN — Rica ederim Komisyona karşı yumuşak olalım, Komisyon da yumuşak olsun, işi bitirelim.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Okumuş olsalardı hem fazla tafsilât verildiğinden bahsetmez, hem de ilâve teklifinde bulunmaz ve mevzu ile ilgisi olmıyan şeyler konuşmazlardı. Temas ettikleri ikinci fıkraya gelince, bu fıkra umumi bir kaide koyuyor.

Bu kaide, her hâdise için mevzuubahistir. Daimî olarak bilgi istenmesi halinde ise 139 ncu madde vardır. 138 nci maddenin ikinci fıkrası «Bilgiler yazı veya sözle istenilir. Sözle istenilen bilgileri vermiyenlere keyfiyet yazı ile tekit ve cevap vermeleri için kendilerine münasip bir mühlet tâyin olunur.» diyor.

Madde sorgu mahiyetinde midir, tabiî değildir. Meselâ memur bir esnafa bir tüccara, mükellefe gidecek senin çırağın veya falan memurun ne zaman ayrıldı diye sordu, farzediniz ki mükellef cevap vermiyor. Bu takdirde cevap vermiyene bir ceza terettüp etmiyor, Muameleyi müeyyideye tâbi kılmak için ancak yazı ile soracaktır. Çünkü şifahi sorulan suallere mükellef cevap vermezse müeyyidesi yoktur. Yazı ile soracak ki, tevsik etsin ve cezasını verebilsin. Maksat budur. dendiği gibi sorgu mahiyetinde falan bir şey yoktur. Kanunun tamamı mütalâa olunursa daima hak ve nispet kaidesi esas tutulmuştur.

AHMET OĞUZ (Eskişehir) — Ayağına mı çağıracak?

BAŞKAN — Rica ederim münakaşa şekline sokmıyalım. Kürsüde konuşursunuz. Meclis

dinliyor, önerge okunur ve reye konur. Böyle mütemadiyen muhavere olmasın.

G. K. S. KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Hayır, Zorla gelmesini istemiyecek. İcabederse tebliğat yapacak. Buna mükellef ya yazı ile veya gelip şifahen cevabını verecektir. Tereddüt varsa izale için hüküm konabilir.

Arkadaşımın üstünde durduğu bir nokta da bu kanunla Maliyenin istediği salâhiyeti aldığı noktasıdır. Arkadaşlar, ben maliyeci değilim, ve bu itibarla şunu arzedeyim ki arkadaşlarımın bu görüşleri hatalıdır. Dün konuştuğumuz maddelerde gördük, komisyonlarda ekseriyet halk mümessillerindedir. Memurun kanunsuz hareketini önleyici hükümler koyduk ve daima mükellefin hukukunu muhafaza etmeye çalıştık. Ben burada da mükellef aleyhine bir hüküm görmüyorum. Varsa izah buyursunlar birlikte önleme çaresini arıyalım. Diplomat imtiyazına gelince: Biz bunun kaldırılmasını doğru bulmuyoruz, zait değildir, bu hükümden yalnız sefirler istifade edecek değildir. Meselâ Birleşmiş Milletler delegesi gelir, bunlar da istifade eder. Binaenaleyh, diplomat imtiyazını haiz olanlar yalnız, sefirler değildir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Bir sual.

Efendim, arkadaşım geçenlerde çıkan Ünesko hakkındaki Kanunu galiba işaret etmek istediler. O kanunda kimlerin sefirle mahsus yurt dışı haklarından istifade edecekleri yazılıdır. Söz söylenirken daima umumi mevzuat hükümlerini göz önünde tutmak lâzımdır. Ya bu fıkrayı kaldırmak lâzım, yahut, kaldırılmıyacaksa, harici - ez memleket imtiyazından istifade edenler denmek lâzımdır. Her diplomat değil Exteritoryal imtiyazı haiz olanlar.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Komisyon tehdide taraftar değildir. Meclis takdir buyursun.

BAŞKAN — Önergeleri okutacağım.

Sayın Başkanlığa

138 nci maddede bahis konusu olan bilginin yazı ile istenmesinin teminini ve maddenin tashihini teklif ederim.

İstanbul Milletvekili
Salamon Adato

Yüksek Başkanlığa

138 nci maddedeki (diplomat imtiyazlarından...) diye başlıyan fıkranın tayyedilmesini arzederiz.

Manisa Milletvekili	Niğde Milletvekili
Faik Kurdoğlu	Vehbi Sarıdal

(İstanbul Milletvekili Salamon Adato'nun önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Perensip itibariyle oyunuza sunacağım. Yani Adato arkadaşımızın teklifi yalnız yazı ile olması ve sözle istenilmesinin kaldırılması mahiyetindedir. Böyle mi efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Şimdi aziz arkadaşlar; şunu düşünelim; memur bir yoklamaya gitmiş, bir tetkika gitmiş olan maliye memuru oradaki müessese sahibine bu nedir diye şifahen sormasın mı, illâ yazı ile mi yapsın? Böyle şey olur mu? Zaten şifahen cevap vermezse tabiî olarak neticesi, onun müeyyidesi Maliye memurunun suali yazı ile sormasıdır. Bundan daha kolay, mükellefin lehine ne olabilir? Takdirinize arzederim.

TAHSİN BEKİR BALTA (Rize) — Verdikleri izahatta mükellefe bir mükellefiyet tahmil etmeksizin nezdine gidecek, soracak diyor. Kanunda böyle vuzuh yoktur. Bu itibarla Maliye memurları kendi dairelerine çağırılırlar, vatandaşı izaç ederler gibi bir mâna çıkarmaktadır.

MÜNİR BİRESL (Devamla) — Orada çağırmak mevzuu yoktur. Şifahen sormak vardır. Emrederseniz çağırılmaz diye yazalım. Şifahen sormak çağırmayı tazammun etmez. Karşısına gider sorar. Komisyon namına arzediyorum ki, çağırmayı tazammun etmez. Gitmezse ne olur, şifahen cevap vermemesinin neticesi ne olur, cezası mı var, yoktur efendim, böyle bir şey.

TAHSİN BEKİR BALTA (Rize) — Efendim, Komisyon bu, bir vergi kanunu olması bakımından, bir vuzuh temin etmekte bir fayda mülâhaza etmez mi?

BAŞKAN — Yeni metin olarak mı?

TAHSİN BEKİR BALTA — Evet.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Ne diyebiliriz? Şifahen cevap vermezse yazı ile soracak; gitmezse bunun cezası yok ki...

BAŞKAN — Buyurun Adato.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Efendim. Münir Birsel arkadaşımız, mükellefin ayağına gidilecek ve memur mükelleften bâzı malûmat is-

tiyecektir dediler. Eğer mükellefle mmur arasındaki münasebet mevzuubahis olsaydı bir diyeceğimiz yoktu; Fakat maddede mükellef olmıyan kimselerden de malûmat isteniyor. Üçüncü şahsın şubeye gitmeye ne mecburiyeti vardır?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Efendim, davet hakkını koymadık. Davet hakkı mevzuu orada yoktur.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Efendim, sual değil, malûmat isteniyor. Böyle mutlak ibareler karşısında kaldığımız takdirde vergi dairesinin şahsı salisi kendi dairesine celp etmek salâhiyeti haiz olduğunu kabul edeceğiz. Tasrihte fayda vardır.

Memur mükellefin ayağına, şahsı salisin nezdine gidecekse bir diyeceğim yoktur.

FEYZULLAH USLU (Manisa) — Efendim, sayın Münir Birsel'in izahından sonra hakikaten anladım ki sözle bilgi istemekte fayda vardır. Alâkalı memurlar mükellefin nezdine gitmiş, yazı ile sormuş, veya sözle bilgi istemiş vermesin mi? Bunda mükellef, ilgili için de kolaylık vardır.

Yalnız hepimizin endişesi sözlü bilgi istemek mânası, maksadı altında vatandaşı alâkalıyı şubeye, daireye çağırılır mı, çağırılmaz mı? meselesidir. Hepimizin gösterdiği reaksiyon bundan doğmaktadır. Çağırılması kasdedilmediğini Geçici Komisyon Başkanı Münir Birsel ifade buyurdular. Binaenaleyh biz, her hangi bir endişeyi bertaraf etmek için, bilgi edinmek maksadiyle alâkalının hiçbir suretle daireye çağırılamıyacağını ifade eden bir fıkra maddeye ilâve edersek mesele kalmaz. Maksat ilgilinin çağırılmamasını sağlamaktır.

BAŞKAN — Komisyon ne diyor, efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Efendim; bilgiler yazı veya sözle istenir. İlgilinin nezdine gidilerek sözle istenilen bilgileri, demek kâfi midir? (Kâfidir sesleri) Fakat lûtfen dikkat buyurun, tatbikatta yanlış anlaşılmasın, diye izah ediyorum. Bir sorum için davet hakkı kanuna dayanmadıkça, yapılamaz. Kaldı ki, burada sözlü sorunun cevabı verilmiyor. Bunun müeyyidesi yalnız yazıdan ibarettir. Alâkalılar yanlış tatbik etmesinler, diye «ilgilinin yanına giderek sözle istenilen bilgileri yazı veya sözle istenir» denilmesi isteniyor.

BAŞKAN — İlgilinin nezdine gidilerek sözle istenen bilgileri yazı veya sözle istenir, diyorlar.

TAHSİN BEKİR BALTA (Rize) — Yalnız iyice anlaşılması için, «istenilen bilgiler yazı veya ilgilinin nezdine gidilerek sözle istenir» diyelim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (Devamla) — Efendim, yine tatbikatta yanlışlığa mâruz kalırsınız. Bir maliye dairesine gelmiş bir adamdan, sözle orada malûmat istemiş, memura benim yanıma gel sor mu desin?

FEYZULLAH USLU (Manisa) — Şimdi sizin dediğiniz şekilde ilâve edecek olursak muhakkak nezdine gitmek lâzımdır. Daireye gitmiş, sormuş, sözle istenilmeyip yazı ile istenilmesi daha muvafık olur zannındayım.

BAŞKAN — Bu işi komisyonla muhavere şeklinde yapmıyalım. Önerge verelim, işi önerge ile yapalım. Meclisin mesaisini uzatmıyalım. rica ederim, herkesin elinde kalemi kâğıdı vardır. Bir önerge yazsın versin.

EMİN HALİM ERGUN (Ankara) — Tavzih için ve tatbikat bakımından faydalı olur diye Sözcü arkadaşımdan bir sual soracağım:

Bu maddede «Münasip bir mühlet tâyin edilir» diyor. 14 ncü maddede: «Kanunda yazılı olmıyan ahvalde müddet 15 günden aşağı olmaz» diye bir hüküm kabul ettik. Buradaki «münasip» kaydı oradaki hükmün mahfuziyeti şartiyle midir? Komisyon bunu tavzih ederse tatbikatta çok faydalı olur.

GEÇİCİ KMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim arkadaşımızın anlayışı doğrudur. Müddet asgari 15 gün olarak 14 ncü maddede yazılıdır, umumi esası orada tesbit etmiş bulunuyoruz. Kanunda müddeti tâyin edilmiyen hallerde 14 ncü madde ye gidilecektir. Burada da müddet tâyin edilmediğine göre en aşağı 15 gün olacaktır.

FEYZULLAH USLU (Manisa) — Efendim teklif ettiğimiz ilâve şudur: İkinci fıkranın sonuna (Bilgi edinilmek için ilgililerin davet edilmiyeceğinin) ilâvesini rica ediyoruz.

BAŞKAN — Salamon Adato arkadaşımız da buna benzer teklifte bulunmuşlardı. Usulu'nun teklifine kendileri ve komisyon iştirak ediyor mu?

SALAMON ADATO (İstanbul) — İştirak ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Komisyon da iştirak ediyor.

BAŞKAN — Önergeleri okutuyorum.

(Salamon Adato'nun önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Diğer önergeleri de okunacaktır.

Yüksek Başkanlığa

İkinci fıkranın sonuna bilgi edinilmek için ilgililerin davet edilemiyeceğinin ilâvesini teklif ederiz.

Rize	Manisa	Manisa
T. B. Balta	F. Kurdoğlu	F. Uslu

(Manisa Milletvekili Faik Kurdoğlu ve Niğde Milletvekili Vehbi sarıdal'ın önergeleri tekrar okundu)

6 . V . 1949

Yüksek Başkanlığa

138 nci maddedeki (Diplomat imtiyazlarından faydalanan yabancı Devlet memurları) ibaresinin yerine:

(Memleket dışı imtiyazından faydalananlar) denilmesini arzederim.

Niğde Milletvekili
V. Sarıdal

(Manisa Milletvekili Feyzullah Uslu ve iki arkadaşının önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Önergeyi nazarı itibara alanlar... Almıyanlar... Önerge nazarı itibara alınmıştır.

GEÇİCİ K. SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) Maddeyi komisyona istiyoruz.

BAŞKAN — Kurdoğlu, tayyı hususunda ısrar ediyor musunuz?

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Ediyorum, komisyon maddeyi geri aldığına göre bunun da orada tetkik edilmesini rica ederim.

GEÇİCİ K. SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Önergenin oya konulmasını istiyoruz. Maddeyi diğer noktalar bakımından istiyoruz. Faik Kurdoğlu ve Vehbi Sarıdal arkadaşlarımızın son fıkranın kaldırılması teklifini kabul etmiyoruz.

Dr. İBRAHİM TALİ ÖNGÖREN (Diyarbakır) — Sefirin evi, karısı ve çocukları için hariçten getireceği eşyalar Gümrük Resminden muaftır. Fakat başkâtip ve konsoloslar sefirlerin imtiyazlarına sahip değildirler. Onlar bildiğimiz âdi pasaportla seyahat ederler. Bendeniz de vaktiyle sefirlik yaptığım için biliyorum.

BAŞKAN — Şimdi önergeleri oyunuza sunacağım. Evvelâ bu diplomatlar hakkındaki fıkranın tayyına dair önergeyi kabul edenler... Etmiyenler... Müsaade buyurun, tereddüt hâsıl oldu. (Anlaşılmadı'da ondan sesleri). Komisyon muvafakat ediyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Muvafakat etmiyoruz.

BAŞKAN — Şu halde önergeyi tekrar okutuyorum.

(Vehbi Sarıdal ve Kurdoğlu'nun önergeleri tekrar okundu).

KEMAL TURAN (İsparta) — Yerine başka bir fıkra teklif ediyorlar mı?

BAŞKAN — Bu okunan önergeyi kabul buyuranlar lûtfen ayağa kalksınlar... Kabul etmiyenler... Tayyı kabul olunmamıştır.

Ben de beraber olmak üzere kâtip arkadaşlarımız müttefikan, yani Divanı Riyaset müttefikan tayyı teklifinin kabul olunmadığı neticesine varmıştır.(Sayılmadı sesleri).

Dr. MİTAT SAKAROĞLU (Muğla) — Sayılar kaçtır?

BAŞKAN — Sayıları söylemek mevzuubahis değildir. Rica ederim.

Şimdi diğer önergeyi yani bu son bendin yerine konulacak olan Vehbi Sarıdal'ın teklifini oyunuza sunmak üzere tekrar okutuyorum.

(Vehbi Sarıdal'ın «Memleket dışı imtiyazından faydalananlar» fıkrasının ilâvesi hakkındaki önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Önergede teklif olunan fıkranın maddeye ilâvesini nazarı dikkate alanlar.. Almıyanlar... Nazarı dikkate alınmıştır. Komisyona veriyoruz.

Devamlı bilgi verme

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı daire ve müesseseler kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri muayyen fâsılalarla devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdurlar.

1. Resmî daireler (Genel, katma, özel bütçeli daire ve müesseselerle belediyeler);

2. Kamu müesseseleri (Ticaret odaları, meslekî teşekküller, birlikler gibi);

3. Bankalar ve sigorta şirketleri;

4. Noterler (Doğrudan doğruya vergi ile ilgili olan bilgiler).

(Hükümet yok sesleri).

BAŞKAN — Mümessilleri buradadır. Arzu ettiğiniz izahatı verirler.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Efendim; 139 ncu maddenin üçüncü bendinde; Bankalar ve sigorta şirketleri, Maliyenin istediği malûmatı verecekterdir, diyor.

Sigorta şirketlerini anladık, fakat Bankalar Maliyeye ne malûmat verecekterdir? Bunun Sayın Hükümet tarafından izahını rica ediyorum.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, sayın arkadaşımız bu suali niçin sordular, bilmiyorum. Çünkü kendilerinin meslekleri icabı bankalarla pek çok muameleleri vardır, vaziyeti bilirler. Bu hükme göre icabında maliye bankadan mükellefle ve vergi ile ilgili malûmat istiyecektir. Mükellefin durumunu kontrol edecektir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim, yukarda, Gelir Kanununda stopaj diye hükümler vardı, bu hükümlere istinaden zaten maliyeye bankalar bu stopaj neticesi olarak malûmat verecektir. Şu halde buradaki hüküm bunu teyit midir? Eğer biz bu üç kanunun içinde geçen hükümleri birbirine bağlıyamazsak mükellef hiç anlıyamaz. Onun için komisyonun bunun stopaj ile ilgili ve bunun zarureti ise, ki öyledir, öylece izahat vermesini rica ederim.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Efendim, hepsi de stopaja tâbi olmaz, hesabı carileri iskonto ve sair muameleleri vardır. Bunları beyan edecektir. Mükellefin beyanının tahkiki var, arşivler tesis edilecek. Bu kanunla yeni esaslar kuruluyor.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Bir sual sorayım : İyice arzedemedim. Her dâvacı kendi dâvasını ispatla mükelleftir. Maliye de öyle. Fakat aynı zamanda vatandaş hukuku olan Hazine hukuku bakımından bütün vatandaşlar maliyenin emrinde. Bankadan da malûmat istiyeceğiz. Ve bu kabîl vaziyetlerdeki umumi hükümlere aykırı hususi bir kaide tesis ettiğimize göre ahkâmı umumiyemiz ve hukuk kaideleri onu icabettirir ki, bunu iyice takyit ve tavzih edelim. Yani bu talepler vergi emniyet ve kontrolüne mahsus kalsın. Leh ve aleyhteki mülâhazaları tatmin eder bir izah şekli iyi olur.

Ne gibi malûmat istiyorsunuz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — İstenecek malûmat Gelir Vergisi ile ilgili malûmattır.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Aziz arkadaşlar, burada konuşulanlar tabiî zapta geçiyor.

Sayın Maliye Bakanı, Umum Müdür ve arkadaşlarımız burada hazırdırlar. Şunu söyliyeyim ki, maliye kendi işine gelen tarafları tamimlere sarahatle yazıyor, fakat aksini tamimlerde hiç göstermiyor, hattâ mükellef lehine verilen emirler muharem tutuluyor, her hangi bir taraftan sızaraktan mükellef malûmat alırsa oradaki memurlar tazyik ediliyor.

Bir misal arzedeyim. Muamele Vergisi Kanunu burada müzakere edilirken beş, altı sene evvel, tarihini iyi hatırlamıyorum, Milletvekili arkadaşlarımızdan birisi müessese, Muamele Vergisine tâbidir kaydının faturaya ilâvesini istiyor. Hükümetin teklifinde böyle birşey yok, Meclis bunu kabul etmiyor, fakat Milletvekili bir Milletvekili mütalâa olarak diyor ki, müessese faturaya, müessese Muamele Vergisine tâbidir cümlesini koysun.

Maliye, kanun çıktıktan sonra, nizamnameye de tekaddüm ederek, bunu temin ediyor ve hemen mükellefi buna tâbi tutuyor, Muamele Vergisine tâbidir kaydını koyacaksınız, diye. Kanunda yok, Mecliste müzakere de yok. Onun için istiyorum, Muamele Vergisine tâbi olup olmadığını kendisi zahmet çekmeden öğrensin. Bu işin burada konuşulmasını ve zapta geçmesini çok yerinde görüyorum ve onun için söylüyorum..

Sayın komisyon sözcüsünün fikrine bendeniz de iştirak ederim. Bu memlekette kazanan her vatandaşın kazancı nispetinde vergi vermesi lâzımdır. Bunu hepimiz kabul ediyoruz, kabul etmiyen Türk değildir. Bu böyle, yalnız bunu almak şeklini bilelim, almak için oksarken, toplu iğne ile iğnelemiyelim mükellefi. Onun için bu işlerin açıklanmasını rica ediyorum.

Evet her hangi bir vatandaşın bankada parası vardır. Onu haber versin, mevduatı varsa onu da beraber versin. Ben misalimi kendi intihap dairemden alayım. Yüksek Meclise daha iyi arzı malûmat edebilirim. Bursa'da üç esaslı mahsül alınır. Bunlar da; zeytin, ipek, ve tütündür. Bursa'lılar ekseriyetle bununla ticaret ederler. Bur-

sa'nın hinterlandı, yiyeceği olan unu hariçten getirtir. Bu üç mahsulü Tanrı mevsimlerine göre öyle taksim etmiştir ki, bu mahsuller birbirinden 3 - 4 ay fasılalarla meydana gelir. Bilfarz kozacılığı ele alırsak, Bursa'da bankalar yalnız kozacılık için 10 - 12 milyon liralık bir para kullanır. Koza mevsiminde Bursa tacirleri kendi para ve kredilerini kullandıktan sonra her taraftan, İzmir'den, Konya'dan, İstanbul'dan, bütün tanıdıkları tüccarların kredilerini Bursa'ya getirtirler. Meselâ Bursa'daki koza fabrikatörü Konya'ya yazar, Konya'dakiler Bursa'daki fabrikatör namı hesabına Bankadan para alırlar, Bursa'ya gönderirler. Bursa'daki zeytin tüccarı İzmir'deki tütün tüccarına yazar, kredi temin eder. Yani bu gibi senet alış verişleri Bankaya intikal edecek ve verilecek midir . Bunu açıkça Muamele Vergisi Kanununda olduğu gibi, sarahatle bildirmesini rica ediyorum.

BAŞKAN — Ahmed Veziroğlu.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Efendim, üçüncü fıkraya göre Gelir Vergisine tâbi olmıyan mevduat hakkında bankadan malûmat istendiği takdirde banka malûmat vermeye mecbur mudur?. Değilmidir?. Bu cihetin açıklanmasını rica edeceğim.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, Gelir Vergisinin hududu içine girmeyen mevzuat hakkında bankadan devamlı bilgi istenmiyecektir. Zira sebep yoktur. Bunu biraz evvelki mâruzatımda kısaca zannederim arzetmiştim.

Faik Yılmazipek arkadaşımızın söyledikleri maliyeden şikâyettir, kanunun mevzuu dâhilinde görmedim.

Diğer hususlara gelince; Bankadan Gelir Vergisi mevzuunda devamlı malûmat istenecektir. Ve tatbikatın husule getirdiği ihtilâflar varsa onun halli de kanuni birtakım şekil ve mercilere bırakılmıştır.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Bu senetler hakkında maliyeden sorulabilece mi? Banka cevap verecek mi? Açıkca ifade ediniz ki zapta geçsin.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, vergiye yani Gelir Vergisine tesiri varsa senetler hakkında da, mevduat hakkında da, hesabı carî hakkında da maliye bilgi istiyecektir.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Belki o tüccar iflâs edecektir, belli olur mu?

RASİM EREL (Konya) — Efendim, vatandaşlara ait bankadaki mevduat ne şekilde bildirilecektir? Vatandaşların bir listesi halinde mi bildirilecektir?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, vatandaşların bir listesi çıkarılarak banka tarafından maliyeye mevduatları bildirilmiyecektir. Ancak Gelir Vergisi mevzuu varsa banka bunların durumlarını yine gizli olarak maliyeye bildirecek. Bunun beşinci maddede müeyyidesi vardır, mevduatın mahremiyetini ihlâl etmeden bildirecektir. Bunun hakkında 339 ncu maddede de ceza vardır.

RASİM EREL (Konya) — Efendim, anlaşılmadı. Vatandaşların bankada mevduatları var. Banka bunu bir liste halinde mi maliyeye bildirecektir

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, mükellefiyete giriyor ve taallûk ediyorsa bildirecektir. İster liste halinde isterse münferit bildirsin o şekildir.

RASİM EREL (Konya) — O halde mevduatın mahremiyeti ortadan kalkıyor demektir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Mahremiyeti kaldırmıyoruz efendim. O mahremiyet mahfuzdur. (Böyle şey mi olur, nasıl izah bu sesleri)

RASİM EREL (Konya) — O halde mahremiyet kalkıyor demektir.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Mahremiyet kalkmıyor. Banka tarafından resmî bir daireye yine mahrem olarak veriliyor.

G. K. BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Efendim, sayın arkadaşıma şunu arzedeyim: Banka stopaj yaptığı şeyi stopaj suretiyle, toplu olarak gönderecektir. Bunda falan mükelefin şu kadar mevduat parası vardır, şu kadar faiz kestik diye bir cetvel gönderilmesi bahis konusu değildir. Mükellef de istisna haddine dâhil olan miktarlarda aldığı faizler için beyanname vermeye mecbur değildir. Şunu da tavzih edeyim ki, bankada parası olanlar beyanname verecekler diye yanlış bâzı sözler âdeta işaa edilmektedir. Bunlar doğru olmıyan ve iyi maksada istinat etmiyecek sözlerdir.

Beyanname ancak muhtelif yerlerden ticari kazanç gibi gayrimenkul iradı gibi şeylerde senelik iradı 2 500 liradan yukarı olanlar içindir. Yoksa bankadaki mevduatı için ne banka liste verecek ne de mükellef muayyen hadden yukarı olmadıkça beyanname verecektir.

ALİ RIZA IŞIL (Trabzon) — Efendim; bendenizin söylemek istediğimi kısmen Münir Birsel arkadaşımız tavzih buyurdular.

Hakikaten Komisyonda bu mesele mevzuubahis olduğu zaman bu mahzurları biz o zaman da mütalâa etmiştik. Hiçbir vatandaş bankaya vâkı olan mevduatının her hangi bir şekilde bilinmesine muhakkak ki razı olmaz. Nitekim Gelir Vergisini müzakereye başladığımız günden beri bendeniz birkaç banka ile alâkadar oldum, bankalara olan mevduat düşmüş ve düşmektedir. Maliye için Gelir Vergisi esas olduğuna göre aslolan vergi cibayetidir. Stopaj suretiyle esasen banka tediyat yaparken vergi keseceğine göre vatandaşın mevduatının günü gününe ismiyle miktariyle vergi dairesine bildirilmesine zannederim lüzum kalmaz. Bunu Münir Birsel arkadaşımız da bu şekilde ifade ettiklerine göre bendeniz bunu madde metninde tavzih etmek için bir takrir takdim ediyorum. Takdir yüksek heyetinizindir.

HULKİ KARAGÜLLE (Konya) — 139 ncu madde; «aşağıda yazılı daire ve müesseseler kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri muayyen fâsılalarla devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdurlar» demektedir. Görüyorsunuz ki dairelere mecburiyet var ve mutlak olarak da bir bilgi mevzuubahis. Hangi bilgi?

Ne istersin? Mal memuru diyecek; bankanızda kimin mevduatı var bunlar hangi tarihte tevdi edilmiştir, beş senedenberi ne kadar faiz verdiniz?

Sonra notere yazacak; falanın bir vasiyetnamesi var mı? Falan daireye yazacak ve diyecek ki, bunları çiz ve her üç ayda bunların defterlerini bana vermekle mükellefsin.

İş bununla da kalmıyacak, kalmıyor. Eğer bu daireler ve bu müesseseler hata etmişlerse, saklamışlarsa cürüm işliyorlar demektir.

Arkadaşlar, şimdi bu madde sarahaten esrar denilen mefhumu ilga ediyor. Sayın arkadaşlarım bilmem bunu düşündüler mi?

Daireler, istenilen mâlûmatı vermekle mükellef tutuluyor. Ama hangi malûmatı? İstediği malûmatı. Arkadaşlar, böyle kanun olmaz.

Şimdi, izin verirseniz maddenin daha aşasını okuyayım. Resmî daireler. Bütütn resmî daireler girdi. Ondan sonra, genel ve katma, özel bütçeli daire ve müesseselerle belediyeler, sonra kamu müesseseleri, Ticaret odaları, meslekî teşekküller bankalar, sigorta şirketleri, noterler. Yalnız doğrudan doğruya ilgili hususata münhasır olmak kaydiyle. Halbuki bununla noterin mahremiyetini koruyacağımızı zannetmiştik. Bilâkis. Zaten Noter Kanununun müzakeresi sırasında noter defterlerinin tetkika tâbi - olmamasını arkadaşlarım hatırlarlarmusırran rica etmiştim. Çünkü noterin bizzat tuttuğu defterlerin tetkika tâbi tutulması demek bütün muamelâtını, detaylarına kadar ilgililerin murakabesine vermek demektir. Meselâ, denecek ki; sen filâna bir vasiyetname tanzim etmişsin, ondan aldığın vergiyi kaydetmişsin ,sen vergi kaçakçılığı yapıyorsun, kazancını göstermiyorsun yahut bu kanuna göre Gelir Vergisi kaçakçılığı yapıyorsun denecek. İşte bu malûmatı verin dendiği zaman, mahremiyeti kalmıyor vasiyetnamede gidiyor. Birçok memleketlerde noterler adlî murakabeden bile masundur. Şimdi bizde adlî murakabe var, beyana da tâbi, bütün vergi ve mal memurlarının huzuruna her zaman ibraz edilebilecektir. Bunu bu kadar genişletmeyi, ne maslâhata ne de ağır başlı bir hukuk devleti olmanın şerefine lâyık görmüyorum. (Bravo sesleri)

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Muhterem arkadaşlar; 139 ncu madde hakikaten banka mahremiyetini ilgilendiren çok mühim bir maddedir. Burada devamlı bilgi isteniyor. Bilgi niçin istenir? Bir mükellefin vergi ödemesinde vergi zıyaına meydan bırakmamak için, maliye bilgi istiyebilir, bu hakkıdır. Bir de bir mükellefin hesabatı tetkik ve tahkika tâbi tutulacak olursa o vakit de bir bilgi istemesi lâzımdır: O da doğrudur, buna da diyecek yok.

Fakat bu maddede bambaşka bir şey isteniyor. Benim anladığım şu, maddeyi okuyorum:

«Aşağıda yazılı daire ve müesseseler kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri muayyen fasılalarla devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdurdurlar.»

Maliye, «muayyen fasılalarla devamlı olarak»

neyi bilmek istiyor? Ben bunu anlıyamıyorum. Bu, ancak şu olsa gerek:

Mükellef, banka, hesabı cari suretlerini muntazaman maliyeye göndermeye mecburdur. Bendeniz bunu doğru bulmadım.

Binaenaleyh burada eğer maliye vergi zıyaına meydan bırakmamak için bir bilgiye sahip olmak istiyorsa ve aynı zamanda bu tetkikat ve tahkikatla lüzum göreceği bilgileri elde etmek maksadiyle bu kaydı koymak istiyorsa, buna bir iki ilâve yapmak lâzımdır. Meselâ denilebilir ki; tetkikat ve tahkikata lüzum gösterdiği takdirde aşağıdaki müesseselerden istenilen malûmat yazı ile bildirilir. Böyle denilebilir. Zaten vergileri banka stopaj suretiyle kesip ödiyeceğine göre, vergi zıyaı tahmin, etmem ki, mevzuubahis olsun: Olsa olsa bu, tetkikat ve tahkikat mevzuunda kullanılacak bir maddedir. Bu ciheti Sayın Komisyonun aydınlatması çok yerinde olur.

HÜSEYİN ULUSOY (Niğde) — Efendim; bu madde Komisyonda konuşudurken hakikaten üzerinde bilhassa banka mahremiyeti bakımından çok uzun münakaşalar cereyan etti. Ozaman Komisyonda hâkim olan düşünce şu idi; Devlet, Maliye bankalardan, bankanın kendi malî durumu hakkında kendisinin her zaman cereyan eden muameleleri hakkında daima muntazam malûmat istemek hakkını istememektedir. Her hangi bir vergi tetkiki sırasında vergiye esas olacak malûmatı bankalardan istemek hakkını almaktadır, filân zatın kredileri, filân zatın umumi malî durumu, bankalardaki umumi mevduat üzerinde Maliye bir bilgi istemektedir, Gelir Vergisi zaviyesinden. Yine mahremiyet esas olmak şartiyle ki bunu temin edici yukarda birtakım maddeler vardır. O maddelerin müeyyidesi altında, bankalardan bu malûmat istenmektedir. Binaenaleyh burada verginin mahremiyeti vardır ve Maliye bu mahremiyeti ihlâl edecek değildir. O da bir mahremiyet altında bilgi istemektedir.

İkincisi; noterler meselesidir. Hulki Karagülle arkadaşımız ciddî bir hukuk devletinde mahremiyete riayet etmek şarttır, diyorlar. Bu doğrudur. Yalnız ciddî bir hukuk devleti olarak onun da bu mahremiyeti muhafaza etmesine dair müeyyide vardır.

Sonra noterlerden alınan malûmatın mahremiyet ve muhafazasına dair yukarda maddeler vardır. Bence bu madde tehlikesizdir, korktuğumuz neticeleri meydana getirmiyecektir. Onun için kabulü doğru olur, kanaatindeyim.

BAŞKAN — Feyzullah Uslu.

FEYZULLAH USLU (Manisa) — Arkadaşlarım; hakikaten bu madde hepimizin bildiği hukukta doğrudan doğruya âmme intizamiyle ilgili mahremiyet müessesesiyle yakından ilgili bulunmaktadır. Binaenaleyh ne kadar çok konuşulursa okadar faydalı olur. Bilhassa Hulki Karagülle arkadaşımızın birtakım mahremiyetlerden bahsettiği gibi banka işinden de bahsettiler. Banka hukukunda mahremiyet esası vardır. Hepiniz hatırlıyacaksınız, bundan evvelki celselerde Amerika bankalarına Türk vatandaşları tarafından yatırıldığı iddia olunan paralardan bahsedildiği esnada mahremiyet dolayısiyle bu paraların bildirilemiyeceğini bu kürsüden işitmiş bulunduk. Muhakkak ki, chemmiyetli konudur. Şimdi Amerika'da vergi babında tatbikat ne yöndedir, ne gibi hükümlerle bu çok mühim esasatı mahremiyet müessesesi rahnedar edilmeden her iki hususu telif etmek imkânı bulmuştur? Diğer ecnebi memleketler bu telifi ne şekilde yapmışlardır? Sayın Komisyonun bu hususta bize çok açık ve geniş bilgi vermesinde çok fayda umarım. Banka mahremiyeti yanında elbette vatandaşın Devlet hizmetine iştiraki ve vergi vermesi bakımından muayyen hudut dâhilinde malûmat vermesi lâzımdır. Mutlak mahremiyet vardır diye el uzatmamak olmaz. Fakat mutlak ifadelerle mahremiyet müessesesi haleldar edilmeden ecnebi memleketlerde bu ne şekilde halledilmiştir? Komisyon bu hususta izahat verirse memnun olurum. Yoksa bu maddeyi geri alsın hudutlandırıp, çerçevelendirerek getirsin.

ŞAHİN LÂÇİN (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlar; Gelir Vergisi Kanunu burada konuşulurken 23 ncü maddesindeki banka mevduatı için bankalar tarafından verilen faizlerin 200 lirasının üstündeki kısmın vergiye tâbi tutulması mevzuu bahsedildiği zaman, bendeniz bu mevzuda bankadaki mevduatın mahremiyetinden bahsetmiş ve bunların vergiye tâbi olmamaları için müdafaada bulunmuştum.

Şimdi, bu madde ile, bütün mevduatın faizi, ve bankada cereyan eden muamelenin, istenilen zaman zarfında ve muayyen müddetler içinde Maliyeye bildirilmesi meselesi ise mahremiyeti

büsbütün ortadan kaldırmaktadır. Bu mahremiyet meselesi mevduatın çoğalmasına mâni olmakta ve günden güne azalmasına sebep olmaktadır. Şu birkaç gün içinde birçok bankalarla temas ettim. Bu temaslar neticesinde şimdiye kadar bankalardaki mevduatın çekilmekte olduğu gibi tevekkuf dahi ettiğini öğrendim.

Arkadaşlarımız bunu yanayakılâ anlatmaktadırlar. Bu mahremiyet meselesini behemehal nazarı itibara alarak bu fıkranın buradan çıkarılması lâzımgelir. Esasen gerek Avrupa'da, gerek Amerika'da bu gibi banka mevduatlarının ve bankaları ilgilendiren muamelâtın maliyeye bildirilmesi meselesi mevzuubahis değildir. Eğer böyle bir mesele mevzuubahsolmuş olsaydı Amerika'daki 154 milyon dolârlık mevduatın listesinin Hükümetimize verilmesi lâzımgelirdi. Bu mesele bu şekilde efkârı umumiyeye arzedildikten sonra ve oralarda bankalar mahremiyeti mevzuubahsolduğuna göre niçin biz burada mahremiyeti ortadan kaldırıyoruz? Bu meselenin çok iyi düşünülmesi ve behemehal bu fıkranın kaldırılması lâzımgeldiği kanaatindeyim.

BAŞKAN — Yeterlik önergesi vardır. Maliye Bakanı da söz istemiştir.

İSMAİL SABUNCU (Giresun) — Yeterlik aleyhinde konuşacağım.

BAŞKAN — Müsaadenizle. Maliye Bakanı konuşsun da sonra.

MALİYE BAKANI İSMAİL RÜŞTÜ AKSAL (Kocaeli) — Arkadaşlar; bu madde hakikaten uzun zamandanberi mucibi münakaşa olmaktadır. Hattâ Meclisteki birçok arkadaşlar gelerek endişe duyduklarını söylediler.

Şimdi biz Gelir Vergisi sistemiyle bir reform yapıyoruz. Bu, yalnız şeklî bir değişiklikten ibaret değildir. Gelir Vergisi yeni bir vergi terbiyesi getirmekte ve bugüne kadar alışmadığımız şahsi vergi sistemini yerleştirmek hedefini gütmektedir. Bu itibarla eski itiyatlarımızdan bir bakıma kurtulmamız lâzımgelir. Şimdi sorarım; şahsi vergi sistemine gidiyoruz diyoruz. Eğer maliyemiz verginin kaynaklarını esaslı tetkik imkânına malik olmazsa bu şahsi vergi sistemi nasıl tatbik edilebilir. Edilemez? Bu demek değildir ki mevduat ifşa edilecek. Böyle birşey mevzuubahis değildir. Bugün dünyanın hiçbir yerinde maliyeye karşı mahremiyet yoktur. Aksi takdirde Gelir Vergisi sisteminin yerleştirilmesine imkân yoktur.

Karagülle arkadaşımız dedi ki; bu, hukuk devleti telâkkisi ile gayrikabili teliftir. Sorarım; bütün bu Gelir Vergisini tatbik eden devletler hukuk devleti değil midir? Bu tedbiri ve bu imkânı elimizden aldığımız gün Gelir Vergisi sistemi tatbik edilemez.

Bugün Kazanç Vergisinde güçlük çekiyoruz? Beyannameli mükelleflerden icabı kadar vergi alamıyoruz. Çünkü birçok gedikler var, bu gedikler tıkanmamıştır.

Gelir Vergisi sistemine karşı bâzıları tarafından gösterilen reaksiyon, Gelir Vergisinin mevzuu bakımından değildir, bugün mevcut gedikleri tıkamış olmasındandır. İşte reaksiyon buradan doğmaktadır. Maliyeye karşı vergi bakımından mahremiyet denilen birşey mevzubahis değildir. Banka mahremiyeti umumi mânada vardır.

Alâkalıların öğrendikleri sırları ifşa etmemeleri hususunda tedbirlerimiz vardır. Bunu ağırlaştırabilirsiniz. Usul Kanununda vergi tetkikleri yapan, bu işlerle uğraşan memurların edindiği sırları ifşa etmesi halinde uğrayacağı cezaları ağırlaştırabilirsiniz. Bunda size iltihak ederim.

Koyduğumuz bu prensipi önlemek Gelir Vergisi tatbikatını bugünden imkânsız hale sokmak demektir. Bunu arz etmek mecburiyetindeyim.

BAŞKAN — Yeterliği oya sunmaya mecburum. Yalnız sual sorabilirsiniz.

HULKİ KARAGÜLLE (Konya) — Efendim, kabul ettiğimiz sistem, şahsi vergi sistemidir, bu sisteme gidiyoruz. Binaenaleyh bunun muktazası olarak, varidatın menbaı hakkında, maliye memurlarının bilgi edinmek hakkına malik olması tabiîdir. Bütün dünyada da böyledir. Fakat derhal arzedeyim ki, bu bahiste bütün dünya da böyle değildir. Nasıl değildir? Tasarıda zikredildiği gibi, bütün bilgileri, malûmatı istemek hakkını dünyada kimse haiz değildir.

Şimdi, eğer muayyen mevzuda, bu adam vergi kaçakçılığı yaptı dendiği zaman, onun gelirine munhasır olmak üzere malûmat ister. Yoksa bütün müesseselerden alelıtlak malûmat istenemez. Maliyeye öyle bir açık bono verilmiştir ki, bunun ne hukuk ölçüsü vardır ne de başka bir şey. Bu böyle olamaz. Benim bir teklifim var; muasır zihniyete ve aile mahremiyetine, şahsın mahremiyetine uygun ölçülü ted-

birler alalım. Bu maddeyi kaldıralım, yerine başka bir madde koyalım.

AHMED OĞUZ (Eskişehir) — Bir sual sormak istiyorum.

BAŞKAN — Bakan bu suale cevap versinler, ondan sonra sorarsınız. Sıra ile suallere cevap vereceklerdir.

MALİYE BAKANI İSMAİL RÜŞTÜ AKSAL (Devamla) — Arkadaşlar; maliye cihazına, Gelir Vergisinin tatbik salâhiyetini tevdi ettiğimiz maliye cihazına mütemadi bir itimatsızlık havası hâkim olmaktadır, bunun izahı güçtür. Beyanname tetkikatı yapacağız ve bunun için de mükellefler hakkında fişler tanzim edeceğiz. Ticaretle uğraşan bir mükellefin emtia giriş, çıkışları, diğer tüccarlarla olan münasebatı ve muamelâtı hakkındaki malûmat maliyedeki arşiv dairelerinde bulunmak ve beyanname ele alındığı zaman onun faliyeti hakkında bir bilgi sahibi olmak zarureti vardır. Bu, nasıl olur? Muhtelif kanallardan gelen malûmat bu fişlerde temerküz ettirilir ve hesap mütehassısı, fişi eline aldığı zaman, mükellefin nezdine gittiği zaman, beyanname tetkiklerine başlamadan evvel zaten o mükellefin muamelâtı hakkında bir fikir sahibidir. Bugün Kazanç Vergisinden niçin müsmir netice alınmıyor? Bunun cevabı şudur : Bu vergi ile alâkalı malûmatın muntazam ve devamlı şekilde birikmemesinden dolayı vergi bakımından bir mahremiyet mevzuubahis değildir. Bunu ifade ettim. Her tarafta bu böyledir, benim bildiğime göre. Aksi takdirde bu şahsi vergiyi tatbik etmek imkânı yoktur. Geliri biliyorsunuz, kaynağını bilmiyorsunuz.

BAŞKAN — Ahmet Oğuz.

AHMET OĞUZ (Eskişehir) — Maliye Bakanlığı matrahları bilmek arzusundadır. Her banka yıl sonunda mevcut mevzuat muvacehesinde kestiği Gelir Vergilerini toptan bir kalemde maliyeye tevdi etse kâfi değil midir?

2. — Bankalar esasen kendi kanunları icabı üç ayda bir tasarruf ve cari hesaplara ait dökümleri kendilerine verdiklerine nazaran vergiye matrah olan para hakkında bir fikir edinemezler mi?

3. — Bu kürsüden dünyada tasarruf hesapları için ana prensipler bilmünasebe izah edildi. Kimseye verilmediği ve Hükümet eline de verilemiyeceği söylendi. Şu halde biz Türkiye tasarruf hesapları bakımından bu vergiyi tatbik eden milletlere rağmen, yeni bir görüş ve bir mütalâa ile çıkıyoruz ve diyoruz ki, tasarruf hesaplarının Maliye Bakanlığından gizli kalmasına imkân yoktur. Acaba o zamanki verilen izahatta bir yanlışlık mı vardı, yoksa, biz hakikaten dünyanın bu görüşüne, tasarruf zihniyetine karşı bu maddeyi koymak mı istiyoruz?

MALİYE BAKANI İSMAİL RÜŞTÜ AKSAL (Kocaeli) — Birinci suallerine cevabım şudur: Kendilerine sorarım, eğer biz sene sonunda toptan % 10 stopaja giderek totalizasyonu nasıl yapalım

HULKİ KARAGÜLLE (Konya) — Birinci suale cevap bana mı?

BAŞKAN — Müsaade buyurun, yoksa işin içinden çıkamayız.

MALİYE BAKANI İSMAİL RÜŞTÜ AKSAL (Devamla) — Evet, bu totalizasyon nasıl yapılır? Biz Maliye Bakanlığı, mükellefin vaziyeti hakkında malûmat elde edemezsek, vergi dairesi o mükellefin vergisini nasıl toplayabilir O takdirde de bunun mânası şudur: Yalnız stopajla iktifa edeceğiz zannederim.

AHMET OĞUZ (Eskişehir) — Üçüncü sualde mündemiçtir bu sualin cevabı.

MALİYE BAKANI İSMAİL RÜŞTÜ AKSAL (Devamla) — İkinci suale gelince; orada mevzuubahis olan sekrebanker vardır. Amerika Maliye hazinesi mükelleflerin ismini söyliyemez. Herhangi birisi Amerika Bankasına geldiği zaman mevduat sahibinin hesabını isterse banka veremez, yalnız vergi bakımından sekrebanker yoktur. Bana izah etsinler.

Bana izah etsinler.

BAŞKAN — Üçüncü sual.

AHMET OĞUZ (Eskişehir) — Bendeniz Yüksek Meclisin tenevvürü sadedinde sordum. Şu kürsüden izah ve arzedildi ki, meydanda tutanak var, bankalar tasarruf hesaplarını Hükümete de vermez, kimseye de vermez dünyadaki esasat budur, denildi. Ben de diyorum ki, biz burada bir icat yaptık bu rejimi tatbik ediyoruz, acaba o zaman verilen izahat mı yanlıştır yoksa bu son izahat mı?

MALİYE BAKANI İSMAİL RÜŞTÜ AKSAL (Kocaeli) — Ben de diyorum ki; o zamanki izahat da, bugünkü izahat da doğrudur. Dünyanın hiçbir tarafında vergi müessesesi kar-

şısında sekrebanker yoktur, bunun haricinde sekrebanker vardır.

FEYZULLAH USLU (Manisa) — Hepimizin endişesi hukuki mahrumiyetin ihlâl edebilmemesidir. Hepimiz tamamen bu konuyu tetkik etmiş olmadığımız için bunu tetkik etmiş olması lâzımgelen komisyon bize lütfen birkaç misal vererek izahlarda bulunsun. Amerika'da mevduat babında mudinin ismi olmamak şartiyle diğer bilgiler verilebilir dendi. İsim verilmediğine göre Amerika'da bilgi vermede takyidler bulunmaktadır. Ama bizdeki şu madde çok mutlaktır. Gelir Vergisini tatbik edecek Bakanlık bir az daha izahat versin bizi tenvir etsinler. Dünyada böyledir demek kâfi değildir. Canlı açık örnekler istiyoruz.

NAİM HAZİM ONAT (Konya) — Maddede muayyen vasıtalarla bildirileceği söylenmektedir. Bu vasıtanın tâyini kime aittir?.

MALİYE BAKANI İ. R. AKSAL (Kocaeli) — Nihayet bu, tatbikata taallûk eden bir mevzudur. Arkadaşlarımın sorduğu süale cevap verirken arzettim : Vergi dairesi karşısında «Sökret banker» yoktur. Aksi takdirde şahsi bir vergi olan Gelir Vergisini tatbik etmek imkânı yoktur.

ALİ RIZA IŞIL (Trabzon) — Efendim, Maliye Vekili arkadaşımız, gelir kaynaklarının totalizasyonunda vergi dairesinin vergiye esas olacak mıktarı behemehal alması lâzımdır buyurdular. Bendeniz de diyorum ki, bankanın her hangi bir mükellefe ödediği faiz, vergiye esas olacağına göre, bu faizi bildirdikten ve istopaj suretiyle vergi çıktıktan sonra, mevduat miktarını bildirmeye lüzum var mı, yok mu?.

MALİYE BAKANI İSMAİL RÜŞTÜ AKSAL (Devamla) — Mevduat miktarının bildirilmesi meselesi mevzubahs değildir. Yalnız o adamın muhtelif yerlerde kazanç ve iradı vardır, toplama neticesinde bu adamın ne vereceğini bileceğiz. Meselâ istopaj suretiyle % 15.

ALİ RIZA IŞIL (Trabzon) — Banka bildirecektir, meselâ 500 liradır, 1 000 liradır diye.

MALİYE BAKANI İSMAİL RÜŞTÜ AKSAL (Devamla) — O zaman mesele yoktur. Kime ait olduğunu bildikten sonra....

BAŞKAN — Bir yeterlik önergesi vardır.

Yüksek Başkanlığa

Görüşmenin yeterliğini teklif ederim.

İsparta Milletvekili
K. Turan

KEMAL TURAN (İsparta) — Önergemi izah edeceğim.

BAŞKAN — Yeterlik önergesinin de izahı olur mu efendim?

İsmail Sabuncu yeterlik aleyhinde konuşacaktır.

İSMAİL SABUNCU (Giresun) — Efendim; ben maddenin hem lehinde, hem aleyhinde konuşacağım.

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — Madde hakkında değil, yeterlik hakkında konuşacaksın.

İSMAİL SABUNCU (Devamla) — Onun takdiri Başkanlığa aittir.

BAŞKAN — Yeterlik hakkında söz aldınız, onun hakkında konuşabilirsiniz.

KEMAL TURAN (İsparta) — Yeterlik önergemi geri alıyorum.

BAŞKAN — Yeterlik önergesi geri alınmıştır. İsmail Sabuncu; siz yeterlik hakkında söz almıştınız. Umumi konuşma için sizden daha evvel söz almışlar var. Müsaade buyurun, evvelâ onlar konuşsun.

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — Ben de söz istiyorum.

BAŞKAN — İsmail Sabuncu'dan sonra söz sizindir. Şimdi sıra Cemil Alevli'nindir.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Sayın arkadaşlar; şimdi Maliye Bakanı arkadaşımızın verdikleri izahata göre; bankalarda mevduatı bulunan vatandaşların esamisiyle birlikte sene sonunda stopaj suretiyle kesilen vergiler bir liste halinde Maliyeye tevdi edilecektir. Bundan anlaşılıyor ki, banka mahremiyeti denilen şey kalmıyor. Yani şu vaziyetten anlaşılıyor ki, banka mahremiyeti denilen şey kalmıyor. Bendenizin âciz kanaatime göre, bu tatbik edildiği günden itibaren tasarruf mevduatı, büyük ölçüde bankalardan çekilecektir. Yalnız tasarruf mevduatı değil, belki ticari hesaplara da müessir olacaktır.

Sonra bendenizin deminki izahlarım sırasında arzetmiştim. Lüzum görüldüğü takdirde ve mükellefin vergi matrahında şüpheye varıldığı takdirde o mükellef hakkında Maliye icabeden tetkikat ve tahkikatı yapsın. Fakat böyle bir lüzum ve zaruret olmadığı halde, muayyen zamanlarda, muayyen fâsılalarla muntazaman bu mükellefler hakkında bankalardan malûmat

talebi, arzettiğim gibi, doğrudan doğruya banka mahremiyetini ihlâl edecektir. Bunu tekrar arzediyorum.

BAŞKAN — İsmail Sabuncu.

İSMAİL SABUNCU (Giresun) — Efendim; benlenizce, yüksek heyetinizi fazla meşgul eden taraf maddede devamlı olarak yazı ile malûmat vermek mecburiyeti konmasıdır. Bunda endişe edecek bir taraf yoktur. Bu mecburiyet bugünkü Kazanç Kanununda, vergi sistemimizde vardır. Bankalar istenilen malûmatı vermektedir.

Onun için ben hayret ettim, Maliye Bakanı veya Sözcü arkadaşım bunu niçin söylemediler. Yani bu cihet bugünkü yaşıyan kanunda vardır. Bundan bir zarar gelmiyecektir. Yalnız burada herkesi düşündüren devamlı olarak malûmat vermek kaydıdır. Yani bililtizam ilgililerin teşhir edileceği gibi bir mâna ve şemmenin meydana gelmesi. Ben bunu zannetmiyorum. Yalnız bu tasarı hazırlanırken böyle devamlı olarak malûmat verme mecburiyeti konulması tatbikatta nasıl bir netice verecektir, bilmiyorum. Bunu izah etsinler, yani her ay tevdiatta bulunanların kaç parası var, ne aldı bunlar bir cetvele mi girecek? Tatbikattaki vaziyeti hakkında emniyet verici bize malûmat verselerdi bu kadar gürültüye mahal kalmazdı zannederim.

Sonra ben bir temennide bulunacağım, bu Gelir Vergisini tatbik eden memleketlerde bu malûmatı almanın bâzan mükellefin lehinde dahi netice verdiği vâkıdır. Ben İngiltere'de uzun müddet oturanlarla, ticaret âleminde bulunluğum zaman, temas ettiğim birçok kimseler, mükellefler, İngiltere'de tetkikat neticesinde fazla vergi verdiğini ve maliyenin kendisine bu hesabından şu kadar alacağın var, bu hesabı yanlış yapmışsın. Dendiğini şayanı itimat insanlardan işittim. Bizde de, yapılacak tetkikatın neticesinde bu gibi vakalara tesadüf edelim.

Bankalardan mevduatın çekilmesi, ben bunu da zannetmiyorum. Maliyece emniyet verir şekilde tatbik edilirse bankalardan mevduatın çekileceğini zannetmiyorum. Bizde zaman zaman bâzı hâdiseler dolayısiyle bankalardan mevduat çekilir, fakat bir hafta sonra tekrar yatırılır. Verginin aslını kabul ettikten sonra bu madde hükümlerini kabul etmemenin imkânı yoktur. Mâruzatım bundan ibarettir.

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — Arkadaşlar, bunun maliyeciliği yok ki. Mutlaka finans adamı olmak lâzım değil ki, bunu anlamak için. Böyle bir kanun çıktığı zaman bankalardan paralarını alan adama ne denir? (Kaçakçı sesleri). Ve onu söylemek istemiyen bankalara ne denir? Bu, mantıkî bir iştir. Kanıma dokunuyor adamın. Eğer Sabuncu'nun dediği gibi böyle bir hakkı var, istediği zaman haber alıyorsa, burada mesele açmakta bir mâna yoktur. Sabuncu sonra yine söyledi, namuslu tüccarları, İngiltere'de bir tüccarın sermayesinin, işlettiği paranın malûm olması, şöyle bırakın, istendiği zaman onun hakkında malûmat alınıyor diyor. Bunları da duydum diyor; ticaretle meşgul bir adam kendisi. Binaenaleyh doğruluk, bir teşhir değil ki. Ne demek yani? Bir bankadan maliye istediğini öğrenirse, bu, teşhir değil ki. Niçin paralarını kaçırıyor? Neden kuşkulanıyor? Bu, soygunculuk değil de nedir?

BAŞKAN — Yeniden yeterlik önergesi gelmiştir. Okutacağım.

İBRAHİM REFİK SOYER (Niğde) — Ben de bir önerge verdim, müsade ederseniz onu izah edeyim.

BAŞKAN — Yeterlik önergesini okutacağım.

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — Ya mebusuz, ya değiliz. Soygunculuk değil de nedir? Kaçırıyor,kaçırıyor.

Yüksek Başkanlığa

Görüşme yeterliğinin oya konulmasını teklif ederiz.

Konya Milletvekili	Manisa Milletvekili
Mitat Şakir Altan	Hilmi Öztarhan

BAŞKAN — Yeterliği oyunuza sunuyorum : Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Önergeler vardır. Okutulacaktır.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim veçhile mevduata ait bilgileri yalnız mükellef stopaj suretiyle kesilen vergiler ve ödenen faizlerin miktarına hasredilmesinin tavzihini teklif ediyorum.

Trabzon Milletvekili
Ali Rıza Işıl

Sayın Başkanlığa

Şifahen arzettiğim üzere bankalardan ticari senetler hakkında maliye sual soramaz ve ban-

kalar senedat üzerine cevap veremezler kaydının ilâvesini teklif ediyorum.

Bursa Milletvekili
Faik Yılmazipek

Yüksek Başkanlığa

139 ncu maddenin arzettiğim sebeplerle tayını ve yerine muasır hukuk icaplarına uyan bir maddenin ikamesi için komisyona tevdiinin reye konulmasını arzeylerim.

Konya Milletvekili
Hulki Karagülle

Yüksek Başkanlığa

139 ncu maddenin sonuna «Bunlar vergiye esas olacak bilgilerdir» ibaresinin eklenmesinin Yüksek Meclisin oyuna sunulmasını arz ve rica ederim.

Niğde Milletvekili
İbrahim Refik Soyer

Yüksek Başkanlığa

139 ncu maddenin 3 ncü fıkrasındaki «bankalar ve» kelimelerinin çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Ankara Milletvekili
Arif Çubukcu

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplerden dolayı 139 ncu maddenin 3 ncü fıkrasının tamamen kaldırılmasını rica ederim.

Afyon Milletvekili
Şahin Lâçin

Yüksek Başkanlığa

139 ncu maddenin birinci fıkrasının aşağıdaki şekle konmasını teklif ve rica ederim.

Gazianteb Milletvekili
Cemil Alevli

Madde 139. — Mükellefin vergi karşısındaki durumunu tetkik ve tesbitine lüzum hâsıl olursa aşağıda yazılı daire ve müessesele.· kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli müddet içinde yazı ile vermeye mecburdur.

BAŞKAN — Önergeler içinde mutlak olarak, «bu maddenin tayyını istiyen» teklifi, metne en aykırı teklif olmak üzere evvelâ oyunuza sunacağım.

(Konya Milletvekili Hulki Karagülle'nin önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — En aykırı teklif budur ve iki hükmü ihtiva etmektedir. Hükümlerden biri, tay mahiyetinde, ikincisi de Komisyona iadesi mahiyetindedir.

ŞAHİN LÂÇİN (Afyon Karahisar) — Ben de bu takrire iltihak ediyorum.

BAŞKAN — Her iki hükmü ayrı ayrı oyunuza sunuyorum. Evvelâ maddenin tamamiyle tayyını kabul edenler... Tayyını kabul etmiyenler... Reddedilmiştir.

Hulki Karagülle, takririnin ikinci kısmında, yeniden bir madde yazılmak üzere maddenin Komisyona verilmesini istemektedir. Komisyona iadesini kabul edenler... Kabul etmiyenler... Reddedilmiştir.

Arkadaşlarım tereddüt ediyorlar, lûtfen önergenin bu fıkrasını, yani maddenin Komisyona geri verilmesini kabul edenler ayağa kalksınlar... Kabul etmiyenler ayağa kalksınlar... Kâtip arkadaşlarımız ittifak edememişlerdir, binaenaleyh keyfiyeti açık oya sunuyorum; kabul edenler... Yani maddenin Komisyona verilmesini kabul edenler beyaz, reddedenler... Komisyona geri verilmesini kabul etmiyenler kırmızı oy vereceklerdir.

İsimler okunarak oya konulacaktır.

(Afyon seçim çevresinden itibaren oylar toplandı).

Maddenin Komisyona verilmesi hakkındaki önergeye oy vermiyen var mı? Oy toplama muamelesi bitmiştir.

Oylama sonucunu arzediyorum : Oya katılan arkadaş : (185), kabul: (96), ret : (85) tir, (4) çekinser oyu vardır. Maddenin Komisyona verilmesine dair olan önerge (96) oyla kabul edilmiştir.

15 dakika istirahat etmek üzere Birleşime ara veriyorum.

Kapanma saati : 17,05

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 17,30

BAŞKAN — Başkanvekili Feridun Fikri Düşünsel

KÂTİPLER : Necmeddin Sahir Sılan (Tunceli), Sait Köksal (İsparta).

BAŞKAN — Çoğunluğumuzu anlamak için yoklama yapacağız.

(Yoklama yapıldı).

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, Oturumu açıyorum.

Usul tasarısının görüşülmesine devam ediyoruz.

Ölüm vakalarını ve intikalleri bildirme

YÜZ KIRKINCI MADDE — Aşağıda yazılı resmî makamlarla gerçek ve tüzel kişiler, bir ay zarfında muttali oldukları ölüm vakaları ile intikalleri ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar:

1. Sulh yagıçları, icra, nüfus ve tapu memurları;

2. Yabancı memleketlerdeki Türk konsolosları veya konsolosluk görevini yapanlar (Memur oldukları yerde ölen Türk tebaasının soyadı, adı ve sıfatları ile Türkiye'deki ikametgâhlarını Maliye Bakanlığına bildirirler);

3. Mahalle ve köy muhtarları (Kendi mahalle veya köylerinde ölenleri bildirirler);

4. Banka, bankerler ve şirketler ile emanet kabul eden gerçek ve tüzel kişiler (Mevduat, şirket hissesi, emanet para ve eşya veya sair suretle alacak sahiplerinden birinin ölümü halinde, ölenin soyadını, adını, alacağının nev'ini ve miktarını bildirirler).

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — «Bir ay zarfında müttali oldukları» diyor Halbuki «Müttali oldukları malûmatı bir ay zarfında» demek istedikleri meydanda. Bir takdim tehir olmuş. Lûtfen arkadaşımız böyle olduğunu kabul etsinler

G. K. S. KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Evet, muttali oldukları malûmatı bir ay zarfında bildireceklerdir.

BAŞKAN — Burada söylediğiniz şekilde değil.

SEDAD PEK (Kocaeli) — Bir aydan fazla oldu mu, meselâ altı ay ve ya iki ay zarfındakinde bu mecburiyet olmıyacaktır.

MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Buradaki kayıttan maksat, her ölüm vakasına muttali olunca değil de, bir ay içindeki ölüm vakalarını ertesi ayın 15 ine kadar bildirmektir. Bu itibarla cümle doğrudur.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) Öyleyse (her ay) diyelim. Çünkü bende hâsıl olan tereddüt diğer vatandaşlarda da hâsıl olacaktır. (Bir ay) yerine (her ay) dersek daha yerinde olur.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL — Maksat vâzıh, buradaki izahatım zapta da geçtiğine göre, bunu kâfi telâkki buyurmaz mısınız?

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Şahsi izahatımızdan istifade eden vatandaş mahdut olabilir. Daha sarih olur diye arzediyorum.

BAŞKAN — Maksat hâsıl.

HULKİ KARAGÜLLE (Kanya) — Bir sual. Köy muhtarları da vergi dairelerince mükellef tutuluyor. Acaba bu mükellefiyeti nahiye müdürlerine vermeleri kâfi değil mi? Çünkü bazan uzak köyler vardır ve her yerde olur. Onun için nahiye müdürüne verseler, nahiye müdürleri getirse, böyle bir kolaylığa imkân yok mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, bildirmelerde; mecburi şekil yoktur. Nahiye müdürü vasıtasiyle da bildirilir, lâalâttâyin bir şahıs vasıtasiyle da gönderebilir. Yalnız bildirmek mecburiyeti vardır.

SEDAD PEK (Kocaeli) — Arkadaşımın teklifinde makûliyet vardır. Her ayda toplanacak ölüm haberleri ertesi ayın on beşine kadar demekte isabet vardır. Bir ay diye maksur

bir daireye sokmaktansa, maksadı ifade için (her ay) demekte isabet vardır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, bir az evvel Münir Birsel arkadaşımın söylediği gibi (her ay) demek suretinde bir vuzuh varsa bir itirazımız yoktur.

BAŞKAN — Komisyon Başkanı kabul ediyor; «bir» yerine «her» diyelim diyorlar.

HULKİ Bey muhtarlar hakkında sizin bir itirazınız vardı, verilen izahatı kâfi görüyor musunuz?

HULKİ KARAGÜLLE (Konya) — Bu esas, maksada pek uymaz, çünkü şahısla Nahiye Müdürüne gönderebilir, o da bir Devlet dairesidir, Nahiye Müdürüne veya vergi memuruna denilsin.

KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Yazı ile bildirmek mecburiyeti tahmil edilmiştir. Köyünde yazacak, postaya verecek, gönderecek. Eğer, muhtar Nahiye Müdürüne verecek, Nahiye Müdürü de öbür tarafa gönderecek olursa, iki iş olur. Bunda, köyden vergi idaresine göndermek için Nahiye Müdürünün tavassutuna lüzum var mıdır?

HULKİ KARAGÜLLE (Konya) — Meselâ, Akşehir'in Günak Nahiyesi Müdürünün, burası kasabaya 20 saat mesafededir, kış olduğunu düşünüyorum, mânileri biliyorsunuz. Hangi köyden ve kasabadan posta vardır? Bunu ancak Nahiye Müdürü yapabilir. Çünkü onun resmî postası vardır.

MÜNİR BİRSEL (Devamla) — Bunu yapmaya mâni yoktur.

HULKİ KARAGÜLLE (Konya) — Niçin iki iş olacaktır? Vazifesidir elbette yapmalıdır. Jandarması gittiği zaman polisi gittiği zaman vergi memuruna götürsün.

BAŞKAN — Müsaade buyurun, ne Komisyon zatı âlinizin, ne de zatı âliniz Komisyonun mütalâasını kabul etmeye mecbursunuz. Elinizde önerge verme salâhiyeti vardır, önerge verirsiniz. Bu, başka türlü olmaz bu şekilde bu kanun çıkmaz; biz öneg evermek hakkımızı kullanmazsak, Heyeti Umumiyeyi meşgul edersek, bu kanun çıkmaz. Bu işin işleyişinde müştereken alâkadarsınız. Kâğıt yoksa kâğıt dağıttırayım.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Efendim, bu maddenin üçüncü fıkrasında, köy muhtarlarına ölüm vukuatını maliye dairesine bildirme mecburiyeti tahmil edilmiştir. Halbuki Nüfus Kanununa göre köy muhtarları ölüm, doğum vukuatını esasen nüfus dairesine bildirmekle mükelleftirler.

Saniyen yine bu maddenin birinci fıkrasında, nüfus daireleri de bu malûmatı vermeye mecbur edildiğine göre, üçüncü fıkranın burada lüzumu kalmamaktadır. Bunu yüksek nazarlarınıza arzederim.

BAŞKAN — Buyurun komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, arkadaşımızın dediği, her şahıs kayıtlı bulunduğu nüfus dairesinin hududu dâhilinde ölmüş ise kabili tatbiktir. Fakat meselâ Amasya nüfusuna kayıtlı bir kimse gitmiş Van'da ölmüştür. Van'dan, vatandaşın ölümü ora nüfus dairesine bildirildiği zaman, nüfus dairesi de elbette keyfiyeti Maliyeye bildirecektir.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Müsaade eder misiniz? Her ay dedik, güzel fakat « her ay zarfında muttali oldukları » tâbiri Türkçe değildir « her ay muttali oldukları » demek lâzımdır.

BAŞKAN — Komisyon kabul buyuruyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — İştirak ediyoruz.

BAŞKAN — Komisyon da kabul ediyor efendim.

Arkadaşlar, önerge için bekletmek usulünü koymıyalım. (Beklemeyip geçelim, ikinci müzakerede verilsin sesleri)

Maddeyi « her ay muttali oldukları » şeklindeki tashihle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci müzakeresinde tadilname verirsiniz efendim.

Bilgi vermekten imtina edememek

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Kendilerinden bilgi istenilen gerçek ve tüzelkişiler, özel kanunlarda yazılı mahremiyet hükümlerini ileri sürerek, bilgi vermekten imtina edemezler. Ancak :

1. Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin muhabereler hakkında tutmaya mecbur olduğu mahremiyet mahfuzdur;

2. Hâkimlerden, diş hekimlerinden, dişçilerden, ebelerden ve sağlık memurlarından hastala-

rın hastalıklarının nev'ine mütaallik bilgiler istenemez.

3. Avukatlardan ve dâva vekillerinden kendilerine tevdi olunan veya görevleri dolayısiyle muttali oldukları ahval ve hususların bildirilmesi istenemez; şu kadar ki, bu yasak müekkil adlariyle vekâlet ücretlerine ve masraflarına şâmil değildir;

4. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 88 nci maddesi gereğince gösterilmesi veya teslimi caiz olmıyan evrakın muhteviyatı hakkında bilgi istenemez. Şu kadar ki, doğrudan doğruya vergi ile ilgili olmak üzere, bu gibi evraka müsteniden doğan borçların miktarlarına ve alacaklıların adlarına ait bilgiler istenebilir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, iki numaralı bendin başındaki kelime « hâkimlerden » değil, « hekimlerden » olacaktır.

AHMET OĞUZ (Eskişehir) — Efendim, bu maddenin 139 ncu madde ile ilgisi vardır. Binaenaleyh 139 ncu maddedeki bankalardan istenecek bilgiler hakkında karar alınacağına nazaran bu maddenin de ona göre değiştirilmesi lâzım gelmez mi ?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Bu madde umumi mahiyette müeyyide maddesidir, 139 ncu maddenin değişmesiyle alâkası yoktur.

BAŞKAN — Alâkası yoktur, deniliyor.

AHMET OĞUZ (Eskişehir) — Müsaade buyurunuz, « kendilerinden bilgi istenilen gerçek ve tüzelkişiler, özel kanunlarda yazılı mahremiyet hükümlerini ileri sürerek, bilgi vermekten imtina edemezler » diyor. Bankaları burada istisna edersek nasıl bilgi alırlar ? Anlıyamadım.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, kendisinden bilgi istenen gerçek ve tüzel kişiler deniyor. Bankaları bundan istisna edersek bu hüküm işlemez.

BAŞKAN — Anlaşıldı mı?

Madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İstihbarat arşivi

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — 140 ncı maddedekiler hariç olmak üzere, bu bölümde yazılı kaynaklardan toplanacak bilgiler istihbarat arşivlerinde gizli olarak saklanır.

Bu arşivlerden kimlerin ve ne suretle faydalanabileceği Maliye Bakanlığınca tesbit olunur,.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

İkinci kitap
Mükellefin ödevleri

Birinci kısım
Bildirmeler

Birinci bölüm
İşe başlama

İşe başlamayı bildirme

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı mükelleflerden işe başlıyanlar keyfiyeti vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar:

1. Tüccar ve esnaf;
2. Serbest meslek erbabı;
3. Özel okul, hastane ve benzeri yerleri işletenler;

Gezici esnafın vergi karnesi almak için müracaatı, işe başlamayı bildirme yerine geçer.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Efendim, ikinci kitabın birinci bölümünü buraya alalım, bunu da beşinci bölüme alalım. Bu daha muvafık olacaktır. Çünkü nasıl yapılacağı beşnci bölümde gösteriliyor.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, kanunun tanzimindeki tertip bir usule bağlanmıştır ve doğrudur.

BAŞKAN — Doğrudur buyuruyorlar, önergeniz yok, maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler.... Madde kabul edilmiştir.

Tüccar ve esnafta işe başlamanın belirtileri

YÜZ KIRK DÖRDÜNCN MADDE — Tüccar ve esnaf için, aşağıdaki hallerden her hangi biri «İşe başlamayı» gösterir:

1. Bir iş yeri açmak (İş yeri açmaktan maksat, belli bir yerde bilfiil ticari veye sınai faaliyete geçmek demektir. Bir yerin ne maksatla olursa olsun sadece tutulmuş olması veya içinde tertibat ve tesisat yapılmakta bulunması iş yerinin açıldığını göstermez);
2. İş yeri açılmamış olsa bile ticaret siciline veya meslekî bir teşekküle kaydolunmak;

3. Gezici işlerde, işle bilfiil uğraşmaya başlamak.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Serbest meslek erbabında işe başlamanın belirtileri

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Serbest meslek erbabı için aşağıdaki hallerden her hangi biri «İşe başlamayı» gösterir:

1. Muayenehane, yazıhane, atelye gibi özel iş yerleri açmak;

2. Çalışılan yere tabelâ, levha gibi meslekî faaliyette bulunduğunu ifade eden alâmetleri asmak;

3. Her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak meslekî faaliyette bulunduğunu gösteren ilânlar yapmak;

4. Serbest olarak meslekî faaliyette bulunmak üzere meslekî teşekküllere kaydolunmak;

Meslekî teşekküllere kaydolunanlardan görevleri veya durumları icabı bilfiil meslekî faaliyette bulunmıyacak olanlar bildirmelerinde bu ciheti de açıklarlar.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim, komisyondan bir şey rica edeceğim bundan evvelki maddede de gösterildiği veçhile orada tüccar ve esnaf var burada da serbest meslek erbabı. Farzedelim bir mühendis Mühendisler Birliğine kaydedildi icrayı faaliyet ediyor. Bu maddenin baş tarafında nazari kitaplarda okuduğumuz tatbikat bakımından önemli güzel malûmat şimdiye kadar vazıh olmıyan bâzı esaslar var. Fakat bunların sonuncusu nihayetindeki bir fıkra görüyoruz ki bu unsurlara nazaran bir meslek sahibinin bir yer açması, bir işle müstemirren uğraşması, ve bu suretle kendisini âmme hizmetine arzetmesi gibi ana unsurlar olmadığı gibi 4 ncü fıkra sarahatine de aykırı bir vaziyet oluyor sonra meslekî teşekküller kaydolunanlar, denilmektedir. Şimdi Mühendisler Birliğine kaydolunan bir mühendisin vaziyeti ne olacaktır? Demin bir mühendis arkadaşım bana sormuştu. Burada (Meslekî teşekküllere kaydolunanlardan görevleri veya durumları icabı fiilî meslekî faaliyette bulunmıyacak olanlar bildirimlerinde bu ciheti açıklarlar.) denmektedir.

Bir kere, bunların bildirmeye mecbur olduğu hakkında bir hüküm ne maddede ne 4 ncü fıkrada yoktur. Sureti umumiyede bildirim mecburiyetine tâbi tutulanlar kimlerdir:

1. Muayenehane, yazıhane ,atelye, özel iş yeri açmış olanlar;

2. Çalışılan yerde tabelâ, levha gibi âmme hizmetine âmade bulunulduğunu gösteren alâmetler.

3 ve ilâh.. Halbuki misalimizdeki mühendisler Birliğine dâhil olan adam ne dükkân açmış, ne de levha koymuştur, ne de 4 ncü fıkradaki kastı vardır. Fakat biz o adamı beyanname vermekle mükellef tutuyoruz gibi. O adam beyannamesinde ne diyecektir: «Ben Ankara'da Mühendisler Birliğine dâhil isem de icrayı sanat etmiyorum, beyan ederim.» Bunun neticesi ne olacak? Hiç. Yalnız fuzuli yere vaktini kaybedecek. Kayıt mükellefiyeti hususu aslisi olan 4 ncü fıkradaki kastıydı. Fuzuli yere hem memuru hem de vatandaşı yoracaktır. Onun için bu fıkrayı kaldıralım. Zahirî tezadı da kaldırmış oluruz. Bilmem kendileri ne düşünüyorlar? Dördüncü fıkradaki kasıt esastır. O esas değişmeden, umumi bir mecburiyet, mazbata muharririnin cevabı ne olursa olsun, kaza ve takdir merciince kabul edilemez kanaatindeyim.

GEÇİCİ K. SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Arkadaşımızın temas ettiği son fıkra dört numaralı bentte yazılı hallerin bir istisnası mahiyetindedir. Bilindiği gibi bu madde serbest meslek erbabı için ne gibi hallerin işe başlama mahiyetinde olduğunu gösteriyor ve 4 ncü bent şöyledir:

«Serbest olarak meslekî faaliyette bulunulmak üzere meslekî teşekküllere kaydolunmak» şu halde bu durumda bulunan bir avukat veya mühendis işe başlamış sayılıyor. Fakat tatbikat her zaman böyle olmaz. Meslekî teşekküle kaydolur, fakat serbest iş yapmaz. İşte bunuda son fıkra hallediyor.

Meselâ; bir hukuk müşaviri, bir milletvekili de baroya veya mühendisler birliğine veya etibba odasına kaydolunabilir. Ancak serbest iş yapmamaktadır. Bu takdirde onun her sene beyanname vermesine lüzum kalmamak için bu son fıkra ilâve edilmiştir.

Meslekî teşekküle kaydolunanlar maliye dairesini her sene, her vesiyle ile meşgul etmemek ve her sene beyanname vermemesi için, teşekküle kaydolunduktan sonra beyannamesinde bu

noktayı yani bilfiil meslekî faaliyette bulunmadıklarını yazacaklar ve bu suretle iş yapıncaya kadar ayrı bir bildirme olmıyacaktır.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Arkadaşım misal getirdiler. Ben de Etibba Odasını, Mühendisler Birliğini ve sair meslekî teşekkülleri nazara alarak diyorum ki, bu hal meslekî teşekküllerin fikrî faaliyetlerini sekteye uğratmazmı? Zayıfltmaz mı? Çünkü buna lüzum yok. Yukardaki unsurları haiz değildir. Adamın kendisi ticaret yapıyorsa, tezgâh kurmuşsa, müracaat edecektir. Yoksa niçin arzuhal versin, niçin memuru işgal etsin?

G. K. S. KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, meslekî teşekküle girmiş. Eğer bu hüküm olmazsa iş yapıyor sayılacak. Bunun da neticesi ne olur, cevabını sayın arkadaşım versin. Bu son fıkra onu hallediyor.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Lüzumsuz efendim.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

İş yeri

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Ticari, sınai ve meslekî faaliyette iş yeri: Mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalâthane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri gibi ticari veya sınai veya meslekî bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm
Değişiklikler

Adres değişikliklerinin bildirilmesi

YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — 91 nci maddede yazılı bilinen iş veya ikamet yeri adreslerini değiştiren mükellefler, yeni adreslerini vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Gezici esnafta adres değişikliğinin vergi karnesine işaret ettirilmesi bildirme yerine geçer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İş değişikliklerinin bildirilmesi

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — İşe başladıklarını bildiren mükelleflerden:

a) Yeni bir vergiye tâbi olmayı;
b) Mükellefiyet şeklinde değişikliği;
c) Mükellefiyetten muaflığa geçmeyi;

Gerektirecek surette işlerinde değişiklik olanlar, bu değişiklikleri vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İşletmede değişikliğin bildirilmesi

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Aynı teşebbüs veya işletmeye dâhil bulunan iş yerlerinin sayısında vukua gelen artış veya azalışları mükellefler vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm
İşi bırakma

İşi bırakmanın bildirilmesi

YÜZ ELLİNCİ MADDE — 143 ncü maddede yazılı mükelleflerden işi bırakanlar, keyfiyeti vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Bu hüküm gezici esnafa şâmil değildir.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İşi bırakanın tarifi

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Vergiye tâbi olmayı gerektiren muamelelerin tamamen durdurulması ve sona ermesi işi bırakmayı ifade eder.

İşlerin her hangi bir sebep yüzünden geçici bir müddet için durdurulması işi bırakma sayılmaz.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasfiye ve iflâs

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Tasfiye ve iflâs hallerinde, mükellefiyet vergi ile ilgili muamelelerin tamamen sona ermesine kadar devam eder.

Bu hallerde tasfiye memurları veya iflâs dairesi:

1. Tasfiye veya iflâs kararlarını;
2. Tasfiyenin veya iflâsın kapandığını;

Vergi dairesine ayrı ayrı bildirmeye mecburdurlar.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Nakil

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İş ve teşebbüsün aynı vergi dairesi mıntakasında bir yerden diğer yere nakledilmesi adres değişikliği, vergi dairesi mıntakası dışına çıkarılması işi bırakma ve gidilen yerde işe başlama hakkındaki hükümlere tâbi tutulur.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Efendim; madde çabuk okunuyor da takip etmek biraz zor oluyor. Gerçi okuyup da geliyoruz ama, biraz yavaş okunursa bir defa daha takip etmek mümkün olur.

İş ve teşebbüsün aynı vergi dairesi mıntakasında bir yerden diğer bir yere nakledilmesi, adres değişikliği, vergi dairesi mıntakası dışına çıkarılması işi bırakma ve gidilen yerde işe başlama hakkındaki hükümlere tâbi tutulur deniyor. Sonra tasavvur buyurunuz, Galata'da, o mahallin şubesine bağlı bir mükellef dükkânını bırakıyor, yine aynı vergi dairesine tâbi bir yere geçiyor. Bu adam işi terketmiş telâkki ediliyor. Metinden bu mâna çıkıyor.

Halbuki işi bırakma keyfiyeti mükellefe birçok külfetler tahmil eder. Böyle bir halde beyanname vermek, ve vergiyi ödemek icabedecektir. İşe başlamak için de birçok merasime katlanacaktır. Burada bir sakatlık vardır, düzeltilmesi lâzımdır.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Efendim, bu maddede, iş ve teşebbüs aynı vergi dairesi mıntakası içinde bir yerden bir yere nakledilmesi hali; işini terketmiş ve yeniden işe başlamış mahiyette telâkki ediliyor. Hakikaten bu oldukça külfeti icabettirir, mükellef bakımından. Mükellef aynı vergi dairesinden dışarı çıkmıyacağına göre bunu maliyeye bir tahrirî bildirimle iktifa edilmesi zannediyorum kolaylık bakımından yerinde olur. Aynı maddede vergi dairesi mıntakası dışına çıkması fıkrası da var. O takdirde hakikaten işi bırakmış ve yeniden işe başlamış şekilde kabul edilebilir. Fakat ilk arzettiğim şekilde bu yer değiştirme keyfiyeti vukubulmıyacak olursa mükellefe bu kolaylığı göstermenin yerinde olacağı kanaatindeyim.

SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — İçinde bulunmakla dışına çıkmak hepsi birdir.

CEMİL ALEVLİ (Devamla) — Müsaade buyurun. Şimdi bu teşebbüsün aynı vergi dairesi mıntakasında bir yerden diğer yere nakil etmesi adres değişikliğidir.

Vergi dairesinin dışına çıkarılması; işin heyeti umumiyesini bırakmak ve yeniden işe başlamak şeklinde telâkki edilebilir.

FEYZULLAH USLU (Manisa) — Söz istemiştim.

BAŞKAN — Komisyon izah edecektir, belki sizin izahınıza lüzum kalmıyacaktır.

GEÇİC KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, zannederim Cemil Alevli arkadaşımız yanılıyorlar. Maddeyi tekrar okuyalım:

«İş ve teşebbüsün ayni vergi dairesi mıntakasında bir yerden diğer bir yere nakledilmesi adres değişikliği,..» Virgül var. Yani adres değişikliği demektir. Virgülden sonra madde devam ediyor ve şöyledir:

«Vergi dairesi mıntakası dışına çıkarılması işi bırakma ve gidilen yerde işe başlama hakkındaki hükümlere tâbi tutulur.» Madde bu suretle iki hükmü ihtiva ediyor.

BAŞKAN — Adato, kani oldunuz mu?.

GL ALİ RIZA ARTUNKAL (Manisa) — Meclis anlamıyor, mükellef nasıl anlıyacak?.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — İki fıkraya taksim edilse mesele kalmaz. Anlaşılmıyor.

BAŞKAN — İki fıkraya ayırın diyorlar.

Madem ki tereddüt hâsıl oluyor, değişikliğe tâbi tutmalıdır.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Maksadı arzettim. Vazıhtır bununla beraber daha fazla vuzuh verelim redaksiyon işidir..

BAŞKAN — Fayda mülâhaza ediyor Meclis. Redaksiyon işidir yapacaklar.

ESAT TEKELİ (Urfa) — Çıkarılması kelimesinden sonra «ise» ilâve edilirse düzelir.

BAŞKAN — İse ile mise ile olmaz. Redaksiyonu komisyonca yapılacaktır. Temayül bu merkezdedir.

Bunu yapıncaya kadar diğer maddeyi görüşelim.

Ölüm

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Ölüm işi bırakma hükmündedir. Ölüm mükellefin miras reddetmemiş mirasçıları tarafından vergi dairesine bildirilir.

Mirasçıların her hangi birinin ölümü bildir-

mesi diğer mirasrıları bu ödevden kurtarır.

(Hükümetin 153 ncü maddesi aynen).

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Sanırım ki, Ticaret Kanunu hükmüne göre kollektif şirketlerde, ölüm halinde, şirket, verese arasında devam eder. Şu halde bu, işi bırakma mahiyetinde nasıl addolunur?.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, mükellefiyet Gelir Vergisine göre şahsidir. Eğer mirascılar işe devam edeceklerse ölünün namına değil, kendi namlarına devam ederler.. Bu vaziyette ölünün hak ve borçlarıyle birlikte mükellefiyet onlara intikâl edecektir..

Buradaki beyan, ölünün hesapları ve onun işleri hakkındadır. (Tamam tamam sesleri).

BAŞKAN — Başka söz istiyen yoktur.

Maddeyi kabul edeneler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm
Bina ve arazi tadilâtı

Tahrirde unutulan binalar

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Mükellefler, genel tahrirde unutularak yazılmamış olan binaları, tahrir neticelerine göre verginin alınmaya başladığı malî yılın sonuna kadar vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yeni inşaat

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Mükellefler, şehir ve kasabalarda yeni inşa ettirdikleri binaları ve inşaat bitmeden kullanmaya başlanan kısımlarını vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Mevcut binalara yapılan ilâveler yeni inşaat hükmündedir.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bina ve arazide değişiklikler

YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Mükellefler, bina ve arazide vukuagelen aşağıdaki değişiklikleri vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar :

1. Binanın kullanış tarzının tamamen veya kısmen değiştirildiğini;

2. Binanın yandığını, yıkıldığını veya sair suretle kullanılmaz bir hale geldiğini;

3. Arazinin hal ve heyetinde vukuagelen değişiklikleri;

4. İratsız bir arsanın iratlı arsa veya iratlı arsanın iratsız arsa haline geldiğini.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Buradaki üçüncü fıkrayı ben öteki maddelere müstenit kendi öz bilgimi zorlıyarak anlıyorum. Üçüncü fıkrada : Arazinin hal ve heyetinde vukubulan değişiklikler deniliyor. Bunlar arazidir fidanlık olur, bağ olur, vatandaş on tane ağaç diktim diye mal memuruna haber vermek mecburiyetinde değildir. Bu çalışma ve teşebbüsü toprağı öyle bir hale getirecektir ki diktiği fidanlar, devamlı verim verecek, yani bağ ise üzüm, bahçe ise meyva mahsulü verecek bir hale gelecektir. İşte bu anda haber verir. Komisyon benim anladığım mânada anlıyor mu ?

BAŞKAN — Öyle mi anlıyorsunuz ?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Bizde öyle anlıyoruz.

BAŞKAN — Öyle anlıyorlarmış.

FAİK KURDOĞLU — Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenle... Kabul edilmiştir.

Mükellefiyete giren binalar

YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Mükellefler vergiden müstesna olmaktan çıkan binaları vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı ? Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm
Bildirmelerde süre ve şekil

Süre

YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Bildirmeler aşağıda yazılı süre içinde yapılır :

1. İşe başlama, değişiklik ve işi bırakma bildirmeleri; bildirilecek olayın vukuu tarihinden itibaren bir ay;

2. Bina ve arazi tadilâtında bildirme:

Yeni inşaatta inşaatın bittiği ve kısmen kullanılmaya başlanılmışsa her kısmın kullanılmaya başlandığı ve diğer tadilâtta (Müstesnalığın sukutu dâhil) tadili gerektiren halin vukuu tarihinden itibaren iki ay.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Birşey soracağım; bu Kanunun emrettiği bildirme olduğu için Damga Kanunundan muaf olması lâzımdır.

BAŞKAN — Öyle mi?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Şüphesiz öyledir.

BAŞKAN — Komisyon şüphesiz diyor.

Madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yazılı bildirme esası

YÜZ ALTMIŞINCI MADDE — Bildirmeler yazılı olur; yalnız defter tutmaya mecbur olmıyan mükelleflerden okuma ve yazması olmıyanlar bildirmeleri sözle yapabilirler. Sözlü bildirmeler tutanakla tesbit olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Posta ile göderme

YÜZ ALTMIŞ BİRİNCİ MADDE — Yazılı bildirmelerin posta ile taahhütlü olarak gönderilmesi caizdir. Bu takdirde bildirmenin postaya verildiği tarih vergi daresine verilme tarihi yerine geçer.

Bu maddenin hükümleri vergi beyannameleri hakkında da cari olur.

(Hükümetin 160 ncı maddesi aynen).

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

İkinci Kısım
Defter tutma

Birinci Bölüm
Genel Esaslar

Maksat

YÜZ ALTMIŞ İKİNCİ MADDE — Mükellefler bu kanuna göre tutacakları defterleri vergi uygulanması bakımından aşağıdaki maksatları temin edecek şekilde tutarlar:

1. Mükellefin vergi ile ilgili servet, sermaye ve hesap durumunu tesbit etmek;

2. Vergi ile ilgili faaliyet ve hesap neticelerini tesbit etmek;

3. Vergi ile ilgili muameleleri tâyin etmek;

4. Mükellefin vergi karşısındaki durumunu hesap üzerinden kontrol ve tetkik etmek;

5. Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımiyle üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını kontrol ve tetkik etmek.

AHMET VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Efendim bu maddeye göre bir mükellef kendi hesabını tutmakla mükellef olduğu gibi, kontrol ve tetkik de kolaylığı temin bakımından, beşinci fıkraya göre, üçüncü şahsın mükellefiyeti de, mükellefe yükleniyor. Arzedeyim: Beşinci fıkra: Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımı ile üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını kontrol ve tetkik etmek.. Bunu sayın komisyonun tavzih etmesini rica ederim. Bilâhara icabederse yine mâruzatta bulunurum.

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — Çıraklar, kalfalar.

BAŞKAN — Müsaade ediniz komisyon söylesin.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Efendim 162 nci madde, defter tutma usulü hakkında umumi esaslar vazediyor ve bunun birinci fıkrasında (Mükellefin vergi ile ilgili servet sermaye ve hesap durumunu tesbit etmek) icabettiği işaret olunuyor. Servet sahibi tutacağı defterin bir tarafına masrafını, diğer tarafına servetini yazacaktır. Buna göre serbest meslğe mensup olan bir mükellef servet sahibi ise servetini nereye yazacaktır?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim; Sayın Veziroğlu arkadaşımız üçüncü şahıslara bir külfet yükletmiyelim dediler. Burada konmuş olan beş numaralı bent, aynı zamanda üçüncü şahısların hesabına taallûk ediyor. Yani üçüncü şahısların hesaplarının tetkikini sağlamak için konmuştur.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Üçüncü şahıslar için asıl mükellefe mükellefiyet tahmil ediliyor. Ben bundan bahsettim.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Üçüncü şahıslar için mükellefe bir mükellefiyet tahmil edilmiyor. Ancak hesaplarını tanzim ederken vuzuh vermesi isteniyor ve bu vuzuhla da üçüncü şahısların hesabını incelemek imkânı sağlanacak meselâ bir tüccar mal satmış, kime

satıldığını Ahmet, Mehmet diyerek yazmasın mı? Veya yanındakilere 3 - 5 lira bir para vermiş, bunu göstermesin mi? Bunların çoğu zaten şimdi tatbikatta vardır. Fıkra şöyledir : (Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımiyle üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını kontrol ve tetkik etmek)... Maksadı arzettim. Bu bir külfet değildir, Gelir Kanununun tatbiki ve kontrol için zaruridir. Adato arkadaşımız (1) numaralı bende itiraz ettiler. Serbest meslek erbabına mütaallik kısım ilerde gelecektir. 201 ve mütaakıp maddelerde hüküm vardır. Neyi kaydedeceği orada yazılıdır. Gerekirse o maddelerde konuşuruz.

BAŞKAN — Şahsi serveti mevzuubahs değildir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Evet değildir.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Efendim; ileride yanlış bir muameleye mâruz kalmamak ve mükelleflere bir kolaylık temin etmek için tekrar mâruzatta bulunmak üzere rahatsız ediyorum.

Bu 5 nci fıkra şümullüdür. «Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımiyle üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını kontrol ve tetkik etmek». Buna bir misal arzedeyim. Toptancı bir teşekkül bir müşterisine mal sattığı zaman müşterinin hüviyetini öğrenmeğe mecbur mudur? Meselâ bir adam müstear namla bir toptancıdan mubayatta bulundu, faturayı kestirdi. Bilâhara o toptancı tüccar nezdinde yapılacak tetkikatta bu müstear isim verenin adını yanlış tesbit ettin diye sorumlu tutulacak mıdır? Bunun tavzih buyurulmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon lûtfen bu kısmı tavzih etsin.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, komisyonda bu mesele konuşuldu. Tüccar faturaya, kime mal satmışsa onun ismini yazacak. Fakat bu faturanın isme ait sıhhatinden mesul olmıyacaktır, mesuliyeti hakkında bir hüküm yoktur ve konmamıştır. Ancak Maliye, hilâfını ayrıca tahkik eder, yanlış isim veren hakkında icabeden kanuni takibat yapılır.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Defter tutacaklar

YÜZ ALTMIŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı gerçek ve tüzel kişiler bu kanunun esasları dairesinde defter tutmaya mecburdurlar:

1. Ticaret ve sanat erbabı;
2. Ticaret şirketleri;
3. İktisadi kamu müesseseleri;
4. Cemiyet ve tesislere (Vakıflara) ait iktisadi işletmeler;
5. Serbest meslek erbabı.

İktisadi kamu müesseseleriyle cemiyet ve tesislere ait iktisadi işletmeler defter tutma bakımından tüccarların tâbi oldukları hükümlere tâbidirler.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, dört numaralı bentte «Cemiyet ve tesislere» diyor. Buradaki parantez kalkacak ve vakıflara diye devam edecek.

BAŞKAN — Buradaki «Cemiyet» kelimesi de (Dernekler) olacak.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNĞLU (Manisa) — Evet efendim. Bent (Dernek ve tesislere ve vakıflara ait) diye devam edecek.

BAŞKAN — Bu tashihle maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İstisnalar

YÜZ ALTMIŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Defter tutma mecburiyeti aşağıda yazılı gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanamaz:

1. Gelir Vergisinden muaf olan esnaf;
2. Gelir Vergisi Kanununa göre kazançları götürü olarak tesbit edilen serbest meslek erbabı;
3. Kurumlar Vergisinden muaf olan:

a) İktisadi kamu müesseseleri;

b) Cemiyet ve tesislere ait iktisadi işletmeler;

Yukardaki istisna hükümlerinin Gelir veya Kurumlar Vergisinden muaf olmakla beraber diğer vergilerden birine tâbi olan ve bu vergileri götürü usulde tesbit edilmiyen mükelleflerin muaf olmadıkları vergiler için tutacakları defterlere şümulü yoktur.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Buradaki (Cemiyet) kelimesi (Dernek) olacaktır. Maddeyi ka-

bul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Hesap devresi

YÜZ ALTMIŞ BEŞİNCN MADDE — Defterler hesap devresi itibariyle tutulur. Kayıtlar her hesap devresi sonunda kapatılır ve ertesi devre başında yeniden açılır.

Hesap devresi normal olarak takvim yılıdır.

Şu kadar ki, takvim yılı devresi faaliyet ve muamelelerinin mahiyetine uygun bulunmıyanlar için, bunların müracaati üzerine Maliye Bakanlığı 12 şer aylık özel hesap devreleri tâyin edebilir.

Yeniden işe başlama veya işi bırakma hallerinde, hesap devresi içinde bir yıldan eksik olan faaliyet süresi, hesap devresi sayılır.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — 164 ncü maddede hususi bir hesap devresi kabul ettik. Bu hususi hesap devresine ait muamelenin ne şekilde yapılacağını bir fıkra ile bu 165 nci maddeye ilâve teklif ediyoruz. İlâveyi takdim ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon bir fıkra teklif ediyor, okutuyorum :

«Bu maddeye göre özel hesap devresi tâyin edilenlerin ticari kazancı, hesap devresinin kapandığı takvim yılının kazancı sayılır.»

BAŞKAN — Bu fıkra ile beraber maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Muhasebe usulünü seçmekte serbestlik

YÜZ ALTMIŞ ALTINCI MADDE — Mükellefler bu kısımda yazılı maksat ve esaslara riayet etmek şartiyle, defterlerini ve muhasebelerini işlerinin bünyesine uygun olarak diledikleri usul ve tarzda tanzim etmekte serbesttirler.

Ticaret Kanununun ticari defterler hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Komisyonua giden 153 ncü madde Komisyondan gelmiştir. Oktuyorum.

Nakil

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İş ve teşebbüsün :

a) Aynı vergi dairesi mıntakasında bir yerden diğer yere nakledilmesi, adres değişikliği;

b) Vergi dairesi mıntakası dışına çıkarılması, işi bırakma ve gidilen yerde işe başlama sayılır.

BAŞKAN — Madde bu şekli almıştır. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Defter tutma bakımından tüccarlar

Tüccar sınıfları

YÜZ ALTMIŞ YEDİNCİ MADDE — Tüccarlar, defter tutma bakımından iki sınıfa ayrılır.

I nci sınıf tüccarlar bilânço esasına göre;

II nci sınıf tüccarlar işletme hesabı esasına göre;

Defter tutarlar.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Madde Kabul olunmuştur.

Birinci sınıf tüccarlar

YÜZ ALTMIŞ SEKİZİNC MADDE — Aşağıda yazılı tüccarlar, I nci sınıfa dâhildirler :

1. Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı 200 000 lirayı veya satışlarının tutarı 220 000 lirayı aşanlar;

2. Birinci bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşıp da bir yıl içinde elde ettikleri gayrisafi iş hasılatı 40 000 lirayı aşanlar;

3. 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı işlerin memzucen yapılması halinde 2 numaralı bentte yazılı iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının yekûnu 200 000 lirayı aşanlar;

4. Bilûmum ticaret şirketleri; (Hususi ve âdi şirketler (1) numaralı bent hükmüne tâbidir).

5. Kurumlar Vergisine tâbi olan diğer tüzel kişiler (Bunlardan işlerinin icabı bilânço esasına göre defter tutmalarına imkân veya lüzum görülmiyenlerin, işletme hesabına göre defter tutmalarına Maliye Bakanlığı muvafakat edebilir);

6. İhtiyari olarak bilânço esasına göre defter tutmayı tercih edenler.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

İkinci sınıf tüccarlar

YÜZ ALTMIŞ DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı tüccarlar II nci sınıfa dâhildirler:

1. 168 nci maddede yazılı olanların dışında kalanlar;

2. 168 nci maddenin 5 numaralı fıkrasının istisnasını teşkil edenler;

Yeniden işe başlıyan tüccarlar yıllık iş hacımlarına göre sınıflandırılıncaya kadar, II nci sınıf tüccarlar gibi hareekt edebilirler.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Madde kabul olunmuştur.

Sınıf değiştirme

YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — a) (I) nciden (II) nciye geçiş : İş hacmı bakımından I nci sınıfa dâhil olan tüccarların durumları aşağıdaki şartlara uyduğu takdirde, bunlar, bu şartların tahakkukunu takip eden hesap devresinden itibaren, II nci sınıfa geçebilirler :

1. Bir hesap devresinin iş hacmı 168 nci maddede yazılı hadlerden % 20 yi aşan bir nispette düşük olursa, veya;

2. Arka arkaya üç devrenin iş hacmı 168 nci maddede yazılı hallere nazaran % 20 ye kadar bir düşüklük gösterirse.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Sınıf değiştirme

YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — b) (II) nciden (I) nciye geçiş : İş hacmı bakımından II nci sınıfa dâhil tüccarların durumları aşağıda yazılı şartlara uyduğu takdirde, bunlar bu şartların tahakkukunu takip eden hesap devresinden itibaren I nci sınıfa geçerler.

1. Bir hesap devresinin iş hacmı 168 nci maddede yazılı hadlerden % 20 yi aşan bir nispette fazla olursa, veya;

2. Arka arkaya 2 devrenin iş hacmı 168 nci maddede yazılı hadlere nazaran % 20 ye kadar bir fazlalık gösterirse.

BAŞKAN — Söz istiyen? Yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul olundu.

İhtiyarî sınıf değiştirme

YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — II nci sınıf tüccarlar diledikleri takdirde bilânço esasına göre defter tutabilirler.

Bu suretle I nci sınıfa dâhil olanlar hakkında da evvelki maddenin hükümleri cari olur.

BAŞKAN — Söz istiyen? Yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul olundu.

Üçüncü Bölüm

Bilânço esasına göre defter tutma

Bilânço esasında tutulacak defterler

YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bilânço esasında aşağıdaki defterler tutulur :

1. Yevmiye defteri;

2. Defterikebir;

3. Envanter defteri (mevcudat ve muvazene defteri).

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — «Defterikebir» i değiştirelim. Büyük defter, ana defter, baş defter; bir şey diyelim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, Ticaret Kanununda bu terim aynen mevcuttur; bir karışıklık olmasın diye biz de aynen kullandık. Bir istılahtır. Müsaade ederlerse esaslı bir karşılık buluncaya kadar kalsın.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul olundu.

Yevmiye defteri

YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi icabeden muameleelrin tarih sırasiyle ve madde halinde tertipli olarak yazıldığı defterdir.

Yevmiye defteri ciltli ve sahifeleri müteselsil sıra numaralı olur. İşleri ciltli yevmiye defteri tutulmasına imkân vermiyecek derecede geniş olan büyük malî, sınai ve ticari müesseselerin müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade olunabilir.

AHMED VEZİROĞLU Afyon Karahisar) — — Efendim, 174 ncü maddenin ikinci fıkrasına göre mükellef ciltsiz yevmiye defterleri tutmak istediği zaman Maliye Bakanlığının iznini alacak. Bundan başka yine ciltsiz olarak kullanılması icabeden bir defter vardır ki, bilânço esasına göre defter tutmaya mecbur olan tüccarlar Ticaret Kanunundaki ticari defterleri de

tutmak mecburiyetindedirler. Yani kopya defteri de vardır. Kopya defterlerinin dahi ciltsiz olarak kullanılması ve kullanıldıktan sonra sene sonunda ciltlenmesi; hatırımda kaldığına göre, halen mer'i olan Kazanç Vergisi Kanununda, yahut Muamele Vergisi Kanununda buna dair bir hüküm vardır. Onun için, kopya defterlerinin müteselsil numaralı ve usulüne göre tasdik edilmek suretiyle kullanıldıktan sonra ciltlenmesi şeklinde bir hüküm konulmasını sayın komisyondan rica ederim.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Ticaret Kanunundaki hükümlerle burada mukayyet değiliz. Burada tutulması mecburi olan 3 defterdir. Yevmiye defteri, defterikebir, envanter, yani mevcudat ve muvazene defteri.

Arkadaşımızın söylemiş olduğu kopya defteri, burada mecburi olarak mevzuubahis değildir. Ancak 229 ncu maddede ayrıca bu hususta bir hüküm vardır. Okuyayım. «Tüccarların her nevi ticari muameleleri dolayısiyle yazdıkları ve aldıkları mektuplar (telgraf ve hesap hulâsaları dâhil) Muhabere evrakını teşkil eder. Gönderilen ve gelen muhabere evrakının, işlerinin icabına göre dosyada muhafaza edilmesi mecburidir.» Bu maddede de görülüyor ki, muhabere evrakının muhafazası hakkında ayrıca hüküm vardır.

Bu kanuna göre bilânço esasındaki hesaplarda tutulacak mecburi defterler bunlardır.

Ayrıca ilerde görülecektir ki, serbest meslek erbabı, ikinci sınıf tüccarlar ve sınai müesseseler hakkında hüküm vardır.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Bendeniz mecburiyetten bahsetmedim. Zaten bilânço esasına göre defter tutmaya mecburdur. Bir tüccarın kendiliğinden Ticaret Kanununa göre defter tutmayı ihtiyar eder, yani kopya defteri kullanır. Kopya defteri kullanması sırasında daktilo makinasında yazıldığı için, ciltsiz olarak kabul edilmesi lâzımdır. Bunu istirham ediyorum. Yani sonradan ciltlenebilmelidir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Bu halen 229 ncu maddede vardır. Ve kendiliğinden hâsıldır.

BAŞKAN — 229 ncu maddede dosyada muhafaza edileceğine dair bir kayıt da vardır.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — O, Ticaret Kanununa göredir ve orada ciltlidir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Ticaret Kanuniyle bağlı değiliz. Ve Ticaret Kanununu tadil edecek de değiliz. Burada hususi hüküm koyuyoruz. Bu itibarla Ticaret Kanununun tatbiki bakımında o kanunda defterlere ait hükümler değişmiş olmuyor.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Halen mer'i olan, ya Kazanç Vergisi Kanununda, yahut Muamele Vergisi Kanununda bir madde vardır. Orada kabul edildiği gibi burada kabul etmek faylalı olur.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Mükellefe bir kolaylık olsun diye bu hükmü koyduk.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Ticaret Kanununun buna mütaallik hükümlerini bu madde değiştiriyor. Çünki buyurdular ki Ticaret Kanununu düşünmüyoruz. Tüccarı Ticaret Kanuniyle defter tutmaya mükellef tutuyoruz. Birde bu kanunla defter tutmaya mecbur ettiğimizden, mükellef aynı defteri iki defa tutacaktır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Ticaret Kanuniyle tutulacak defterleri sayın üstadım çok iyi bilirler.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Ciltli yevmiye defteri diyoruz.

KÂMİL COŞKUNOĞLU — Biz de burada ciltli yevmiye defteri diyoruz. Ancak, maddenin ikinci fıkrası Maliye Bakanlığının müsaade edeceği müesseseler için bir kolaylık gösteriyor. Yevmiye defterleri esas itibariyle ciltli olacaktır. Ancak, işleri ciltli yevmiye defteri tutulmasına imkân vermiyecek derecede geniş olan büyük malî, sınai ve ticari müesseselerin müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade olunabilir.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Büyük müesseseler ciltli, müteselsil numaralı yevmiye defteri tutmaktan müstağni kalacaklar mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Maliye Bakanlığı müsaade ettiği takdirde elbette müstağni kalacaklardır.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — O halde Ticaret Kanununun hükmü değişmiş oluyor.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Sayın Ahmed Veziroğlu'na arzı cevap ediyorum; Ticaret Kanununun emrettiği kopya defterini tutma mecburiyetini buraya koymuyoruz. Bunun neticesi, bu defterin tutulmaması halinde ticaret kanununun koyduğu müeyyide ne ise ancak o tatbik olunur. Biz mükellefin kopya defteri tutmaması veya onu ciltlettirmemesi halinde vergi bakımından bir muamele yapılmaması yani re'sen veya ikmalen bir vergi tarhiyatına gidilmemesi için mükellef lehinde olarak böyle bir mecburiyeti buraya almamış bulunuyoruz.

Şimdi Vehbi Sarıdal arkadaşımızın sorularına cevap arzedeyim; Ticaret Kanununun tarif ettiği defterlerle burada ki defterler arasında esasen mutabakat vardır.

Ticaret Kanununda tutulması mecburi kılınan defterler zaten yevmiye defteri, defterikebir, envanter defteri bir de kopye defteridir. Ticaret Kanununun mecburi tuttuğu kopye defterini biz kendi bakımımızdan mecburi tutmuyoruz.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Ticaret Kanunu ahkâmınca bir tüccar muayyen defterleri tutmaya mecburdur. Kopye defteri de bu itibarla mecburidir. Benim arzım şeklinde, eğer burada bir hüküm konacak olursa sonradan kopye defteri ciltlenebilir.

MÜNİR BİRSEL (Devamla) — Aziz arkadaşım, ister ciltletsin, ister ciltletmesin Ticaret Kanununun müeyyidesi ne ise tüccar için yalnız o kalacaktır. Biz ayrıca bu kanuna böyle bir hüküm korsak mükellefin aleyhine olur. Bu bakımdan kopye defteri tutmak mecburiyetini tamamen kaldırdık.

FEYZULLAH USLU (Manisa) — Tavazzuh etsin diye bir sual soracağım. Buradaki deftere ait hükümlerle Ticaret Kanunundaki deftere ait hükümler aynı mıdır? Buradaki, vergi hukuku bakımından defter tutmaktır. Ticarete ait işlerde Ticaret Kanunu hükümleri mahfuzlur, değil mi?

GEÇİCİ K. BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (Devamla) — Gayet tabiî.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Defterikebir

YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Defterikebir, yevmiye defterine geçirilmiş olan muameleleri buradan alarak usulü dairesinde hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplıyan defterdir.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Envanter defteri ve bilânço günü

YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Envanter defterine işe başlama tarihinde ve mütaakıben her hesap devresinin sonunda çıkarılan envanterler ve bilânçolar kaydolunur ve bu tarihe «bilânço günü» denir. Envanter defteri ciltli ve sahifeleri müteselsil sıra numaralı olur.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Envanter çıkarmak

YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Envanter çıkarmak, bilânço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tesbit etmektir.

Şu kadar ki, ticari teamüle göre tartılması, ve ölçülmesi mûtat olmıyan malların değerleri tahminen tesbit olunur.

Mevcutlar, alacaklar ve borçlar işletmeye dâhil iktisadi kıymetleri ifade eder.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bina ve arazinin envantere alınması

YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Ferdî teşebbüslerde, mükellefin sahip olduğu bina ve arazi hakkında aşağıda yazılı esaslar cari olur:

1. Fabrika, ambar, atelye, dükkân, mağaza ve arazi işletmede ister kısmen, ister tamamen kullanılsınlar değerlerinin tamamı üzerinden envantere alınır.

2. Ticaret hanları gibi oda oda veya kısım kısım kullanılabilen binalarla evlerin ve apartmanların yarısından fazlası işletmede kullanıldığı takdirde envantere ithal edilir.

3. Envantere alınan gayrimenkullerin kul-

lanış tarzında sonradan vâkı olacak değişiklikler, hesap yılı içinde nazara alınmaz.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Vuzuh bulması için bir sual rica edeceğim.

«Sonradan vâkı olacak değişiklikler hesap yılı içinde nazara alınmaz» deniyor. Bundan, hesap yılı geçikten sonra nazara alınır mânasını anlıyoruz. Böyle midir?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Böyledir.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz yok. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edildi.

Bilânçonun tanziminde envanter listeleri

YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Envanter esas itibariyle defter üzerine çıkarılır.

Şu kadar ki, işlerinde geniş ölçüde ve çeşitli mal kullanan büyük müesseseler envanterlerini listeler halinde tanzim edebilir.

Bu takdirde envanter listelerinin:

1. Sayfa üzerinden numaralanarak sıralanması;
2. Envanterin tanzim tarihine göre tarihlenmesi;
3. Envanteri çıkaran memur ile teşebbüs sahibi veya vekili tarafından imzalanması;
4. Aynen envanter defteri gibi saklanması; şarttır.

Yukardaki esaslar dâhilinde envanter listeleri tanzim edenler envanter defterine listeler muhteviyatını icmalen kaydederler.

NAİM HAZİM ONAT (Konya) — 4 ncü fıkradan sonra (noktalı virgül) vardır, bu fazladır, çıkarılması ve aşağıya bağlanması lâzımdır. Yukarda vardı, bunların çıkarılmasını rica ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — 4 numaralı bentteki noktalı virgül fazladır, diğerlerinde bir fazlalık görmüyoruz.

BAŞKAN — 4 ncü bentteki noktalı virgül fazladır, kaldırılmıştır, yukardaki fazla noktalı virgüller de ikinci müzakeresinde tashih edilir.

Maddeyi bu tashihle oyunuza sunuyorum: Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Envanterde amortisman kayıtları

YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Üzerinde amortisman yapılan kıymetler ve bunların amortismanları aşağıda yazılı şekillerden her hangi biri ile gösterilir;

1. Envanter defterinin ayrı bir yerinde,
2. Özel bir amortisman defterinde,
3. Amortisman listelerinde,

Amortisman kayıtları, amortismana başlandığı tarihten itibaren her yılın amortismanı ayrı ayrı gösterilmek şartiyle birbirine bağlanır. İşletmeye yeniden giren iktisadi kıymetlerle bunların amortismanlarının evvelki yıllara ait kayıtlarda devam ettirilmesi caizdir.

Amortisman defteri veya listelerinin kayıtları envanter kaydı hükmündedir. Yukardaki esaslar dâhilinde kayıtlarda gösterilen iktisadi kıymetlere ait değerler envanter defterine toplu olarak geçirilebilir.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Büyük mağazalarda envanterler

YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Büyük mağazalar ve eczaneler emtia mevcutlarının envanterlerini üç yılda bir çıkarabilirler. Bu takdirde envanter çıkarılmıyan yıllarda hesaben mevcut iktisadi kıymetleri envanter defterlerine kaydederler.

Büyük mağazalardan maksat, çeşitli mal üzerine geniş ölçüde ve perakende iş yapan ticarethanelerdir.

Maliye Bakanlığı büyük sınai işletmelerin, icabına göre, iki veya üç yılda bir envanter çıkarmalarına müsaade edebilir. Bu takdirde yukarıki hüküm uygulanır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Envantere alınan kıymetleri değerleme

YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Envantere alınan iktisadi kıymetler bu kanunun «değerleme» ye ait üçüncü kitabında yazılı esaslar dâhilinde değerlenir.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bilânço

YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Bilânço envanterde gösterilen kıymetlerin tasnifli ve

karşılıklı olarak değerleri itibariyle tertiplenmiş hulâsasıdır.

Bilânço aktif ve pasif olmak üzere iki tabloyu ihtiva eder.

Aktif tablosunda mevcutlar ile alacaklar (ve varsa zarar), pasif tablosunda borçlar gösterilir.

Aktif yekûnu ile borçlar arasındaki fark, müteşebbisin işletmeye mevzu varlığını (öz sermayeyi) teşkil eder.

Öz sermaye pasif tablosuna kaydolunur. Ve bu suretle aktif ve pasif tablolarının yekûnları denkleşir. İhtiyatlar ve kâr ayrı gösterilseler dahi öz sermayenin cüzüleri sayılırlar.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

İşletme hesabı esasına göre defter tutma

İşletme hesabı esasında tutulacak defter

YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — İşletme hesabı esasında, işletme hesabını ihtiva eden tek bir defter tutulur.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Efendim, ikinci bölümde 167 nci maddede tüccarları iki sınıfa ayırdık. Birinci sınıf tüccarlar bilânço esasına göre defter tutanlar. İkinci sınıf tüccarlar işletme esasına göre defter tutanlardır, dedik.

Gerçi o maddede konuşmak için ben ve arkadaşımız Ali Rıza Işıl söz istemişsek de madde kıraet edildi ve kabul edildi.

Şimdi burada yine yeri geldiği için Komisyonun bizi aydınlatmasını rica ediyoruz.

Bilânço esasına göre defter, işletme esasına göre defter tutma mefhumlarını her mükellef sarih surette anlıyamaz. İşletme denildiği zaman daha ziyade bizim anladığımıza göre P. T. T. İdaresi de bir işletmedir. Demiryolları İdaresi de, Havayolları da bir işletmedir. Sümerbank da Eti Bank da bir işletmedir. Böyle olduğu halde işletme tâbirini bu mânasından alarak ikinci sınıf tüccarın tutacağı defterlere (İşletme esasına göre defter) demek öbürlerine (Bilânço esasına göre defter) demek biraz izah edilmeye muhtaçtır.

Burada defter iki taraflı olur, bir tarafına aldığını bir tarafına da verdiğini yazar deniliyor. Bu bildiğimiz basit usullerle tutulan defterlerdir. İşletme hesabı denildiği vakit bu basit mâna anlaşılmaz. Fakat tasarı (İşletme hesabına müstenit defteri) basit defter mânasına göre tarif etmek istemiştir. Halbuki muhasebe ilminde işletmeye müstenit hesap denildiği vakit tamamiyle başka bir mâna kastedilir. Tasarı niçin bu tâbiri almıştır? Burada buna herkesin anlıyabileceği bir isim verseydik mâkul olmaz mıydı? Komisyon bu hususta bizi tenvir ederse istifade ederiz. Tekrar ediyorum, bilânço esasına göre hesap tutanlar birinci sınıf; işletme esasına göre hesap tutanlar da ikinci sınıf tüccarlardır. İşletme hesabı burada tarif ediliyor. İki taraflı hesap tutulan basit bir defter deniyor. Muhasebe ilminde, hesap ilminde sanıyorum ki, bunun bu basit usulün adı işletme hesabı değildir.

İşitiyoruz : Devlet Demiryolları, muhasebesini bütçe ve tahsisat esası yerine maliyeti de nazarı dikkate alan bir işletme hesabı ile yürütüyor, bu tarzda bir muhasebeye götürüyor. P. T. T. İdaresi de böyle yapıyor. Şu halde işletme hesabının mânası başkadır. Bu kanunda ise kendine göre bir mâna verilmek isteniyor. Komisyon tanvir ederse mükellefler de istifade edecektir.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Arkadaşım terim üzerinde durdular. Terim meselesi takdir meselesidir.

Biz bunu niçin aldık; arzedeyim.

Malûmu âliniz bilânço hesabı bir statik hesap şeklidir, orada sermaye vardır. Bilançodaki muhtelif postlarda hareket mevcut olmakla beraber onlar sermaye ile alâkalı ve bağlı kalır. Fakat işletme hesabı (Fransızlar bilirsiniz, buna Cont Explaitation derler.) Dinamik bir hesaptır. Yalnız hareketleri gösteren bir hesaptır. Şimdi işletme kelimesini Türkçede birtakım muhtelif mânalarda kullanırız. Meselâ Demiryolu İşletmesi deriz. Fakat Demiryolu İşletmesinin tutacağı hesap bilânço esasına göredir. Bunun içinde, bir de işletme hesabı olabilir : Meselâ cer hesabı, hareket hesabı, bir işletme hesabı gibi ancak bizim burada işletme hesabı dediğimiz hesap bilânço esasından ayrı olan bir hesaptır. Bunun Fransızca tâbiri de budur. Zaten işletmenin kendisi hareketten ibarettir, bu hesap da hareketleri kaydetmekten ibarettir.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — (Bilânço esasına müstenit defter), (Bilânço yapılmıyan işletme esasına göre defter) diye iki kategoriye ayırıyoruz. Hattızatinde bunların her ikisi de

işletme hesabıdır. Maksat basit hesap ve basit defterdir ve öyle olması lâzımdır.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — İki terim de böyle uzun uzun terim kullanmış oluyoruz. Kaldı ki, bilânço esası yalnız işletme hesabı değildir, onun içerisinde dinamik bir cüzüdür. Buradaki hareket hesabıdır.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Şu halde bu maddede basit defter, basit hesap desek ve ikinci müzakarede geçen maddede bir tashih yapsak, bunu arzediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (Devamla) — Bunun firenkçesine baktık, başka lisana baktık bunu bulduk. Zannediyorum ki doğru mâna ifade eden bir şeydir. İşletmenin karakterini gösteren bir şeydir. Takdir sizindir. Zannediyorum ki en iyi şekli, bu şekildir. Diğer yerlerde kullanılana da tekabül eder.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Büyük ticarethaneler bu mânada bir işletmedir. İkinci sınıf ticarethaneler bu mânada işletme değildirler. Onlar dükkândır. İşletmenin Almancada karşılığı Betirib dir vebu mânada işletme büyük bir mâna ifade eder. İkinci sınıf tüccar büyük bir işletme mahiyetinde bir müessese olma vasfını henüz ihraz etmiş değildir, bir dükkân bir mağaza bir ticarethanedir. Onun için arzediyorum, « basit defter » denilirse daha iyi olur.

BAŞKAN — İkinci müzakeresinde teklif edersiniz.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Hayır şimdi.

BAŞKAN — Komisyon kabul etmiyor, bir önergeniz var mı ?

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Yazayım.

BAŞKAN — Meclisi, önerge yazmanız için bekletemem.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Müsaade ediniz; biz kanunu fiilhakika zamanında yetiştirmek istiyoruz ama...

BAŞKAN — Meclisi bekletme sistemi icat edersek...

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Lûtfen diğer maddeye devam ediniz ben önergemi hazırlarım. (Muvafık sesleri, ikinci müzakerede, sesleri)

BAŞKAN — Böyle bir usul icat etmiyelim, bu bir bid'at olur Meclis için, doğru olmaz.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Önerge vermemize müsaade etmiyorsunuz.

BAŞKAN — Meclisi bekletemeyiz.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Basit bir şeydir efendim, bir satırlık, müsaade ediniz yazayım.

BAŞKAN — Olmaz efendim, böyle birşey muvafık değildir, yeni bir çığır açmıyalım. Önergeyi evvelden hazırlarsınız, Meclisi bekletmeyiz.

Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İşletme hesabı

YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — İşletme hesabının sol tarafını masraf, sağ tarafını hasılat kısmı teşkil eder.

1. Masraf kısmına : Satınalınan emtianın bedeli, hizmet mukabili ödenen paralar ve işletme ile ilgili diğer bilûmum masraflar;

2. Hasılat kısmına : Emtia satış bedelleri, hizmet mukabili alınan paralar ve işletme faaliyetinden doğan sair hasılat;

Kaydolunur.

Gayrimenkuller ve tesisat gibi amortismana tâbi olan kıymetler işletme hesabına intikal ettirilmez. Şu kadar ki, 180 nci maddeye göre amortisman kaydı tutulmak şartiyle, bu kıymetler üzerinden her yıl ayrılan amortismanlar masraf kaydolunabilir. Masraf ve hasılat kayıtlarının enaz aşağıdaki malûmatı ihtiva etmesi şarttır :

1. Sıra numarası;
2. Kayıt tarihi;
3. Muamelenin nev'i;
4. Meblâğ.

AHMET VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — İşletme esasına göre defter tutacak tüccarın defterin tanzimine dair iki fıkra teklif edilmektedir. Birinci fıkra masraf, ikincisi ise hasılat kısmına aittir. Birinci fıkranın tatbiki bir dereceye kadar kolaydır. Fakat perakendeci, manifaturacı, bakkal ve saire gibi tüccarların her gün bilhassa mahallin pazar günleri, 100 gram biber, yarım kilo sabun, bir kilo şeker... Akşama kadar yapacağı alış verişi ne suretle kaydedeceğine dair sarahat yoktur. Her satış ayrı ayrı kayda mı geçecektir ? Akşama kadar yaptığı alış verişi toptan mı defterine kaydedecektir ? Bunun tavzihini; ve hakikaten ,her sattığını deftere kaydetmek mecburiyeti varsa, veyahut fiş kesmek mecburiyeti varsa bu, tüccarı çok zor duruma sokar. Birçok tüccarlarımız da bu yüzden terki ticaret edeceklerdir. Bu fıkrayı kolaylıkla tatbik edecek bir şekle konmasını sayın Komisyondan rica ederim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Perakendeciler günlük hasılâtı bir kalemde kaydedecektir.

BAŞKAN — Maksat hâsıldır.

Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

İşletme hesabı esasında envanter

YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — İşletme hesabı esasına göre defter tutanlardan emtia üzerine iş yapanlar emtia envanteri çıkarmıya mecburdurlar.

Emtiaya, satmak maksadiyle alınan veya imal edilen mallarla iptidai ve hammaddeler ve yardımcı malzeme dâhildir. Emtia envanteri, muamelelere ait kayıtlarla karıştırılmamak şartiyle, yeniden işe başlama halinde işletme defterinin baştarafına, müteakiben de her hesap devresi kapandıktan sonra muamele kayıtlarını takip eden sayfalara yazılır. İstiyen ayrı bir envanter defteri tutarak emtia envanterlerini bu deftere kaydedebilirler.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Efendim, tasarıda her madde kendi başına ayrı bir hüviyet ifade ettiği ve ayrı oya konulduğu için deminki arzımı tekrar ediyorum: « İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar » yerine, « basit işletme esasına göre defter tutanlar » şeklinde ifadesini teklif ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Biz söyliyeceğimizi söyledik.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — 186 ncı madde küçük tacirlere envanter defteri tutulması külfetini tahmil ediyor. Envanter defteri tutulması bundan evvelki okuduğumuz maddelerde birinci sınıf tacirlere ve işletmelere tahmil edilen külfet derecesinde ise, bu küçük tacirler bunun altından kalkamazlar. Bu bakımdan bir kolaylık olmak üzere, Ben Sayın Komisyondan rica ediyorum, eğer muvafakat ederlerse küçük tacirler bu envanteri yapsınlar, fakat büyük tüccarlara, muhasebesi olan tüccarlara yüklediğimiz külfet misillû müfredatlı şekilde envanter külfetini tahmil etmiyelim, toplu bir halde geçirsinler. Çünkü bu gibi ufak tüccarların muhasebesi yoktur.

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — Küçük tacir demek, dükkâncı demektir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlar, işletme hesabına müstenit defter tutanlar için ayrıca bir envanter defteri tutmak mecburiyeti yoktur. Yalnız emtia üzerine iş yapanlar emtia envanteri çıkarmaya mecburdur. Varsa işletme hesabının bir tarafına yazacaktır. Son fıkra istiyenler ayrıca bir envanter defteri tutarak emtia ve envanterlerini bu deftere kaydedebilir diyor. İstediği takdirde işletme defterine yazacaktır. Tercih kendisine aittir.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Benim kastim bu: Envanterden çıktıktan sonra ister deftere yazar, ister işletme defterine yazar. Mesele, bütün müfredatı çıkarıp kayıt etmektir.

CEMİL ALEVLİ — Bir dükkânda binlerce kalem eşya vardır. Bunu muntazam bir liste halinde çıkarmak külfetini yüklersek mükellef altından kalkamaz.

BAŞKAN — Faik Yılmazipek.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Efendim, yapacağımız kanunu tatbikata uydursak bendenizce daha iyi olur.

Bugün işletme hesabı, mühim bir hesaptır, hattâ bendenizce usulü muzaaftan daha mühimdir. Hesaptır.

İşletme hesabı bizce şudur: Meselâ, bir kumaş fabrikasını ele alalım, o fabrika ipliğine ne verir, atkısına ne verir, çözgüsüne, aletine, yağına ,elektriğine, işçisine, amortismanına ne vermiştir, şu; şu. Yani bir sürü hesaplardır.

Hulâsa işletmede o işletmenin istihsal neticesine kadar bütün hesapları teferruatiyle gösterilir. Müessese derki; bir hafta zarfında şu, şu, şu muhtelif kalem telefon kitap, kâğıt masrafı hulâsa o müesseseye giren her şey dâhil olaraktan yekûn masrafım şudur. İstihsal ettiğim metre yekûnu budur. Masraf yekûnu istihsal edilen metre yekûnuna taksim ederek maliyeti budur der. Yalnız bununla da kalmaz istihsal edilen kumaşlar meyanında kalite ve evsaf itibariyle çeşitli meselâ metresi 3, 4, 10, 12 ve 20 liraya mal olan kumaşlar da vardır işletme hesabı kül istihsal içindeki bu kalitelerin maliyetlerinide meydana çıkarır. Bu kadar muğlak hesabı basit bir işletme şekline sokarak buna işletme hesabı demek doğru değildir.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — İşletme hesabı sizin tarif ettiğinizdir.

FAİK YILMAZİPEK (Devamla) — Bu kadar geniş hesap işinin maliyeti kaça mal oluyor?

Tatbikatını söylüyorum. Bu kadar geniş hesapla meselâ 20 türlü kumaş işliyen ve 50 makinası olan bir fabrikada kumaşın metresinin kaça mal olduğu hesaplanır bu muazzam hesabı bir bakkalda şunu almıştır sola, bunu satmıştır sağa yazsın gibi basit hesap telâkki etmek hesap ilmine ve tekniğine de aykırı olur yarın kontrolde Maliye bakkaldan haklı olarak işletme hesabı istiyecek bakkal ise basit hesap gösterecek.

Müsaade buyurun da Komisyon bu ve mütaakıp maddaleri, bu faslın maddelerini geri alsınlar. Bendenizce basit bir hesap tarif edilsin yahut bu fazla ayrıca bir işletme maddesi konularak işletme hesabı ve basit hesap izah edilirse hem ilme ve tekniğe uyar ve hem de tatbikatta müşkülât çıkmaz.

ALİ RIZA IŞIL (Trabzon) — Efendim, arkadaşların tafsilâtiyle izah buyurdukları gibi işletme defterinden kasıt basit bir defterdir. Bu; küçük ve perakende iş yapan tüccarlar için kabul ettigimiz bir sistemdir. Ama işletme hesabı, belki işletme hesabı kelimesinin delâlet ettiği mâna itibariyle yarın şu ve bu şekilde ihtilâfı mucip olabilir. Bendeniz bunu arzetmiyeceğim. Envanter defteri bahsine cevap vereceğim

Bu defter doğrudan doğruya bilânço esasına müstenit defter tutanlar için kabul edilmiştir. İşletme hesabına müstenit defter tutanlar için ayrıca envanter defteri tutmak mecburiyeti yoktur.

Şimdi Cemil Alevli arkadaşım buyurdular ki, her hangi bir küçük ve perakende olarak geniş çeşit üzerine iş yapan ticarethane için envanter çıkarmak müşkilâtı vardır. Ama ne yapalım, sene nihayetinde bir ticarethanenin kârını tesbit etmek için envanter çıkarmak mecburiyetini koymazsak bunu nasıl tesbit edebiliriz? Yalnız bu mükellefler envanter defteri tutmak şeklinde değil de, daha ziyade liste halinde sayfaları numaralanmış bir listede envanterini çıkaracaktır. İlerde gelecek maddelerde de görüleceği veçhil bunları dğerlendirecek, ve bunu isterse toptan işletme defterine kaydedecek, yahut da muhafaza edecektir. Benim envanter defterinden anladığım budur. Arkadaşlarımızın fikirlerinin takıldığını görüyorum, onlara zannedersem ambar defteri tutacak falan gibi geliyor. Böyle değildir. Çünkü öyle ticarethaneler vardır ki, bin, iki bin kalem üzerine iş yaparlar. Binaenaleyh bu sistem bunlar için kabul edilmiş basit bir şekilden ibarettir. Onun için arkadaşlarımın endişe buyurmamalarını rica ederim.

BAŞKAN — Bir önerge vardır, okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

186 ncı maddedeki «İşletme hesabı esasına göre defter» tâbiri yerine, «Basit hesap esasına göre defter» tâbirinin kabulünü arzederim.

Niğde
V. Sarıdal

BAŞKAN — Bundan evvel işletme maddesi kabul olunmuştur. Şimdi bu önerge basite çevrilmesini istiyor.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Rica ederim, her maddenin kendine mahsus bir hüviyeti vardır.

BAŞKAN — Öyle değildir. Önergeyi Kamutay bekliyemez. Bunu ikinci müzakeresinde verirsiniz.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Hayır bu maddenin birinci müzakeresinde reye koymak lâzımdır.

(Niğde Milletvekili Vehbi Sarıdal'ın önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Önergeyi dikkate alanlar.. Almıyanlar... Anlaşılmadı.

Önergeyi dikkate alanlar lûtfen ayağa kalksınlar.. Önergeyi dikkate almıyanlar.. Lûtfen oturalım. Arkadaşlarımız sayamadılar. Önergeyi dikkate alanlar ayağa kalksınlar.. Önergeyi dikkate almıyanlar lûtfen ayağa kalksın.. Önerge dikkate alınmıştır.

Komisyona veriyoruz.

İkinci önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Arzettiğim sebepler dolayısiyle 186 ncı maddenin Komisyona iadesini teklif ederim.

Bursa Milletvekili
Faik Yilmazipek

BAŞKAN — Maksat hâsıldır, zaten madde komisyona gidiyor.

İşletme hesabı hulâsası

YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar her he-

sap devresinin sonunda (İşletme hesabı hulâsası) çıkarırlar. İşletme hesabı hulâsasına aşağıdaki maddeler birer kalemde ayrı ayrı yazılır:

A) Masraf tablosuna:

1. Çıkarılan envantere göre hesap devresi başındaki emtia mevcudunun değeri;

2. Hesap devresi zarfında satın alınan emtianın değeri ile yapılan bilûmum masraflar.

B) Hasılât tablosuna:

1. Hesap devresi zarfında satılan emtianın değeri ile hizmet mukabili ve sair suretle alınan paralar;

2. Çıkarılan envantere göre hesap devresi sonundaki emtia mevcudunun değeri.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Ayni tashihin burada da yapılması lâzımgeliyor.

BAŞKAN — Komisyon ne diyor.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Geçmiş maddelere de kabul edilmiş olduğuna göre komisyonun diyeceği bir şey yok.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Demin, basit hesap üzerine defter tutma önergesi nazarı itibara alındı, bu maddede de nazarı itibara alınması lâzımdır.

BAŞKAN — Ne yapalım? Siz yol gösterin teklifiniz yok, önergeniz yok.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Önerge veriyorum, ayni tashihin burada da yapılmasını istiyorum.

BAŞKAN — Şahsi önerge olmaz.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Yazıyorum.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Benim önergem bu 187 nci maddeye aittir, arkadaşım numarasını yanlış yazmış. Lûtfen düzeltsin.

BAŞKAN — 186 yazılmıştır. 187 olacaktır.

İki önerge vardır okutuyorum:

Yüksek Başkanlığa

186 ncı maddede kabul olunduğu üzere 187 nci maddede (işletme hesabı esasına göre defter) ifadesi yerine (basit hesap esasına göre defter) denilmesini arzederim.

Niğde Milletvekili
V. Sarıdal

Yüksek Başkanlığa

Arzettiğim sebepler dolayısiyle 187 nci maddenin komisyona iadesi.

Bursa Milletvekili
Faik Yılmazipek

BAŞKAN — Evvelâ maddenin komisyona iadesini teklif eden önergeyi oyunuza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Vehbi Sarıdal'ın önergesi tekrar okundu)

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Efendim; benim teklifi yeniden reye koyunuz.

BAŞKAN — Oya konuldu, kabul edilmedi.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Bendeniz kani değilim. Tekrar koyunuz.

BAŞKAN — Reye konulmuş, reddolunmuştur. Aksi beş kişi tarafından iddia olunmadığından kabul edilmiş ve aradan da vakit geçmiştir. Mütemadiyen tekrar tekrar reye konamaz rica ederim Faik Bey.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Deminki madde vesilesiyle kabul olunan bir teklif raddolunur mu? Bir daha reye konmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Deminki kabul, evvelki maddeye aittir. O madde Komisyona verilmiştir.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Ya teklifler ikinci defa hiç reye konulmaz veyahut benimki de reye konulur. Demin bir madde vesilesiyle, hattâ açık oya gidecek kadar birçok defa reye konuldu.

SEDAD PEK (Kocaeli) — Usul hakkında söyliyeceğim. Sayın Riyaset bu tarzda münakaşa etmez. Rey neticesi bildirildikten sonra o katî olur.

BAŞKAN — Evet, doğrudur.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Bir arzım vardır.

186 ncı maddede önergem nazarı itibara alınmış ve Komisyonca bu işin bir daha gözden geçirilmesi kabul edilmiştir.

187 nci maddeye de «Basit hesap üzerine defter» tâbirinin konulmasını teklif ediyorum. Mefhum, aynı mefhumdur. Kanutayın tezada düşmemesi için bu takririmin de kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Vehbi Sarıdal'ın «Basit» tâbirinin kabul edilmesi hakkındaki önergesini oyunuza sunuyorum. Dikkate alanlar... Almıyanlar... Dikkate alınmıştır. Bu maddeyi de Komisyona veriyoruz.

Beşinci Bölüm
Sınai müesseselerin tutacakları özel kayıtlar

İmalât defteri

YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — 1 nci sınıf tüccarlardan devamlı olarak imalât ile uğraşanlar yukarda yazılı defterlerden gayrı bir (İmalât defteri) tutarlar.

İmalât defterine, aşağıda yazılı emtianın giriş ve çıkış hareketleri, emtianın cinsi ve miktarı itibariyle ve tarih sırasiyle yazılır :

1. Satın alınan ve müşteri tarafından imalât yapılmak üzere tevdi olunan her nevi iptidai ve hammaddeler, başlıca yardımcı malzeme (Doğrudan doğruya imal ile alâkalı yakıtlar gibi).

2. Yukarda yazılı maddelerden imalâta sarfolunan veya aynen satılanlar;

3. Vücuda getirilen mamul maddeler;

4. Teslim edilen mamul maddeler;

Teslimden maksat, Muamele Vergisi Kanununa göre bu vaziyette olan muamelelerdir. Yarı mamuller teslim edildiği takdirde, bunlar tam mamul hükmüne girer.

İmalât artıkları ve tâli maddeler de imalât defterine geçirilir. Ancak bunlardan imal esnasında miktarlarının tesbitine imkân ve lüzum olmıyanlar yalnız teslim sırasında kayıtlarda gösterilir.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Doğrudan doğruya imal ile alâkalı yakıtlar nedir? Lûtfen izah ederler mi? Bir müessesenin kuvvei muharrikesi mi kastediliyor?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Evet maksat kuvvei muharrikedir. Meselâ bir çimento fabrikasında imalât için yakılan yakıtlar, kuvvei muharrike içindir, ve fakat ısıtma için yakılanlar doğrudan doğruya imal ile alâkalı yakıt değildir.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Öyleyse burada doğrudan doğruya imalâtla alâkalı kaydı niçin konmuştur? Kuvvei muharrike buna dâhildir. Burada kastedilen teshin mi?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Yakıtın imal ile alakası yoksa. Meselâ büronun sobaları varsa.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Müsaade ederseniz, tatmin edilmedim. Bundan, bir işletmenin kuvvei muharrikesinin istihlâk ettiği yakıt kastediliyorsa bu, bütün imalâtla alâkalıdır. Bu takdirde burada (Doğrudan doğruya) kelimesinin fazla olduğunu görüyorum.

BAŞKAN — Doğrudan doğruya imal ile ilgili, diyor.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Doğrudan doğruya imal ile alâkalı ise buraya girecek, imalât ile alâkası yoksa meselâ tenvir ve teshin için yakıt kullanılmışsa umumi masraflara girecektir. Bunun için bent bu şekilde yazılmıştır.

BAŞKAN — Teshini kastetmiyor, anlaşılıyor ki, tenviri de kastetmiyor. Şu halde doğrudan doğruya imalâtı yani kuvvei muharrikeye müessir olacak şeyleri kastediyor.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Buradaki milletvekilleri anlamakta müşkülât çekerse, yarın tatbikatta ne olacak?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Efendim, bir imalât işi vardır, mamulü vücuda getirmek için yakılan mahrukat, doğrudan doğruya imalât ile ilgili olarak bu hesaba geçirilir. Ama bunun haricinde teshin gibi, tenvir gibi şeyler varsa bunlar da umumi masrafa geçer. Bu, imalât hesabıdır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Dört numaralı bendin üçüncü satırındaki «vaziyette» kelimesi «mahiyette» olacaktır. Tashihini rica ederim.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Arkadaşlar; Muamele Vergisini örnek aldığımıza göre, Muamele Vergisinin dört tablosu vardır. Bir giren, iki imale verilen, üç imalden çıkan, dört mevcut bulunan.

Makine çalışırken elektrik sarfediyor. Bu elektriği nereye sokacak?. Bununla alâkası yoktur.

Yaptığımız kanun çok mühimdir. Sayın komisyondan hürmetle rica ederim. İşi kızmıyarak sükûnetle ele alalım. Bendeniz anlamıyorum, bana alâkadarlar sorarlarsa yarın ne diye cevap vereyim, nereye kaydedelim? Meselâ makinenin yağı, iplik ve saire masrafları bunun içerisindedir, netice itibariyle bundan 300 metre pamuklu kumaş çıkarmıştır, bunun maliyetine giren masraflar. Şimdi yağı makineye mi, buraya mı koyacağız? Çok rica ederim, bunlar işletme hesabına girer. Bunları istirham ediyorum, vuzuhlandıralım.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, Muamele Vergisi defteri bu kanunla kalkıyor, burada mevzuubahis olan imalât defteridir. Muamele Vergisi defteri değildir.

Arkadaşımız kendileri de komisyonda üye olarak bulunduklarına göre bu maddenin hazırlanmasında her halde fikirleri vardı.

Burada Muamele Vergisi defteri mevzuubahis değildir.

CEMİL ALEVLİ (Gazianteb) — Efendim, bu maddede doğrudan doğruya imalâtla ilgili yakıtların imalât defterine yazılması isteniyor. Bendenizin anlıyamadığım nokta doğrudan doğruya imalâtla ilgili olan yakıtların neden ibaret olduğudur. Şimdi sayın komisyon sözcüsü dediler ki, benim bir süalime cevaben: Bir işletmede kuvvei muahhrike kullanıldığı muharrik maddeler bunlara dâhildir. Bu muharrik maddeler işletmenin heyeti umumiyesini tahrik ettiğine göre burada «doğrudan doğruya» tâbiri tatbikatta müşkülât doğurur. Bendeniz bu tâbirin kaldırılmasını rica ediyorum.. Bu «doğrudan doğruya» kelimesi anlaşılmıyor. Buna ait kaç defa izahat verdiler. Ben şahsan anlamadım. Meselâ, bir buhar kazanından teshin için verilen buhar da ayni kazandan çıkıyor. Şimdi bu doğrudan doğruya mı, yoksa ayrı mı?. Ayırt etmek zaten mümkün değildir.

BAŞKAN — Cemil Bey, önerge vermeniz lâzımdır. Çünkü komisyon muvafakat etmiyor. Şu halde önerge için Yüksek Meclisi bekletmiyelim.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Bir az evvel Sayın Halim Bey arkadaşımız, şimdi de sözcü Kâmil Bey benim komisyon üyesi olduğumu söylediler.

Bendeniz Yüksek Meclise arzedeyim ki, bu komisyona sene başında dâhil oldum; evvelce bu komisyonla alâkam yoktu. Komisyona dâhil olduğum zamanlar çok çalıştım hattâ Usul Vergisi tasarısı hazırlandıktan sonra Sayın Başkanımız Münir Birsel Beyefendiden rica ettik, bir hafta müsaade buyurun bunun üzerinde tetkikatımızı yapalım dedik. Müsaade buyurdular. Bir hafta sonra bu tasarıda tam 182 noktanın tatbikata ve mevzuata aykırı olduğunu buldum ve komisyona arzettim ve komisyon üç buçuk celse bu noktalara ait olarak bendenizi dinledi. Birçok maddelerin tashihine sebep oldum. Tashih etti. Nihayet ben mâlûl bir adamım. Yanımda bir adama ihtiyacım vardır, belki bir sayfa yerine iki sayfa çevirmiştir görmemişim. Tatbikatta bizzat işimle alâkadar olamıyorum. Bir hata olabilir. Muntazam not alamıyorum.

Burada bir hata görmek bir hata mıdır?. Niçin komisyonda bulunduğumu mütemadiyen tekrar ederek adetâ beni itham ediyorlar. Bir hata yapıyorsam af edersiniz. Ben susup gitmesini de bilirim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL ÇONKUNOGLU (Manisa) — Sayın Yılmazipek arkadaşımıza bendeniz, kırılacak birşey söylemedim. Kendileri de Komisyonda bulundu, bu işlerde kıymetli fikirlerini söylediler. Muamele Vergisi defterinin kalktığını bilmeleri lâzımgelir, dedim. Kasdim budur. Bunun haricinde bir mâna taşıyan söz geçmedi sanırım.

Cemil Alevli arkadaşımızın ifadelerine gelince: Arkadaşlar doğrudan doğruya imâl ile alâkalı yakıtlar ibaresi. Bu bir misaldir. Masraflardan bir kısım doğrudan doğruya maliyete tesir eder, bir de umumi masraflar vardır ki, yeni maliyete tesir etmekle beraber, o müessesenin bütün imalâtını ilgilendirir. Meselâ bir demir izabehanesinde kuvvei haruriyeyi temin eden kömür doğrudan doğruya demir maliyetine tesir eden bir masraftır.

Fakat o müessesede yapılan diğer masraflar umumi masraf olarak izabeye tâbi olmıyan mallarla birlikte bütün imalâta şâmildir. Bu hal bilhassa çeşitli imalâtta önemlidir. Bu arada teshin ve tenvir gibi masraflar da vaursa bnlar da umumi masraflar meyanına girer. Bunu ayırmak için parantez içindeki kısım, bir misal olmak üzere verilmiştir.

BAŞKAN — Önergeyi bekliyemeyiz.

SEDAT PEK (Kocaeli) — Bu önerge beklenmesinde Meclis üstüste bir saat beklemiş oluyor.

BAŞKAN — Hakikaten bu önerge beklemek sistemini kaldıralım. Komisyona vâkı olan teklifleri, komisyonla konuşma şeklini alıyor. Komisyon isterse kabul eder, istemezse kabul etmez. Nihayet Meclis işi halleder. Onun için rica ederim, Meclisi bekletmiyelim.

Yüksek Başkanlığa

188 nci maddenin komisyona verilmesini rica ederim.

Gazianteb Milletvekili
Cemil Alevli

BAŞKAN — Maddenin Komisyona iadesi hakkındaki önergeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Dikkate alınmamıştır.

(Yanlış oldu sesleri).

BAŞKAN — Yanlışlık olduğunu görüyoruz. Oya sunacaktık. Hep insanız, kusurumuz olur.

Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Kombine imalât

YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Hammaddeden tam mamul vücuda getirilinceye kadar geçen müstakil imal safhalarında ayrı ayrı emtia mahiyetini arzeden maddeler elde edildiği (iplik - dokuma, yağ sabun, kereste - mobilya, un - makarna münasebetlerinde olduğu gibi) ve bu imal işleri birbirine bağlanarak aynı teşebbüs dâhilinde yapıldığı takdirde kombine imalât yapılmış olur. Boyama, kasarlama, apre, cilâlama gibi bitim işleri kombine imalâtı tazammun etmez.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Kombine imalâtta imalât defterleri

YÜZ DOKSANINCI MADDE — Kombina imalât yapanlar her müstakil imal işini imalât defterinin ayrı ayrı kısımlarında gösterirler. Bu takdirde bir safhanın mamulü mütaakip safhaya teslim gösterilmek suretiyle bu safhanın iptidai maddesini teşkil eder.

Kombine imalâtta istenildiği takdirde her müstakil imal safhası için ayrı bir imalât defteri kullanılmaması caizdir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Bilim işleri defteri

YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Birinci sınıf tüccarlardan boyama, basma, yazma, kasarlama, apre, cilâlama gibi ücretle yapılan bitim işleriyle uğraşanlar, imalât defteri yerine, bir « Bitim işleri defteri » tutarlar.

Bu deftere müşterilerden alınan ve işlendikten sonra geri verilen emtianın cinsi ve miktarı tarih sırasiyle yazılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Muamele Vergisi defteri

YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — İmalât Muamele Vergisine tâbi olan birinci sınıf tüccarlar, mezkûr Vergi Kanununa göre teslim sayılan muamelelerini kaydetmek üzere, bir (Muamele Vergisi defteri) tutarlar. Bu defter en az aşağıdaki malûmatı ihtiva eder.

1. Teslim tarihi;
2. Malın kime teslim edildiği;
3. Faturanın tarih ve numarası;
4. Malın cinsi;
5. Malın bedeli (Satış halinde satış bedeli, diğer hallerde emsal bedeli) veya yapılan işin ücreti.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — İşletme rejimine tâbi olan bir müessese tabiatiyle bir defter tutacaktır, Muamele Vergisine tâbi müessese zaten defter tutmaya mecburdur. Maddede vuzuh yoktur, boyuna gidiyoruz.

BAŞKAN — Söz istenmediği takdirde elbette gideceğiz. Söz istiyen yoktur, dediğim zaman söz istenebilir, madde okunurken de söz istenebilir, mütemadiyen bekleyip teneffüse dâhil olacak değiliz ya.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Efendim, bu kanunun hedefi muhtelif vergi kanunlarındaki usule ait hükümleri bir araya toplamaktır. Bunu komisyonda da açıkça izah ettik. Muamele Vergisinde usule mütaallik defter tutmaya mütaallik hükümler de buraya alınmıştır. Şu halde muamele Vergisinin defterini ayrıca tutmaya lüzum yoktur.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum: Kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Basit Muamele Vergisi defteri

YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — I nci sınıf tüccarlar dışında kalıp da Muamele Vergisine tâbi bulunan mükellefler, giriş ve çıkış tablolarını ihtiva eden «Basit Muamele Vergisi defteri» tutarlar. Bu defterin giriş tablosuna satınalınan, imal edilmek veya bitim işleri yapılmak üzere müşteri tarafından tevdi olunan iptidai maddelerle diğer mallar tarih sırasiyle ve cins ve miktar itibariyle yazılır.

Defterin çıkış tablosuna 192 nci maddede gösterilen malûmat kaydolunur.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Bakın demin Komisyon basit hesap dediğimiz şeyi bu madde ile kabul ediyor.

ZİYA ERSİN CEZAROĞLU (Tekirdağ) — Efendim halen tatbik edilmekte olan Muamele Vergisi tatbikatta, meselâ bir değirmene giren mal 15 gün zarfında deftere yazılır. Bugün şu kanuna göre gelen mal ne zaman, ne şekilde ve hangi deftere kaydedilecektir? Komisyonun bunu izah etmesini ve zapta geçmesini rica ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Arkadaşımın temas ettiği noktanın maddesi 208 nci maddedir. Orada tatmin olunmazlarsa konuşuruz.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Demin Vehbi Sarıdal arkadaşımızla birlikte basit muhasebe usulünü teklif ettiğimiz zaman Komisyon inat etmişti. Af buyurun, fakat işte bunu bu madde ile kabul etmiş bulunuyorlar. Bunu arzetmek istedim.

BAŞKAN — Komisyon hakkında «İnat etme» tâbirini kullanamamanızı rica ederim. Onlar da size karşı kullandılar mı bunun sonu gelmez. Parlâmento hayatımızın asgari bir icabı vardır, o da birbirimizi sevmek ve saymaktır. (Doğru sesleri)

Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Sınai müesseselerde kayıt serbestliği

YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Sınai müesseler, bu bölümde yazılı defterleri işlerinin icaplarına ve hususiyetlerine göre diledikleri şekilde tutabilirler; iptidai ve mamul maddeler için ayrı defter kullanabilirler; bunları cins ve nevi itibariyle ayrı sahifelerde gösterebilirler.

Bitim işleri defteri tutmıyarak buraya yazılması gereken malûmatı, imalât defterine kaydedebilirler. Muamele Vergisi defteri tutmıyarak bunlara ait kayıtları defterikebirde açacakları özel bir hesapta veya satışlarını kaydettikleri hesabı ayrı bir sütununda gösterebilirler.

İşletme defteri tutanlar ,basit Muâmele Vergisi defterindeki kayıtları mezkûr defterde ayrı sütunlar açmak suretiyle gösterebilirler.

İmalât defterine kaydolunan malûmatı ihtiva edecek şekilde sınai muhasebe tutanlar Maliye Bakanlığından müsaade almak şartiyle ayrıca imalât defteri tutmazlar.

İstihlâk Vergisine tâbi müesseseler, imalât defteriyle Muamele Vergisi defteri yerine İstihlâk Vergisine tâbi maddelerin miktarlarını bu husus için tutacakları kayıtlarda gösterirler.

BAŞKAN —Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Altıncı bölüm

Diğer müesseselerin tutacakları özel kayıtlar

Banka, banker ve sigorta şirketlerinin Muamele Vergisine ait kayıtları

YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ Madde — Banka, banker ve sigorta şirketleri, Muamele Vergisinin mevzuuna giren muameleleri müfredatlı veya bordrolar üzerinden toplu olarak kendi muhasebe defterinde veyahut isterlerse ayrı bir Muamele Vergisi defterinde, diğer muamelelerinden ayırmak suretiyle gösterirler.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Damga Resmi kayıtları

YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Damga Resmi Kanununa göre yolcu bilet ücretleri, sigorta primleri ve ilân ücretleri gibi mevzular üzerinden resim istîfa etmeye mecbur olan gerçek ve tüzel kişiler bu ücret ve primlerle istîfa ettikleri Damga Resimleri için tarih sırasiyle bir kayıt tutmaya mecburdurlar.

Tüccarlar bu kayıtları muhasebe defterlerinde tuttukları hesaplarda gösterebilirler. Kayıtların muhasebe defterinde gösterilmemesi halinde ayrı bir «Damga Resmi defteri» tutulur. Devlet müesseselerinin resmî defter ve kayıtları Damga Resmi defteri yerine geçer.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Nakliyat Vergisi defteri

YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Nakliyat işleriyle uğraşan ve kanununa göre Nak-

liyat Vergisi tahsil eden müesseseler bir «Nakliyat Vergisi defteri» tutarlar ve bu defterde en az aşağıdaki malûmatı gösterirler.

A) Eşya nakliyatında:

1. Yükletme tarihi;

2. Yükliyenin adı ve unvanı ve açık adresi (Bagaj eşyası ve posta kolileri için bu malûmat aranmaz).

3. Yüklenen eşyanın cinsi (Ticari teamüle göre);

4. Yüklenen eşyanın miktarı (Ticari teamüle göre, sayı veya parça ve sıklet itibariyle);

5. Navlun veya nakliye ücreti;

6. Taşıma ve navlun mukavelesi mucibince alınan diğer bedeller (Bagaj eşyası ve posta kolileri hakkındaki malûmat günlük olarak toptan yazılabilir);

7. Tahsil olunan Nakliyat Vergisi.

B) Yolcu nakliyatında:

1. Taşınan yolcu sayısı: Mevki itibariyle;

2. Alınan yol ücretleri: Mevki itibariyle;

(Bu malûmatın bordrolara müsteniden toptan kaydolunması caizdir).

3. Vergiye tâbi taşımalarda tahsil olunan Nakliyat Vergisi.

Ayrı bir (Nakliyat Vergisi defteri) tutmak istemiyenler yukardaki malûmatı ticari defterlerinde açacakları özel hesaplarda veya hesabın ayrı bir sütununda gösterirler.

Nakliyat işiyle uğraşan iktisadi kamu müesseselerinin tuttukları defter ve kayıtlar nakliyat defteri yerine geçer.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yabancı nakliyat kurumlarının hasılat defteri

YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Yabancı nakliyat kurumları veya bunları Türkiyede temsil eden şube veya acentaları bir «Hasılat defteri» tutmaya ve bu deftere Türkiyede elde ettikleri hasılatı tarih sırasiyle ve müfredatlı olarak kaydetmeye mecburdurlar. Bu madde gereğince hasılat defteri tutan yabancı nakliyat kurumları bu işleri için ayrıca muhasebe defteri tutmaya mecbur değildirler.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarına ait kayıtlar

YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Bu kanuna göre defter tutmaya mecbur olan gerçek kişiler Gelir Vergisine tâbi menkul ve gayrimenkul sermayelerle bunlardan elde edilen iratları ve bunlara mütaallik masrafları defterikebir veya işletme hesabının ayrı bir sahifesine veya ayrı bir deftere veyahut bir cetvele ayrı ayrı keydetmeye mecburdurlar.

Şu kadar ki, bu hesap mükellefin diğer kazançlarını tesbit için tuttuğu hesaplara karıştırılmaz ve onlar ile birleştirilmez.

BAŞKAN — Söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul olundu.

Ambar defteri

İKİ YÜZÜNCÜ MADDE — Depo (ardiyeler dâhil) işletenlerle nakliye ambarları ayrıca bir ambar defteri tutarlar. Bu deftere en az aşağıda yazılı malûmat kaydolunur-

1. Malın ambara giriş tarihi:

2. Malın cinsi (malın cinsi belli değilse sadece balya, kasa, sandık gibi ambalâj nev'inin kaydedilmesiyle iktifa edilir);

3. Malın miktarı (ticari teamüle göre parça, sandık veya siklet);

4. Malın kimin tarafından tevdi edildiği;

5. Malın nereye ve kime gönderildiği.

Kendi işlerinin icabı olarak yukardaki malûmatı ihtiva edecek şekilde defter tutanlar ayrıca ambar defteri tutmazlar.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Yedinci Bölüm

Serbest mesleklerde defter tutma

Serbest meslek kazanç defteri

İKİ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Serbest meslek erbabı bir (kazanç defteri) tutarlar.

Bu defterin bir tarafına masraflar, diğer tarafına da hasılat akydolunur.

Defterin masraf tarafına, yapılan masrafların nev'i ile yapıldığı tarih ve hasılat tarafına ise ücretin alındığı tarih ve miktarı ile kimden alındığı yazılır.

Hekimler diledikleri takdirde, yukarda yazılı malûmatı protokol defterine göstermak şartiyle ayrı kazanç defteri tutmıya bilirler.

Gelir Vergisi Kanununa göre götürü masraf

usulünü kabul eden serbest meslek erbabı, sadece hasılata ait yukardaki malûmatı ihtiva eden bir defter tutabilir.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Amortisman kayıtlar

İKİ YÜZ İKİNCİ MADDE — Serbest meslek erbabı, işlerinde bir yıldan fazla kullandıkları ve amortismana tâbi tuttukları tesisat ve demirbaş eşyanın kıymetleri ile amortismanlarını 180 nci maddede yazılı şekilde tutulan «Amortisman kayıtlarında» gösterilir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Özel defterler

İKİ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Noterlerin ve noterlik görevini ifa ile mükellef olanların ve borsa acentalarının resmî defteri «Kazanç defteri» yerine geçer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Sekizinci Bölüm
Kayıt nizamı

Türkçe tutma mecburiyeti

İKİ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması mecburidir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Defterlerin mürekkeple yazılacağı

İKİ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanuna göre tutulması mecburi defterler mürekkeple veya makina ile yazılır. İstampa ve sair damga aletleriyle kopya konulması da caizdir.

Bilûmum defterlerde hesaplar kapatılıncaya kadar yekûnlar muvakkaten kurşun kalemi ile yapılabilir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yanlış kayıtların düzeltilmesi

İKİ YÜZ ALTINCI MADDE — Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilebilir. Diğer bilûmum defter ve kayıtlara rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde düzeltmeler ancak yanlış rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üst veya yan tarafına veyahut taallûk ettiği hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilir.

Defterlere geçirilen bir kaydı kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz bir hale getirmek yasaktır.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Yevmiye defterinde yapılan yanlışlığı tashih için birinci fıkra şöyle diyor. Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlıklar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilebilir. Yüksek malûmunuz olduğu üzere muhasebe usulüne göre bir maddenin tashih edilmesi için yeniden bir maddenin açılması lâzımdır. Yani evvelce yanlış yazdığı, yevmiye defterindeki madde hesabını, alâkadar eden bütün defterlere dağıtacak (Yanlış yazıldığı halde) ondan sonra tashih için ikinci defa yazılan maddede, ikinci defa bütün defterlere dağıtılacak demektir. Bu, muhasibi lüzumsuz meşguliyetlere sevk eder.

Müzakeresi yapılan 206 ncı maddenin ikinci fıkrasında diğer defterlerde yapılacak yanlışlıklar okunacak derecede çizgi çekmek şartiyle tashihi kabul edilecektir.

Şu halde nasılki diğer defterlerde okunacak derecede üzerine bir çizgi çekmek suretiyle tashih kabul olunuyorsa, yevmiye defterinde de bu tashihi kabul etmek hem mükellef ve eğer varsa muhasip için de bir kolaylık olur ve lüzumsuz meşguliyetlere yol açılmış olmaz. Bunu arzetmek için söz aldım.

BAŞKAN — Yılmazipek.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Efendim, yevmiye defterlerinde yapılan hata için, eğer Sayın Komisyonumuzun teklifi veçhile maddeye kayıt koymazsak birçok hesap hilelerine yol açar. Sayın Veziroğlu arkadaşımın mütalâaları muhasebecilik noktasından doğru idi.

BAŞKAN — Komisyon ne diyor.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Faik Yılmazipek'in mütalâalarına iştirak ediyoruz.

BAŞKAN — İştirak ediyoruz demek başka, değiştirmeyi mucip bir cihet görmüyorsunuz? Ohalde maddeyi aynen oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Boş satır bırakılamıyacağı, sahifelerin yokedilemiyeceği

İKİ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Defterlerde kayıtlar arasında usulen yazılmaya mahsus olan satırlar, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz.

Ciltli defterlerde, defter sahifeleri ciltten koparılamaz Tasdikli müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Kayıt zamanı

İKİ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Muameleler defterlere zamanında kaydedilir. Şöyle ki :

a) Muamelelerin işin hacmına ve icabına uygun olarak muhasebenin intizam ve vuzuhunu bozmıyacak bir zaman zarfında kaydedilmesi şarttır. Bu gibi kayıtların mazeretsiz ve sebepsiz olarak (15) günden fazla geciktirilmesi caiz değildir.

b) Kayıtlarını devamlı olarak muhasebe fişleri primanota ve bordro gibi yetkili âmirlerin imza veya parafını taşıyan mazbut vesikalara dayanarak yürüten müesseselerde, muamelelerin bunlara işlenmesi, deftere işlenmesi hükmündedir. Ancak bu kayıtlar, muamelelerin esas deftere intikal ettirilmemesini gerektirmez.

ZİYA ERSİN CEZAROĞLU (Tekirdağ) — Sayın arkadaşlarım, demin de arzettim, bu Muamelele Vergisi kaçakçılığının sırrı şu 15 günedir. Şimdi 208 nci maddede diyoruz ki, «münasip zaman içinde yazar», ama 15 günden fazla tutamaz. Münasip zamanı 15 güne çıkardık mı; meselâ müfettiş geliyor bir değirmene, bakıyor ki bir çuval un var, 500 çuval da buğday; fakat bunların defterde kaydı yok. Niçin bunlar yazılı değil diye soruyor. Tabiî değirmenci: Dün aldık, bugün un oldu; bunlar 15 gün içinde yazılacak değil mi? Bu müddet içinde bildiririm der, fakat bildirmez. bu 15 günde girer çıkar bir tanesini bile deftere yazmaz.

İkincisi, 14 ncü gün geldiği zaman, gelirler bakarlar, 30 çuval un, 70 çuval buğday var. Yazar, Muamele Vergisi de sır olur gider. Onun için ekmekten, undan 60 milyon lira almak lâzımgelirken 20 milyon alınamaz.

Binaenaleyh günü gününe yazılır şeklinde yazılmasını teklif ediyorum.

Sayın Komisyon muvafakat etmezse ikinci müzakeresinde takrir ile arzederim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Efendim sayın üyemizin buyurdukları komisyonumuzda mevzuubahsoldu. Hükümet de bu noktai nazarı istedi, ileri sürdü. On beş gün sonraya bırakmak kaçakçılığı mucip olur, ama komisyon mükellefi düşündü. Günü gününe yazamaz, ertesi güne kalırsa, günü gününe yazmadın diye cezaya mâruz kalır. Bunun için bunlara mâkul bir müddet vermek muvafık olur, diye düşündük ve 15 gün mühlet verdik. Kaldırırsanız Maliye size dua eder, fakat mükellefler bilmem, dua eder mi?

SEDAD PEK (Kocaeli) — Yazsın defterine.

BAŞKAN — Önerge var mı efendim?.

İBRAHİM REFİK SOYER (Niğde) — Muhterem arkadaşlarım, malî muamelât ve kayıtlarda 15 gün müsaade verildiğini ben yeni görüyorum. Bu hakikaten Hazinenin zararına olur ve kaçakçılığa sebebiyet verir. Bendeniz bu hususta fazla söz söylemiyeceğim, Yüksek Heyetiniz benden çok daha iyi takdir eder. Onun için bu müddetin âzami 2 gün olmasını teklif ediyorum. (Ret ret sesleri)

ALİ RIZA IŞIL (Trabzon) — Efendim arkadaşlar bu işi yanlış anlıyorlar. Bunu kaçakçılık bakımından mütalâa etmek doğru değildir. Adamın malı İstanbul'dan gelmiş, fakat faturası henüz gelmemiştir. Ne yapsın?. Niçin vaktinde kayda geçmedin diye bir sual karşısında ne yapacak?.

ZİYA ERSİN CEZAROĞLU (Tekirdağ) — Ya pazardan alırsa...

RIZA IŞIL (Devamla) — Biz bu cihetleri komisyonda uzun uzadıya düşündük. Onun üzerine mazeretsiz olarak on beş günü kabul ettik. Eğer mazereti varsa o zaman daha başka şekilde düşünülecektir.

BAŞKAN — Önergeyi okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Maddedeki 15 günün 2 güne indirilmesini arz ve teklif ederim.

Niğde
İbrahim Refik Soyer

BAŞKAN — Yalnız Komisyona bir şey hatırlatayım; Tüzüğün malûm maddesi mucibince komisyonda imza vermiş ve imzalarının üstüne

muhalefet şerhine yazmamış olan arkadaşlar, Komisyonun noktai nazarı aleyhinde söz söylemiyecekleri gibi, aynı zamanda Komisyondan sual de soramazlar. o gibi arkadaşların isimleri tasrih edilmiştir.

İBRAHİM REFİK SOYER (Niğde) — Bendeniz bulunmadım.

BAŞKAN — Sizi murat etmiyorum. Murat ettiğim arkadaşlar malûm.

VEHBİ SARIDAL (Niğde) — Komisyonda rey ve söz izhar etmiş olan her Milletvekili burada yapılan müzakereler neticesinde reyini değiştirir ve kürsüye gelir ve konuşabilir. Mâni bir hüküm yoktur.

BAŞKAN — Kürsüye gelip konuşamaz. Yalnız yerinden Komisyonun serdettiği mütalâanın aksine el kaldırır, salâhiyet bundan ibarettir.

FAİK YILMAZ İPEK (Bursa) — Sayın Başkana şahsan cevap vereyim, tasarıda benim imzam yoktur.

BAŞKAN — Baktım efendim. « İmzada bulunamadı » deniliyor.

FAİK YILMAZİPEK (Devamla) — Geçenlerde değirmencilerden bir grup veya bir kişi, her ne ise gazetede okudum. Muamele Vrgisi kalkarsa biz iflâs ederiz diyordu. Bu 15 gün çok geniştir, beş gün olmasını teklif ediyorum. Hiç vermemek de doğru olmaz. Miktar olarak defterine kaydeder, bekler, kontrol heyeti gelince gösterir.

Sayın Başkanlığa

Muamele Vergisi Kanununda olduğu gibi 5 gün kabul edilmesini teklif ederim.

Bursa
Faik Yılmazipek

(Niğde İbrahim Refik Soyer'in önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Niğde Milletvekili İbrahim Refik Soyer'in 15 günü iki güne indirmeyi teklif eden önergesini oyunuza arzediyorum. Nazarı itibara aalanlar ... Almıyanlar ... Nazarı itibara alınmamıştır.

Diğer önergeyi tekrar okuyoruz.

(Bursa Faik Yılmaz İpek'in önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Muamele Vergisindeki gibi 15 günün 5 güne indirilmesi hakkındaki teklifi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Tereddütsüz kabul edilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MÜNİR BİRSEL (İzmir) — Madde o şekilde yazılsın.

BAŞKAN — 15 günün 5 güne indirilmesi suretiyle maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Bölüm
Defterin tasdiki

Tasdika tâbi defterler

İKİ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı defterlerin bu bölümdeki esaslar dairesinde tasdik ettirilmesi mecburidir :

1. Yevmiye ve envanter defterleri:
2. İşletme defteri;;
3. İmalât ve muamele defteri (basit Muamele Vergisi defteri dâhil);
4. Damga Resmi defteri;
5. Nakliyat Vergisi defteri;
6. Yabancı nakliyat kurumlarının hasılat defteri;
7. Serbest meslek kazanç defteri.

Bu kanunla cevaz verilen hallerde yukarda yazılı olanların yerine kullanılacak defterler de tasdika tâbi tutlur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yoktur. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasdik zamanı

İKİ YÜZ ONUNCU MADDE — Bu kanunda yazılı defterleri kullanacak olanlar, bunları aşağıda yazılı zamanlarda tasdik ettirmeye mecburdurlar:

1. Ötedenberi işe devam etmekte olanlar, defterin kullanılacağı yıldan evvel gelen Aralık ayının sonuna kadar;

2. Hesap devreleri Maliye Bakanlığı tarafından tesbit edilenler, defterlerin kullanılacağı hesap devresinden evvel gelen son ayda;

3. Yeniden işe başlıyanlar, sınıf değiştirenler, vergi muaflıkları kalkanlar veya yeni bir mükellefiyete girenler, işe başlama, sınıf değiştirme, muaflıktan çıkma veya yeni mükellefiyete girme tarihinden itibaren bir ay içinde;

4. Tasdika tâbi defterlerin dolması dolayısiyle veya sair sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur olanlar bunları kullanmaya başlamadan evvel.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?

Yoktur. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasdikı yenileme

İKİ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Defterlerini ertesi yılda da kullanmak istiyenler Ocak ayı, hesap devreleri Maliye Bakanlığınca tesbit edilenler bu devrenin iki ayı içinde tasdikı yeniletmeye mecburdurlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yoktur. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasdik makamı

İKİ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Defterler iş, yerinin, iş yeri olmıyanlar için ikametgâhın bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar, menkul kıymet ve kambiyo borsasındaki acentalar için Borsa Komiserliği tarafından tasdik olunur.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasdik şerhi

İKİ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Noterlerin yapacağı tasdik şerhleri defterin ilk sahifesine yazılır ve aşağıdaki malûmatı ihtiva eder :

1. Defter sahibinin;

a) Gerçek kişilerde başta soyadı sonra öz adı (müessesenin varsa mâruf unvanı da ayrıca ilâve olunur. ;

b) Tüzel kişilerde unvanı;

2. İş adresi;

3. İş veya mesleğin nev'i;

4. Defterin nev'i;

5. Defterin kaç sahifeden ibaret olduğu;

6. Defterin kullanılacağı hesap devresi;

7. Defter sahibinin bağlı olduğu vergi dairesi;

8. Tasdik tarihi;

9. Tasdik numarası;

10. Tasdikı yapan makamın resmî mühür ve imzası.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasdik şekli

İKİ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Defterler aşağıdaki şekilde tasdik olunur :

a) Ciltli defterlerin tasdik esnasında sahifelerinin sıra numarasiyle teselsül ettiğine bakılarak, bu sahifeler teker teker tasdik makamının resmî mühürü ile mühürlenir.

b) Müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilen müesseseler bir yıl içinde kullanacaklarını tahmin ettikleri sayıda yaprağı yukardaki esaslar dairesinde tasdik ettirirler. Tasdikli yapraklar bittiği takdirde, yeni yapraklar kullanılmadan evvel tasdika arzolunur.

Bunların sahife numaraları tasdikli yaprakların sahife numaralarını takiben teselsül ettirilir. Tasdik makamı, ilâve yaprakların sayısını ilk tasdik şerhinin altına kaydeder ve bu kaydı usulü dairesinde tasdik eder.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Defter tasdikına ait bordrolar

İKİ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Tasdik makamları tasdik ettikleri defterlere ait aşağıda yazılı malûmatı tarih sırasiyle, üçer aylık bordrolara derç ve bunları en geç bir ay içinde bulundukları yerin en büyük malmemuruna tevdi ederler:

1. Tasdik numarası ve tarihi;

2. Defter sahibinin soyadı, adı (veya unvanı);

3. İşi veya mesleki;

4. Defterin nev'i;

5. Defterin hangi yıl için tasdik edildiği;

6. Defter sahibinin bağlı olduğu vergi dairesi.

BAŞKAN — Söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Müsaade ederseniz bir teklifte bulunacağım. Maliye, birçok teknik defterleri sıralamış. Bundan sonraki fasılda bunların tashihlerine mütedairdir. Vakit de geçmiştir. Arkadaşlar müsaade ederlerse....

BAŞKAN — Madde geçmiştir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Bendeniz madde hakkında konuşmuyorum. Bir temennide bulunuyorum. (Ekseriyet yok sesleri).

CEMAL KOVALI (Tokad) — Geçenlerde bir karar aldık. Yoklama yapılacak ve burada bulunmıyanlar zabıt ceridesine geçecek diye. Bu şekilde kanun çıkmaz.

BAŞKAN — Rica ederim arkadaşlar, Meclisteher dakika ekseriyet olmasına imkân yoktur, dünyanın hiçbir yerinde böyle şey görülmemiştir. (Ama bu kadar değil sesleri) Alâkalı arkadaşlar burada oturup, kanunu takip ediyorlar.

İBRAHİM REFİK SOYER (Niğde) — Biz burada oturup burada bu kanunla uğraşıp duruyoruz. Giden arkadaşlar....

BAŞKAN — Giden arkadaşlara tebean Meclisi dağıtalım mı, yoksa sizlere tebaan devam edelim mi? Bunun muhassenat ve seyyiatı size aittir. Devam ediyoruz.

Üçüncü Kısım
Vesikalar

Birinci Bölüm
Kayıtların tevsiki

İspat edici kâğıtlar

İKİ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere taallûk eden kayıtların tevsiki mecburidir.

BAŞKAN — Söz istiyen? Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Tevsiki zaruri olmıyan kayıtlar

İKİ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki masraflar için ispat edici kâğıt aranmaz :

1. Örf ve teamüle göre bir vesikaya istinat ettirilmesi mûtat olmıyan müteferrik masraflar;

2. Vesikasının teminine imkân olmıyan masraflar;

3. Vergi kanunlarına göre götürü olarak tesbit edilen masraflar;

1 ve 2 numaralı fıkralarda yazılı masrafların gerçek miktarları üzerinden kayıtlara geçirilmesi ve miktarlarının işin genişliğine ve mahiyetine uygun bulunması şarttır.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Burada geçen (mûtat) ne suretle tesbit edilecektir? Bu hususta komisyon ne düşünmüştür?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim, buradaki (mûtat) kelimesiyle ne kasdettiğimizi, işin mahiyetine göre tâyin etmek lâzımgelir. Tatbikatta mevcut olmıyan bir hüküm, karşısında kalmamak işe genişlik vermek için konulmuştur, bunu tatbikat tâyin edecektir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim; bendeniz sualimin cevabını alamadım. Tabiî reyimi kullanacağım. Anlamadan nasıl reyimi kullanabilirim?

Benim bildiğim, ahkâma göre, bu kabil örf ve âdetleri mahallî ticaret odaları tâyin eder.

Bu mevzu hakkında komisyon sözcüsünün sarih bir fikre varmamış olduğunu şimdiki ifadelerinden anlıyorum. Bu vaziyette ticaret odalarının reyine müracaat etmek lâzımdır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Bu masraflar örf ve âdete göre halledilecektir. Eğer bunu maliye kabul etmiyecekse mükellef için kanuni yollar vardır.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim; hangi kanun? Ben böyle bir şey bilmiyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Mükellef ile maliye arasında bir ihtilâf çıkarsa ne olacaktır? İtiraz ve Temyiz Komisyonuna başvurmak, şikâyet etmek, hattâ danıştaya gitme yolu mükellef için açık değil mi?

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim, bâzı kanunlarımızda ve Kanunu Medenimizde bu örf, âdet teamül gibi bâzı kelimeler geçmektedir. Fakat yine bâzı kanunlarımızda bu tâbirlerden tatbikatta aksinde bir ihtilâf çıktığı takdirde ne şekilde hareket edilmesi lâzımgeldiği hakkında vaz edilmiş hükümler mevcuttur. Ve daima alâkalı teşekküllerin hâkemliğine müracaat edilmiştir. Şimdi, biz birçok hesap tarzları kabul ettik, bunların teferruatına ait hükümler koyuyoruz, bunu takip eden maddelerde bu usul noksanlıklarına ait hükümler vardır, kusur, hattâ kaçakçılığa kadar giden cezai hükümler vardır.

Şimdi burada bu örf ve âdet bahsinde Maliye ve mükellef arasında bir ihtilâf zuhur ederse bunu halledecek merciin burada gösterilmesi lâzımgelir.

Bu kabîl ihtilâfların zuhuru takdirinde ticaret odasının tesbit edeceği örf ve âdetler nazara alınır, dersek kanunun tatbikatı ve karşılaşılması muhtemel meseleler bakımından faydalı olacağını zannediyorum. Arkadaşım bir kanun daha var diyorlar. Öyle bir kanun olmadığını ben söylüyorum.

FAİK YILMAZİPEK (Bursa) — Efendim örf ve âdete göre olan masraflar meselâ ipek sanayiinde fabrikaların kozaları teşrinevvelin sonunda mutlâka hararlarlar. Bunun sebebi randıman zıyaına meydan vermemek içindir. Koza açıkta olursa randımanını kaybetse kozayı bir nevi böcek yapar böceğin ördüğü kozayı kesersiniz kumaş gibi olduğu görülür. O da bir nevi kumaştır. Bu itibarla her kumaşın olduğu gibi toz bunun da en büyük düşmanıdır. Sonra teşrinievvelde kozayı hararlarlar. Harara konmıyan kozalar randıman ğaip eder. Tabiî kozaları hararlamak için masraf edilir.

Halbuki köylerimizde bu masrafı niçin yapalım nasıl olsa tüccar gelip alacaktır diye ehemmiyet vermezler. Fakat tüccar cevizi alırken kabuğunu almıyor, içini alıyor bunu şimdiye kadar bir türlü öğretemedik. Tüccar gelip kozacıdan koza alırken randımanını arar. 4 kilo ise 10 lira verir, 3, 800 ise 10, 76 kuruş verir. Randıman arttıkça koza fazla para eder. Bursa'dan başka yerde kozayı hararlamak âdet değildir. Halbuki fabrika 600 - 700 lira hararlama masrafı verir. Maliye bunu kabul etmezse, borsa hakem olur, örf ve âdete de uyar.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Manisa) — Efendim bu madde, bundan evvelki maddede tevsik edilmesi zaruri olan masrafların vesikaların muhafazası hakkındaki hükme istisna teşkil etmektedir ki, o hükmü kabul ettik. Bu madde ise vesika aranmaksızın gösterilen bâzı masrafların, masraf olarak kabul edileceğini gösteriyor. Bunlar nedir? Bunu madde daha ziyade örf ve âdete bırakmıştır. Bu da, işe biraz genişlik vermek için bu yola gidilmiştir ve mükellef lehinedir. Meselâ hamal ve kahve masrafı olarak 50 kuruş verdi. Bu gibi şeylerde mükellefi bir külfete sokmamak için bunu kabul ediyoruz.

İkinci fıkrada vesika teminine imkân olmıyan masraflar vardır. Meselâ mükellef vesikayı alamıyor. Bir misal olarak arzedeyim: Tren bileti malûmuâliniz, tiren biletini biletçiler toplar, mükellefin vesikası yoktur. Fakat falân yerden filân yere kadar seyahat masrafı deyince bunu da Maliye memurları kabul ederler. Zira ihtilâf halinde tesbiti de mümkündür.

Serbest meslek kazançları erbabı masraflarını ya müfredatlı bir liste halinde verirler veyahut da; kazançlarının % 30 nu masraf olarak kaydederler. Bunu da Maliye kabul edecektir. Şimdiki Kazanç Vergisinde de beyannameliler için buna ait hükümler vardır. «Kazanç ve masraflar ticari örf ve teamüle ve teşebbüsün hususiyetine göre müteamel olan evrak ile tevsik olunur. Tevsikı mutat olmıyan müteferrik masraflar için vesika aranmaz.» Binaenaleyh bu madde bugün Kazanç Vergisinde mevcut bir hükmün bu kanuna daha geniş bir surette aksetmesinden başka birşey değildir.

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Bir sual; benim zaten tevzih etmek istediğim sual bugün cari hükmün doğurmuş olduğu bâzı ihtilâflardan mülhem idi. Binaenaleyh müteferrik hesap faslına girebilecek olan hesapların postlarını her ticarethane kendi vaziyetlerine göre tanzim ettiği için çok ehemmiyetli safhalar arzettiği vâkıdır. Örf ve teamül ihtilâf, tereddüt hallerinde ticaret odaları ve meslekî teşekküllere müracaatla halli lâzımgeleceği umumi hükümler icabıdır. Aksi halde Maliye memuru örf ve teamül değil dediği zaman mükellef çaresiz bırakılmış olur ki doğru ve maksut olmadığı tabiidir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Efendim; zaten filiyatta ihtilâf çıkmamıştır. Çıkarsa bunun kanuni yolları vardır. Arkadaşımız başka bir şekil buluyorlarsa, tadadına imkân vardır diyorlarsa tadat edelim, tadat mahzurludur, her ihtimali maddede düşünemeyiz mükellefin aleyhine olur. Her yerde ticaret odası da yoktur. Ticaret odasını hakem yapalım dersek ticaret odası olmıyan yerlerde ne yapacağız?

FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Bir teklifim vardır.

BAŞKAN — Bekletmeyiniz (Reye sesleri). Bunun ikinci müzakeresi vardır. İvedilikle kabul edilmemesinin hikmeti budur. İkinci müzakeresi vardır.

Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Vakit tamamdır, pazartesi günü saat 14,30 da toplanılmak üere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 20,00

B : 82 6.5.1949 O : 2

Vergi Usul Kanunu tasarısının 139 ncu maddesinin Komisyona geri verilmesi hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu

(Önerge kabul edilmiştir).

Üye sayısı	:	465
Oy verenler	:	185
Kabul edenler	:	96
Reddedenler	:	85
Çekinserler	:	4
Oya katılmıyanlar	:	267
Açık Milletvekillikleri	:	13

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Aşkar
Hazim Bozca
Hasan Dinçer
Şahin Lâçin

AĞRI
Müştak Aktan

ANKARA
İbrahim Rauf Ayaşlı
Hıfzı Oğuz Bekata
Arif Çubukcu
Cevdet Gölet
Dr. Ahmet Hâmit Selçil

ANTALYA
Rasih Kaplan

AYDIN
Mitat Aydın

BALIKESİR
Osman Niyazi Burcu
Fahrettin Tiritoğlu

BURSA
Ahmed Münir Erhan
Faik Yılmazipek

ÇANAKKALE
Behçet Gökçen
Ali Rıza Kırsever

ÇANKIRI
Dr. Akif Arkan
Gl. Zeki Soydemir

ÇORUH
Ali Çoruh
Atıf Tüzün

ÇORUM
Naim Atalay
Dr. Mustafa Cantekin
Hasene Ilgaz

DENİZLİ
Dr. Behçet Uz

DİYARBAKIR
Vedat Dicleli
Feyzi Kalfagil
Osman Ocak

EDİRNE
Mehmet E. Ağaoğulları
Fethi Erimçağ
Dr. Bahattin Öğütmen
Mehmet Öktem

ELÂZIĞ
Mustafa Arpacı
Hasan Kişioğlu

ERZURUM
Salim Altuğ
Şakir İbrahimhakkıoğlu

ESKİŞEHİR
Ahmet Oğuz
Emin Sazak

GAZİANTEB
Cemil Alevli

GİRESUN
Eşref Dizdar
Ahmed Ulus
Fikret Yüzatlı

HATAY
Gl. Eyup Durukan

İÇEL
Haydar Aslan
Halil Atalay
Dr. Aziz Köksal

İSPARTA
Kâzım Aydar
Kemal Turan

İSTANBUL
Salamon Adato
Ali Rıza Arı
Faruk Nafiz Çamlıbel
Fuad Hulûsi Demirelli

İZMİR
Esat Çınar
Sedat Dikmen
Sami Gülcüoğlu
Atıf İnan

KARS
Zihni Orhon
Abdurrahman Sürmen

KASTAMONU
Fethi Mağara

KAYSERİ
Reşit Turgut

KIRŞEHİR
Sahir Kurutluoğlu

KOCAELİ
Ahmet Faik Abasıyanık
İbrahim Süreyya Yiğit

KONYA
Sedad Çumralı
Dr. Muhsin F. Dündar
Rasim Erel
Hulki Karagülle
Naim Hazim Onat
Halis Ulusan

MALATYA
A. Ulvi Beydağı
Atıf Esenbel
Mustafa N. Karaköylü

MANİSA
Yunus M. Alakant
Faik Kurdoğlu
Feyzullah Uslu

MARDİN
Abdülkadir Kalav

MUĞLA
Asım Gürsu
Nuri Özsan
Dr. Mitat Sakaroğlu

NİĞDE
Vehbi Sarıdal

RİZE
Tahsin Bekir Balta

SAMSUN
Hüseyin Berk
Yakup Kalgay
Muin Köprülü

SİİRD
Etem İzzet Benice
Lûtfi Yavuz

SİVAS
Kâmil Kitapçı
Abidin Yurdakul

TEKİRDAĞ
Emin Ataç
Ekrem Pekel

TRABZON
Ali Rıza Işıl
Raif Karadeniz

URFA
Suut Kemal Yetkin

YOZGAD
Kâmil Erbek

ZONGULDAK
Sabri Koçer

[Reddedenler]

AMASYA
Ahmet Eymir
Zeki Tarhan

ANKARA
Mebrure Aksoley
Emin Halim Ergun
Gl. Neci Tınaz

ANTALYA
Numan Aksoy
Niyazi Aksu
Dr. Galip Kahraman
Mustafa Korkut

AYDIN
Dr. Sabri Akın

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel

BOLU
Hasan Şükrü Adal
Lûtfi Gören
Cemil Özçağlar
Celâl Sait Siren
İhsan Yalçın

BURSA
Fahri Bük
Abdürrahman Konuk
Dr. M. Talât Simer

ÇANKIRI
Rifat Dolunay

ÇORUH
Dr. Cemal Kazancıoğlu

DENİZLİ
Hulûsi Oral

ELÂZIĞ
Dr. İbrahim T. Öngören

ERZURUM
Gl. Vehbi Kocagüney

GAZİANTEB
Gl. Aşir Atlı

GİRESUN
İsmail Sabuncu

GÜMÜŞANE
Hasan Fehmi Ataç
Şükrü Sökmensüer

İSPARTA
Sait Köksal

İSTANBUL
Gl. Refet Bele

İZMİR
Münir Birsel
Rahmi Köken
Sait Odyak

KASTAMONU
Muzaffer Akalın
Gl. Abdullah Alptoğan
Hamdi Çelen
Âdil Toközlü
Baki Tümtürk

KAYSERİ
Gl. Salih Avgın
Reşid Özsoy
Faik Seler

KIRKLARELİ
Korgl. Kemal Doğan
Dr. Fuad Umay

KIRŞEHİR
Nihat Erdem

KOCAELİ
İsmail Rüştü Aksal
Nihat Erim
Sedad Pek

KONYA
Dr. Hulûsi Alataş
Mitat Şakir Altan
Muhsin Adil Binal

MALATYA
Mehmet Sadık Eti
Dr. Hikmet Fırat

MANİSA
Korgl. Ali Rıza Artunkal
Kâmil Coşkunoğlu
Hilmi Öztarhan

MARDİN
Mehmet Kâmil Boran

NİĞDE
İbrahim Refik Soyer
Hüseyin Ulusoy

ORDU
Dr. Vehbi Demir

RİZE
Dr. Saim Ali Dilemre

SAMSUN
Cemil Bilsel
Rıza Işıtan

SEYHAN
Kemal Çelik
Dr. Makbule Dıblan
Sinan Tekelioğlu
Ahmet Remzi Yüregir

SİİRD
Sabri Çeliktuğ

SİVAS
Şemsettin Günaltay
Gl. Fikri Tirkeş
Şakir Uma

TEKİRDAĞ
Ziya Ersin Cezaroğlu

TOKAD
Feyzi Eken
Recai Güreli
Cemal Kovalı
Mustafa Lâtifoğlu
Reşit Önder

TRABZON
Zekiye Molaoğlu
Hasan Saka
Ali Sarıalioğlu
Mustafa R. Tarakçıoğlu

TUNCELİ
Necmeddin Sahir Sılan
Mahmut Tan

URFA
Esat Tekeli

VAN
Muzaffer Koçak
Rüştü Oktar

[Çekinserler]

AFYON KARAHİSAR
Ahmed Veziroğlu

ÇANAKKALE
Nurettin Ünen

KAYSERİ
Fikri Apaydın

Sait Azmi Feyzioğlu

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Gl. Sadık Aldoğan
Kemal Özçoban
Dr. Cemal Tunca

AĞRI
Ahmet Alpaslan (İ.).
Halid Bayrak (İ. Ü.)

AMASYA
Esat Uras (İ.)
Ali Kemal Yiğitoğlu

ANKARA
Naki Cevad Akkerman
Falih Rıfkı Atay
Avni Refik Bekman (İ.)
Raşit Börekçi
Muammer Eriş
İhsan Ezgü
İsmet İnönü (Cumhurbaşkanı)
Mümtaz Ökmen
Fakihe Öymen

ANTALYA
Tayfur Sökmen
Nurullah Esat Sumer (D. Bakanı)

AYDIN
Neşet Akkor
Gl. Refet Alpman
Emin Bilgen

Dr. Mazhar Germen
Nuri Göktepe

BALIKESİR

Abdi Ağabeyoğlu
Muzaffer Akpınar
Esat Altan
Fuat Bilal (İ.)
Orgl. İzzeddin Çalışlar (İ.)
Hacim Çarıklı
Eminittin Çeliköz
Süreyya Örgeevren
Orgl. Kâzım Özalp
Hilmi Şerametli
İsmail Hakkı Uzunçarşılı

BİLECİK

Reşit Bozüyük
Memduh Şevket Esendal
Dr. Muhlis Suner (İ.)

BİNGÖL

Tahsin Banguoğlu (Bakan)

BİTLİS

Muhtar Ertan

BOLU

Hasan Cemil Çambel
Hıfzırrahman R. Öymen

BURDUR

Orgl. Fahrettin Altay (İ.)
Ahmet Ali Çınar
Dr. M. Şerif Korkut

BURSA

Atıf Akgüç
Zehra Budunç
Aziz Duru
Mustafa Fehmi Gerçeker (İ.)
Cemil Öz
Muhittin Baha Pars

ÇANAKKALE

Hüseyin Bingül
Niyazi Çıtakoğlu (İ.)
İhsan Karesioğlu (İ.)

ÇANKIRI

Mustafa A. Renda (İ.)
Ahmet İhsan Zeyneloğlu

ÇORUH

Ali Rıza Erem
Asım Us (İ.)

ÇORUM

Edip Alpsar
Münir Çağıl
İsmet Eker (İ.)
Suheyp Karafakıoğlu
Necdet Yücer

DENİZLİ

Reşad Aydınlı
Dr. Hamdi Berkman (İ.)
Cemil Çalgüner
Abidin Ege
Naili Küçüka
Kemal Cemal Öncel

DİYARBAKIR

Fazıl Ahmed Aykaç
Cavit Ekin (İ.)
İhsan Hâmid Tigrel
Şeref Uluğ

EDİRNE

Mahmut N. Gündüzalp

ELÂZIĞ

Fuad Ağralı
Fahri Karakaya

ERZİNCAN

Ziya Ağca
Rauf Bayındır (İ.)
Abdülhak Fırat
Sabit Sağıroğlu

ERZURUM

Eyüp Sabr Aikgöl (İ.)
Mesut Çankaya
Raif Dinç (İ.)
Nafiz Dumlu (İ.)
Cevat Dursunoğlu
Münir Hüsrev Göle
Şükrü Koçak

ESKİŞEHİR

İsmail Hakkı Çevik (İ.)
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB

Ömer Asım Aksoy
Cemil Said Barlas (Bakan)
Dr. Muzaffer Canbolat (İ.)
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek

GİRESUN

Celâl Esad Arseven
Tevfik Ekmen (İ.)
Kâzım Okay
Dr. Galip K. Zaimoğlu

GÜMÜŞANE

Şevket Erdoğan
Edip Tör
Tahsin Tüzün
Ahmet Kemal Varınca

HAKKÂRİ

Selim Seven

HATAY

Abdullah Cilli
Hasan Mursaloğlu (İ.)
Abdülgani Türkmen (İ.)
Suphi Bedir Uluç (İ.)
Rasim Yurdman

İÇEL

Salih İnankur
Refik Koraltan
Dr. Celâl Ramazanoğlu

İSPARTA

Rifat Güllü
Şevki Yalvaç

İSTANBUL

Dr. Adnan Adıvar (İ.)
Enis Akaygen
Cihad Baban (İ.)
Celâl Bayar
Mareşal Fevzi Çakmak (İ.)
Dr. Nikola Fakaçelli
Mekki Hikmet Gelenbeğ
Osman Nuri Köni
Fuad Köprülü
Dr. M. Kemal Öke
Recep Peker
Ahmet Kemal Silivrili
Hamdullah S. Tanrıöver
Orgl. Cemil C. Toydemir
Hüseyin Cahit Yalçın
Senihi Yürüten

İZMİR

Şevket Adalan (Bakan)
Benal Nevzat Arıman
Dr. Hüseyin H. Cura
Lâtife B. Çeyrekbaşı
Ekrem Oran
Haydar Rüştü Öktem
Dr. Kâmran Örs
Şükrü Saracoğlu (Başkan)
Hasan Âli Yücel

KARS

Mehmet Bahadır
Akif Eyidoğan
Şerafettin Karacan
Dr. Esad Oktay
Tezer Taşkıran
Hüsamettin Tugaç

KASTAMONU

Tahsin Coşkan
Dr. Fahri Ecevit (İ.)

KAYSERİ

Kâmil Gündeş
Ömer Taşçıoğlu
Hayrullah Ürkün (İ.)

KIRKLARELİ

Zühtü Akın
Nafi Atuf Kansu
Şevket Ödül

KIRŞEHİR

İsmail H. Baltacıoğlu (İ.)
Şevket Torgut

KOCAELİ

Cenap Aksu (İ.)
Fuad Balkan
Dr. Fazıl Ş. Bürge (Bakan)
Ali Dikmen
Amiral Şükür Okan (İ.)

KONYA

Gl. Ali Fuad Cebesoy (İ.)
Şevki Ergun (İ.)
Fatin Gökmen (İ.)
Dr. Sadi Irmak
Dr. Aziz Perkün
Tevfik Fikret Sılay
Ali Rıza Türel

KÜTAHYA

Halil Benli
Ahmet Bozbay
Hakkı Gedik
Orgl. Asım Gündüz (İ.)
Dr. Ahmet İ. Gürsoy

Memduh İspartalıgil
Adnan Menderes
Ömer Özdek
İhsan Şerif Özgen (İ.)
Ahmet Tahtakılıç

MALATYA

Esat Doğan (İ.)
Dr. Cafer Özelçi
Osman Taner (İ.)
Abdülkadir Taşangil
Şefik Tugay
Mahmud Nedim Zabcı

MANİSA

İsmail Ertem
Şevket Raşit Hatipoğlu
Dr. Memduh N. Otaman
Yaşar Özey (İ.)

MARAŞ

Dr. Kemali Bayizit (Bakan)
Rıza Çuhadar
Dr. Kâmil İdil
Emin Soysal
Hasan Reşid Tankut
Abdullah Yaycıoğlu (İ.)

MARDİN

İrfan Ferid Alpaya
Rıza Erten
Dr. Aziz Uras

MUĞLA

Abidin Çakır
Necati Erdem (İ.)

MUŞ

Halid Onaran

NİĞDE

Ferit Ecer
Rifat Gürsoy
Halid Mengi (İ.)
Şükrü Süer

ORDU

Mehmet Furtun
Amiral H. Gökdalay
Arif Hikmet Onat
Yusuf Ziya Ortaç
Dr. Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan
Hamdi Yalman

RİZE

Hasan Cavid Belûl (İ.)
Dr. Fahri Kurtuluş (İ.)
Fuad Sirmen
Ali Zırh

SAMSUN

Hüsnü Çakır (Bakan)
Naşit Fırat
Ömer Karataş (İ.)
Dr. Sadi Konuk (İ.)
Mehmed Ali Yörüker

SEYHAN

Kasım Ener
Kasım Gülek
Cavid Oral (Bakan)
Dr. Kemal Satır (Bakan)
Hilmi Uran
Ali Münif Yegena (İ.)

SİİRD

Ali Rıza Esen (İ.)

SİNOB

Lûtfi Aksoy (İ.)
Suphi Batur
Cevdet Kerim İncedayı (Başkan V.)
Enver Kök
Yusuf K. Tengirşenk (İ.)

SİVAS

Mitat Şükrü Bleda (İ.)
Nazif Ergin
Hikmet Işık (İ.)
Muttalip Öker (İ. Ü.)
Necmettin Sadak (Bakan)
Reşat Şemsettin Sirer (Bakan)
İsmail Mehmed Uğur (İ.)

TEKİRDAĞ

Fayık Öztrak
Cemil Uybadın

TOKAD

Nazım Poroy (İ.)
Refik Ahmet Sevengil (İ.)

TRABZON

Faik Ahmed Barutçu
Sırrı Day
Daniş Eyiboğlu
Temel Göksel (İ.)
Hamdi Orhon (İ.)
Muammer Yarımbıyık

URFA

Osman Ağan
Atalay Akan
Vasfi Gerger (İ.)
Razi Soyer

VAN

İbrahim Arvas

YOZGAD

Fahri Akgöl
Celâl Arat (İ.)
Ziya Arkant
Dr. Kemal C. Berksoy (İ.)
Sırrı İçöz
İhsan Olgun

ZONGULDAK

Şinasi Devrin
İsmail Ergener (İ.)
Emin Erişirgil (Bakan)
Ahmet Gürel
Ali R. İncealemdaroğlu
Naim Kromer
Orhan Seyfi Orhon
Nuri Tarhan (İ.)

[Açık Milletvekillikleri]

Bitlis	1
Bursa	1
Erzincan	1
İçel	1
İstanbul	2
Kars	1
Kastamonu	1
Manisa	1
Mardin	2
Muş	1
Tokad	1
	13